

**Eesti Sporditeabe Sihtasutus**  
**(töö teostaja - TPÜ spordisotsioloogia labor)**

**TÄISKASVANUTE SPORDIHARRASTUS JA SELLE ARENGU  
PERSPEKTIIVID**

**Uuringu aruanne**

**Vastutav täitja: Mait Arvisto**  
**Täitjad: Riin Undusk**  
**Kalju Paju**  
**Elmar Truu**  
**Joe Noormets**

**Tallinn 2004**

## SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. UURIMISÜLESANDED JA METOODIKA	5
2. VAHETU OSAVÕTT SPORTLIKUST TEGEVUSEST	6
2.1 Liikumisharrastusega tegelemise sagedus	6
2.2 Sportimiseks kulutatud aeg	13
2.3 Peamised liikumisharrastused suvel ja talvel	16
2.3.1 Peamised suvised liikumisharrastused	16
2.3.2 Peamised talvised liikumisharrastused	19
2.4 Liikumisharrastusega tegelemise peamine organisatsiooniline vorm	22
2.5 Sportimise tavapärane intensiivsus	24
2.6 Osalemine spordivõistlustel või -üritustel	25
2.7 Praegune sportimise sagedus võrreldes 10 aasta taguse ajaga	27
2.8 Sportimisele tehtavad kulutused	29
2.8.1 Spordile tehtavad kulutused aastas	29
2.8.2 Spordisse investeerijate keskmised kulutused aastas	29
3. ORGANISATSIOONILIS-PEDAGOOGILINE TEGEVUS	31
3.1 Osalus sportimise organiseerimisel	31
4. PEALTVAATAJASLIK-TUNNETUSLIK TEGEVUS	32
4.1 Spordivõistluste külastamine pealtvaatajana	32
4.1.1 Spordivõistluste külastamise sagedus viimase 12 kuu jooksul	32
4.1.2 Erinevate spordialade võistluste külastamine viimase 12 kuu jooksul	33
4.2 Spordi jälgimine erinevate meediakanalite kaudu	34
4.3 Ajakirja "Sporditäht" lugemine	35
4.3.1 Lugejate jagunemine ajakirja lugemise sageduse järgi	35
4.3.2 Lugejate jagunemine ajakirja saamise viisi järgi	36
4.4 Spordivõistluste jälgimine meedia vahendusel	36
5. SPORTIMIST MÕJUTAVAD TEGURID	38
5.1 Spordiga tegelemist takistavad tegurid	38
5.2 Spordivarustuse omamine	42
5.3 Hinnangud erinevate spordirajatist juurdeehitamise vajalikkusele	44
6. SPORDIGA SEOSTUVAD HOIAKUD	49
6.1 Spordialad, mida soovitakse täiendavalt harrastada	49
6.2 Soovitud alade harrastamist piiravad tegurid	52
6.3 Hoiakud spordi eri tasemete suhtes	54
KOKKUVÕTE	55
KASUTATUD KIRJANDUS	58
LISAD	59

## SISSEJUHATUS

Eesti spordisüsteemi üldiseks ja vahetuks põhieesmärgiks on kogu rahva kehaline vormisolek, mille saavutamine eeldab elanikkonna kaasamist süstemaatilisele tegelemisele kehaliste harjutustega. Seda vajadust on viimastel aastatel suurendanud ühelt poolt istuva eluviisi jätkuv laienemine seoses infotehnoloogia, transpordi, olmeliste mugavuste jms. arenguga, teisalt aga vaimse pinge lisandumine, elanikkonna vananemine jms. Olemasolev statistika ja mõningad varasemad uurimused annavad tunnistust sellest, et regulaarne sportlikku laadi liikumisharrastus hõlmab vaid väikese osa (10-20%) täiskasvanuist, jäädes oluliselt (kuni 3 kordselt) maha arenenud Lääne-Euroopa riikidest ja kahandades Eestimaa niigi nappi inimressurssi. Sportliku liikumise tunduvaks laiendamiseks ning vastavate ettevõtmiste ja otsuste põhjendamiseks on vajalik saada ka süstemaatiliselt teavet elanikkonna spordi- ja liikumisharrastuse ning vastavate hoiakute ja nendes toimuvate muutuste struktuurist. Viimane on vajalik eelkõige selleks, et spordisüsteem toimiks vastavuses kogu elanikkonna huvidele, sportimise laiendamise huvides, mis lõppkokkuvõttes tähendab ka soodsamat kasvukeskkonda tippspordile.

Käesolev töö kujutab endast aruannet täiskasvanute spordiharrastuse kaardistamisel ja põhineb firma Saar & Poll poolt 2003.a. kevadel ning Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi (RASI) 2003.a. sügisel teostatud Eesti elanikkonna küsitlusandmetel (küsitluse spordiplokk oli välja töötatud TPÜ spordisotsioloogia labori poolt), nende andmete spordispetsiifilisel läbitöötlusel. Nimetatud kaks uuringut, samuti ka täiendav info emade-isade spordiharrastusest samaaegselt toimunud kooliõpilaste anketeerimise põhjal võimaldab esmakordselt ja mitmeti mõõdetult kirjeldada täiskasvanute osavõttu spordist ja liikumisharrastusest ning saada teavet seda mõjutavate tegurite kohta, samuti seoste kohta eluviisi teiste külgedega.

Töö on teostatud TPÜ spordisotsioloogia labori poolt Eesti Sporditeabe Sihtasutuse tellimusel.

### **Täiskasvanud elanikkonna spordiharrastuse uurimisest**

Spordiharrastuse ulatus ja vormid iseloomustavad ju sisuliselt spordiliikumise ühe põhilise taotluse, võimalikult paljude kaasamise, realiseerumise astet ning seepärast püütakse arenenud (spordi)riikides registreerida ühel või teisel moel spordist osavõttu. Spordist osavõtt kajastub riiklikus statistikas, arvet peavad paljud spordialaliidud, on teostatud rahvusvahelisi võrdlusuuringuid, viiakse süstemaatiliselt läbi spordi-Gallupeid, fragmentaarselt leiab sportimisaktiivsus käsitlemist vaba aja, tervise-, majandus- jt. uuringutes. Üle-Euroopalise ettevõtmisena käivitus 1997.aastast COMPASS projekt (Rossi, M.B., 2002), mille raames kogutakse andmeid spordist osavõtu vormide, määra, spetsiifika jms. kohta erinevate sotsiaalsete gruppide lõikes. Teatud andmebaas on küll COMPASS-I tegevuse tulemusena loodud, projekti koduleheküljel avatud, kuid mõõtmiskriteeriumide ja –protseduuride ebaühtluse tõttu erinevates maades jätab tehtud töö soovida ning lähiaja pingutused on suunatud mõõtmisstandardite väljatöötamisele. Sama teemat arendab ka näiteks Euroopa

Spordisotsioloogia II Kongress 2004.aastal. Klassikaliseks tööks spordiharrastuse kirjeldamisel-kaardistamisel võib pidada P.Vuolle jt.(1986) monograafiat “Näin suomalaiset liikkuvat” millest edasi on arendatud ka Soome spordi-Gallupeid. (Suni,J.,Roine,S.,2000). Arvatakse olevat piisav korraldada neid iga 5 aasta järel.

Spordiharrastuse struktuuri kohta Eestis on kogunenud andmeid 1970-ndatest aastatest, kuid mitte järjepidevalt ja samuti erinevaid metoodikaid kasutades. Võrdlust võimaldavad eelkõige RASI (1999) küsitluste raames saadud andmed ning mõned üksikuuringud (EMOR, 1998), samuti Tallinnas, Kohtla-Järvel ja Rapla maakonnas tehtud uuringud.

Riikliku statistika andmed kajastavad eelkõige organiseeritud spordis osalemist ja seda üksnes soolises ning laias vanuselises (18 aastat ja nooremad) lõikes. Nimetatud statistikaandmete alusel on võimalik hinnata küll organiseeritult harrastajate (võistlussportlaste) hulga omavahelist suhet spordialade ja maakondade lõikes, kuid mitte enam.

Antud uurimusega püütakse täita lünka Eesti elanikkonna sportliku liikumisharrastuse kaardistamisel ning seoste kirjeldamisel ümbritseva keskkonnaga, teiste eluviisi külgedega. Saadud andmestik võimaldab ka tulemuste võrdlust rahvusvahelisel tasandil, sest järgitud on üldkasutatavaid, selgeid ja sisulisi mõõtmiskriteeriume.

Uurimuse tulemused võimaldavad saada objektiivse kirjelduse spordi-ja liikumisharrastuse hetkeseisust, ka elanikkonna hoiakutest ja seisukohtadest liikumisharrastuse laiendamiseks uuenenud ja muutuvates sotsiaal-majanduslikes tingimustes. Uurimus kujutaks endast ka võimalust panna alus süstemaatilisele spordiharrastuse monitooringule (Eesti spordi-Gallup ?), mis oleks tähtsaks tagasiside kanaliks spordi juhtimisel ja korraldamisel.

## 1. UURIMISÜLESANDED JA METOODIKA

Uurimuse eesmärgiks on kirjeldada Eesti täiskasvanud elanikkonna spordi- ja liikumisharrastuse struktuuri leidmaks ja põhjendamaks teid ja võimalusi spordiharrastuse oluliseks laiendamiseks.

Eesmärgi saavutamiseks on kavandatud järgmised ülesanded:

- selgitada spordi-ja liikumisharrastuse mahtu (sagedus, ajakulu, hooajalisus jms.) erinevate sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes;
- täpsustada sportlike tegevusvormide (spordialad ja teised harrastusliikumise vormid, organisatoorne ja pealtvaatajaslik tegevus jms.) levikut ja vastavaid eelistusi;
- selgitada spordiharrastuse organisatsiooniliste vormide eelistusi;
- täpsustada elanikkonna eri gruppide eelistusi ja hinnanguid spordiharrastust määravatele teguritele (harjutamispaigad, varustus, üldsotsiaalsed tingimused jms.) selgitades ka sportimist takistavate tegurite osakaalu;
- määratleda spordihoiaku struktuuri ja seoseid teiste (eriti vaba aja kasutamise) hoiakutega;
- võrrelda saadud tulemusi vastava andmestikuga teistest riikidest ja kõige selle alusel töötada välja soovitusi spordiharrastuse laiendamisele suunatud otsuste põhjendamiseks ja spordisüsteemi efektiivsemaks juhtimiseks.

Põhiliseks uurimismeetodiks oli ankeetküsitlus, mida viidi läbi kahe erineva valimiga 2003. aastal.

Esimene neist, firma Saar&Polli poolt teostatud, hõlmas kokku 1500 respondenti vanuses 15-74 aastat.

Teine küsitlus, mis viidi läbi RASI poolt 2003.aasta novembris, haaras esialgse valimina 4000 inimest vanuses 15-69 aastat. Tagastatud ja töötlusse läinud ankeete oli 1633.

Mõlema uuringu spordiküsimuste plokk ning valimi sotsiaal-demograafiline kirjeldus on toodud käesoleva aruande lisades (lisad 20 ja 21).

Andmete sisestamiseks ja töötlemiseks kasutati statistikapaketti SPSS for Windows var.11.0

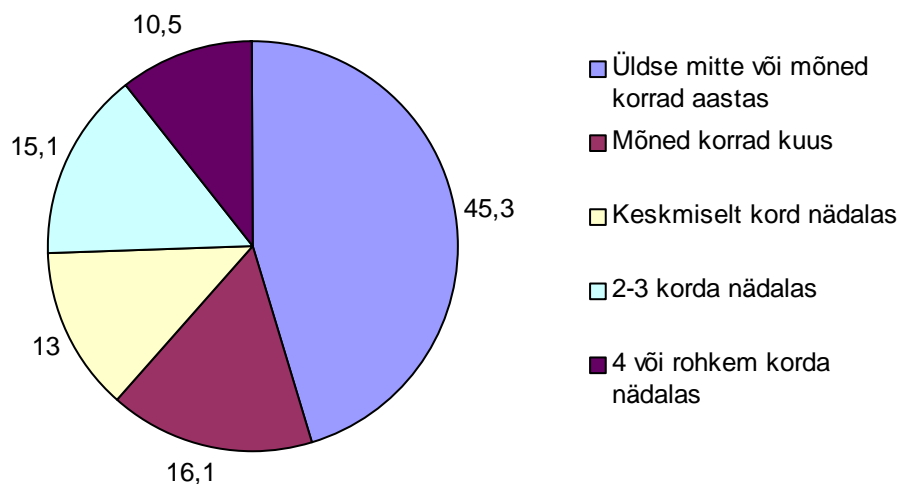
## 2. VAHETU OSAVÖTT SPORTLIKUST TEGEVUSEST

Vahetut osavõttu (harjutamist, võistlemist) käsitletakse spordiharrastuse põhikomponendina, mille kõrval ja teenistuses võib eristada pedagoogilist ja organisatsioonilist tegevust ning spordi tarbimist meelelahutusena (pealtvaatamine) ja infovajaduse rahuldajana (spordiinfo tarbimine).

Vahetu osavõtu määra mõõdetakse ankeetküsitluste puhul harjutamise sageduse ja tundide mahuga, millele lisandub näitajaid sõltuvalt uurimisülesannetest (intensiivsus, aastaringsus jms.)

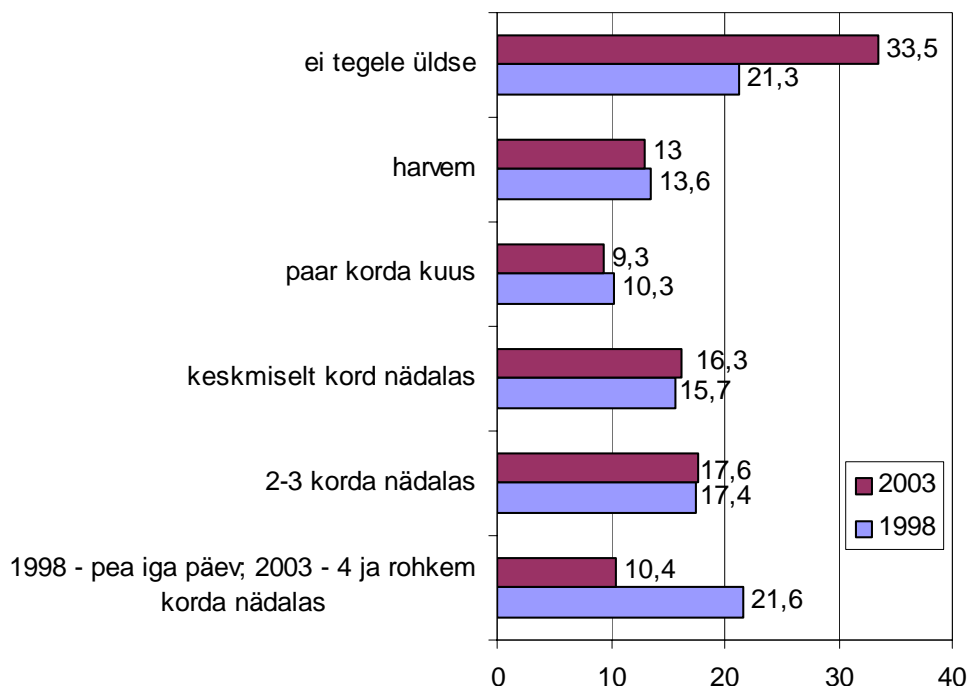
### 2.1. Liikumisharrastustega tegelemise sagedus.

Liikumisharrastust käsitletakse antud töös laiemas tähenduses, mis sisaldab peale sportlikku laadi tegevuste ka vastavalt eesmärgistatud olmelist liikumist (nt. jalgrattaga või jalgsi tööl käimine).



*Joonis 1. Liikumisharrastustega tegelemise sagedus (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

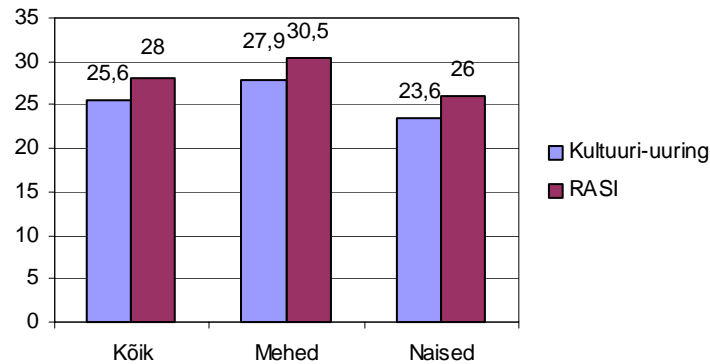
Eesti elanike liikumisharrastusega tegelemise sageduse üldpilt kultuuri-uuringu tulemuste põhjal, kajastub joonisel nr. 1. Andmed näitavad, et veidi alla poole elanikkonnast (45%) kas ei spordi üldse võib teeb seda väga harva (mõned korrad aastas). Mõned korrad kuus harrastab liikumist ligi 16, keskmiselt kord nädalas 13 ning 2-3 korda nädalas 15 protsenti vastajatest. Kõige aktiivsemaid sportijaid, kes tegelevad mingi liikumisharrastusega neli või rohkem korda nädalas, on veidi üle 10%.



Joonis 2. Liikumisharrastustega tegelemise sagedus 1998 ja 2003 (%), RASI andmete põhjal.

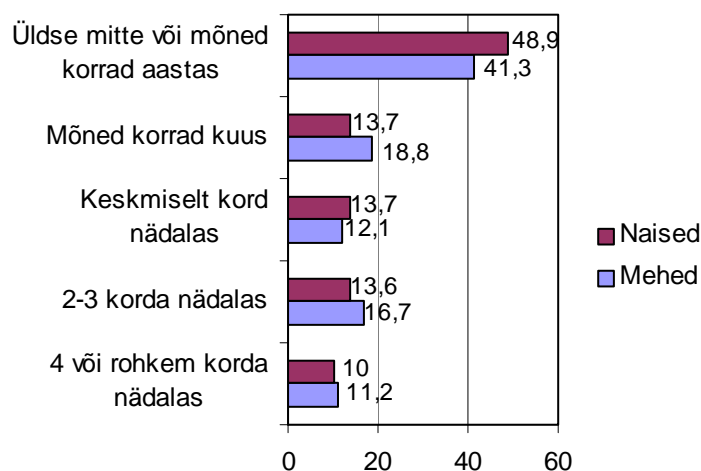
RASI poolt läbi viidud elanikkonnaküsitluses mõõdeti spordiga tegelemise sagedust kultuuri-uuringust veidi erineva skaalaga - variant "üldse mitte või mõned korrad aastas" oli jagatud kaheks eraldi osaks "ei tegele üldse" ja "harvem kui paar korda kuus". Vaatamata sellele on RASI ja kultuuri-uuringu tulemused elanikkonna spordi harrastamise sageduse osas väga sarnased. Kõige aktiivsemalt (4 või rohkem korda nädalas) tegeleb liikumisharrastustega ka RASI andmetel kümnendik ning harvemini kui paar korda kuus või üldse mitte kaks kolmandikku vastajatest. 2-3 korda nädalas harrastab sportlikku liikumist 17,6%, keskmiselt kord nädalas 16,3% ning paar korda kuus 9,3% küsitletutest (kultuuri-uuringu andmete põhjal olid vastavad protsendid 15,1, 13 ja 16,1).

Võrreldes RASI 2003. aasta küsitluse tulemusi 1998. aasta omadega, selgub, et vähemalt kaks korda nädalas harjutajate osakaal on vähenenud naistel 42%-ilt 26-ni ja meestel 36-lt 31-ni – seega langenud sama nivoo, mida kinnitab kultuuriuuring (vt. jooniseid nr. 3 ja nr. 5). Teiselt poolt on RASI andmetel 10% võrra suurenenud nende inimeste arv, kes ei tegele spordi- ja liikumisharrastusega üldse (vt. joonis nr. 2). Seega on tegemist liikumisharrastuse vähenemisega n.ö. rohujuure tasandil, mida võib seletada ajapuuduse, piiratud materiaalsete võimaluste kui ka vähese tähelepanuga tervisespordile.



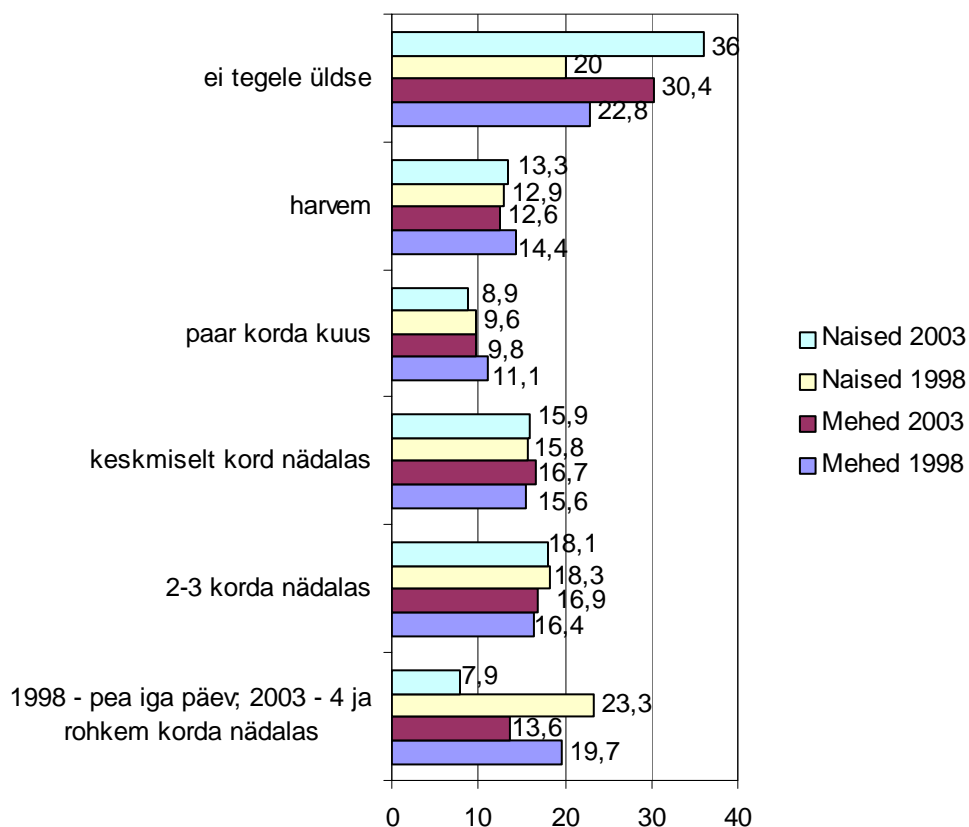
Joonis 3. Vähemalt 2 korda nädalas liikumisharrastustega tegelejate osakaal (%), kultuuri-uuringu ja RASI andmete põhjal.

Võrreldes liikumisharrastustega tegelemise sagedust soolises lõikes saab üldiselt nentida sageduse võrdsustumist. RASI andmetes on erinevust märgata väga sageli harjutajate ja üldse mitte tegelejate seas, kusjuures vähemalt neli korda nädalas harjutavate naiste osa on langenud ning vastavalt suurenenud üldse mitte tegelejate arv. Suhteliselt stabiilselt püsib n.ö. nädalavahetuse liikumine (need, kes harjutavad keskmiselt kord nädalas). Nädalavahetuse liikumine on sõltumatum töörežiimist ega pruugi nõuda ka täiendavaid materiaalseid vahendeid (vt. joonis 5)



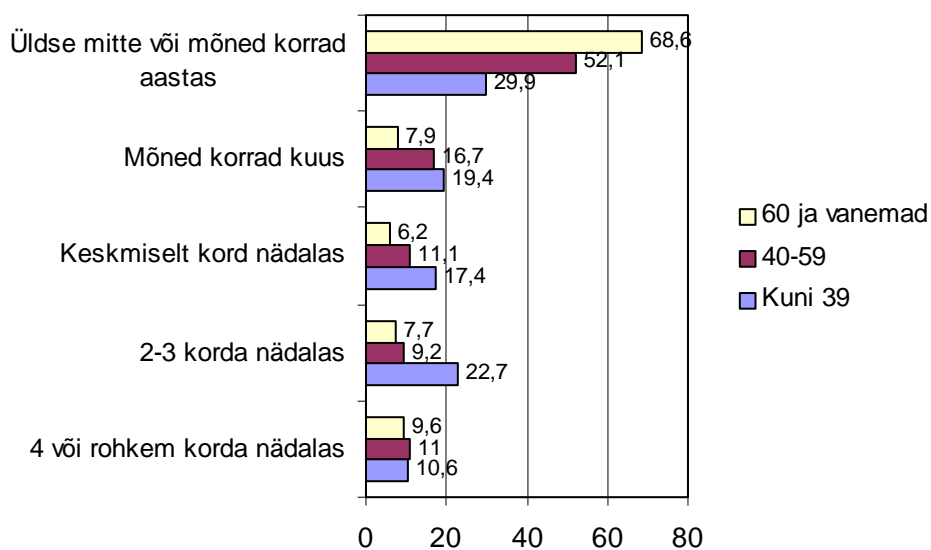
Joonis 4. Liikumisharrastustega tegelemise sagedus soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.





Joonis 5. Liikumisharrastustega tegelemise sagedus soo lõikes 1998 ja 2003 (%), RASI andmete põhjal.

Vanuse lõikes osutusid uuringu tulemused harrastusliku sportimise sageduse osas ootuspärasteks, kinnitades, et vanuse kasvades sportlik aktiivsus väheneb (vt. jooniseid nr. 6 ja 7).

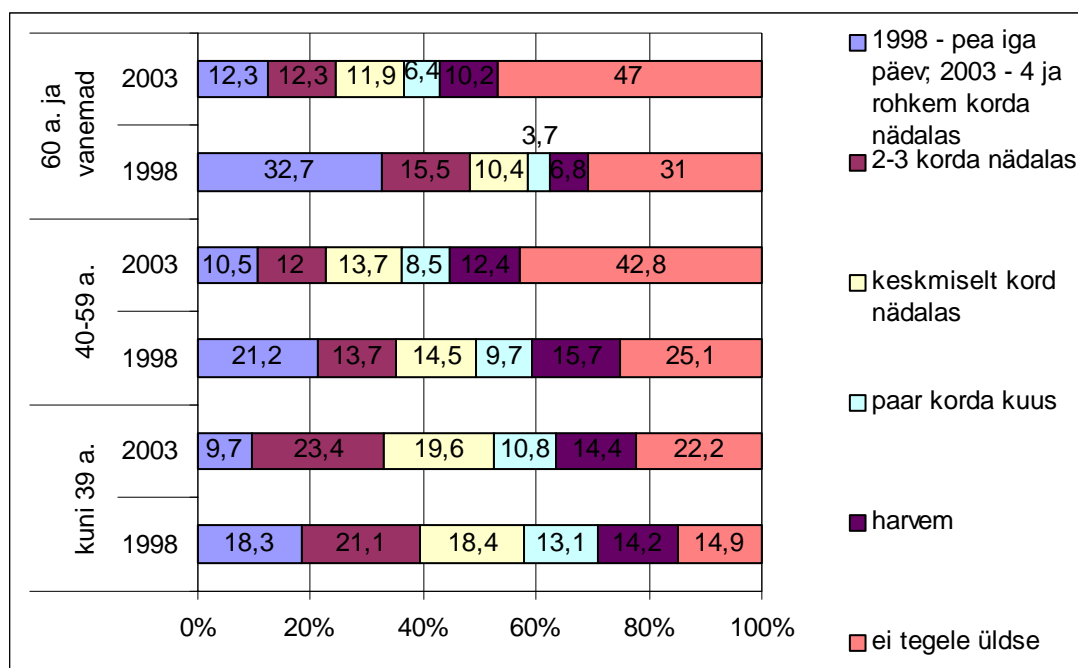


Joonis 6. Liikumisharrastustega tegelemise sagedus vanuse lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.

Üldse mitte või vaid mõned korrad aastas spordiga tegelejaid oli kuni 39-aastaste vanusegrupis nii kultuuri-uuringu kui RASI andmete põhjal kõige vähem (vastavalt 29,9% ja 36,6%), 40-59-aastaste seas aga juba ligi 20% võrra rohkem (vastavalt 52 ja 55 protsenti). 60-aastaste ja vanemate hulgas oli liikumisharrastustega mittetegelejaid mõlema uuringu järgi kõige enam, RASI andmetel oli neid kultuuri-uuringuga võrreldes 10% võrra vähem (vastavalt 57% ja 69%), millest tulenevalt oli esimeses ka erinevus 40-59-aastaste vanusegrupiga väiksem.

Vähemalt kaks korda nädalas tegeles kuni 39-aastastest sportliku liikumisega mõlema uuringu andmetel 33% ning 40-59-aastastest 20-22,5%. 60-aastaste ja vanemate puhul oli lahknevus jällegi kõige suurem – kultuuri-uuringu andmete põhjal oli vastavaid harrastajaid 17% ja RASI andmetel 25%.

Kui 2-3 korda nädalas liikumisharrastusega tegelejaid oli mõlema uuringu tulemustel noorimas (kuni 39-aastased) grupis vanematega võrreldes vähemalt 10% võrra rohkem, siis kõige aktiivsemate spordiharrastajate (neli ja rohkem kordi nädalas) osakaal vanuse kasvades ei vähenenud, ulatudes kõigis vanusegruppides kümnendiku piirimaile. RASI andmete põhjal oli 60. aastaste ja vanemate osakaal antud grupis noorematega võrreldes isegi veidi suurem (12,3%) (vt. jooniseid nr. 6 ja 7). Harjutamine 2-3 korda nädalas on iseloomulik 39-aastastele, kuid 4 või rohkem korda nädalas liiguvad erinevas vanuses inimesed praktiliselt võrdselt.



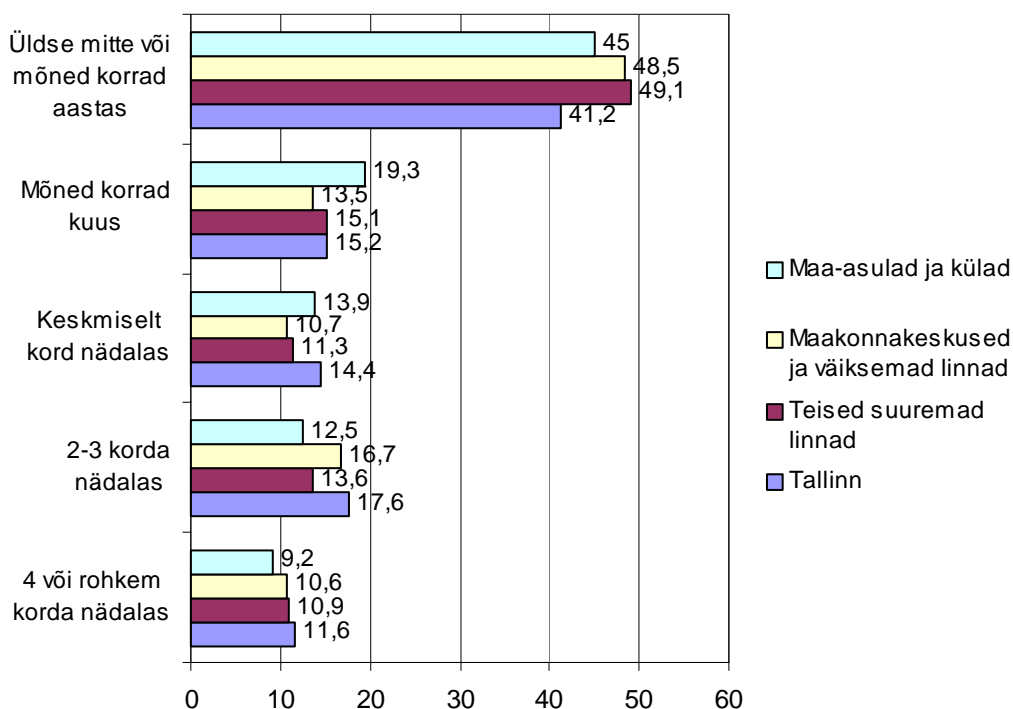
Joonis 7. Liikumisharrastustega tegelemise sagedus vanuse lõikes 1998 ja 2003 (%), RASI andmete põhjal.

Võrreldes liikumisharrastustega tegelemise sagedust vanusegruppide lõikes 1998. ja 2003. aastal, ilmnevad mõningad erinevused. Nimelt oli 1998. aastal 60. aastaste ja vanemate rühmas vähemalt kaks korda nädalas liikumisharrastustega tegelejaid kõige rohkem (48%). Samas oli selles vanuserühmas ka kõige rohkem sportliku liikumisega mittetegelejaid (31%). Tähelepanuväärne on seegi, et vanuse kasvades suurenes ka kõige aktiivsemate harrastajate (4 ja rohkem korda nädalas) osakaal, ulatudes 39-

aastaste grupis 18, 40-59-aastaste seas 21 ning 60-aastaste ja vanemate hulgas 33 protsendini.

2003. aastaks vähenes vastavalt üldisele tendentsile kõigis vanusegruppides neli ja rohkem korda nädalas sportijate hulk (60-aastaste ja vanemate seas koguni 24% võrra) ning kasvas mittesportijate osakaal (vt. joonis nr. 7).

Paikkonniti sportimissageduses suuri erinevusi pole (vt. joonis nr. 8 ja tabel nr. 1).



*Joonis 8. Liikumisharrastustega tegelemise sagedus elukoha lõikes (%), kultuuri-uuringu andmetel.*

Mõned erinevused ilmneseid kahe uurimuse (RASI ja kultuuri-uuring) võrdlemisi. Kultuuri uuringu andmete põhjal on aktiivselt liikumisharrastusega tegelejaid (2 või enam korda nädalas) kõige rohkem Tallinnas (29%) ja kõige vähem maapiirkondades (20%). RASI küsitluse tulemused näitavad aga, et vähemalt kaks korda nädalas tegeletakse liikumisharrastustega kõige sagedamini just maa-asulates (31%). Samas kui maapiirkonnad kõrvale jätta, on vähemalt kaks korda nädalas sportliku liikumisega tegelejaid mõlema uuringu andmetel ühepalju - Tallinnas 29, teistes suuremates linnades 24-25 ja väiksemates linnades 27 protsenti.

Liikumisharrastustega üldse mitte või harvem kui paar korda kuus tegelejaid on mõlema uuringu andmetel aga kõige vähem Tallinnas (41-43%) (vt. joonis nr. 8 ja tabel nr. 1).

*Tabel 1. Liikumisharrastustega tegelemise sagedus elukoha järgi (%), RASI andmete põhjal.*

Sagedus	Elukoht							
	Tallinn		Suuremad linnad		Teised linnad		Maa-asulad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003	1998	2003
<b>1998 – pea iga päev; 2003 – 4 ja rohkem korda nädalas</b>	15,5	10,2	*	7,7	21,2	11	28,4	11,8
<b>2-3 korda nädalas</b>	18,8	18,3	*	16,2	15,9	15,6	18,2	18,8
<b>Kord nädalas</b>	17,3	20,2	*	13,5	15,8	17,7	14	13,1
<b>Paar korda kuus</b>	12,7	8,4	*	8,1	10,4	11	7,8	9,8
<b>Harvem</b>	15,1	13,8	*	15,5	13,6	10,1	12,1	12,7
<b>Ei tegele üldse</b>	20,7	29,1	*	39,1	23,1	34,6	19,5	33,9

*\* 1998. aastal olid “suuremad linnad” ja “teised linnad” mõlemad koondatud nimetuse alla “muu linn”.*

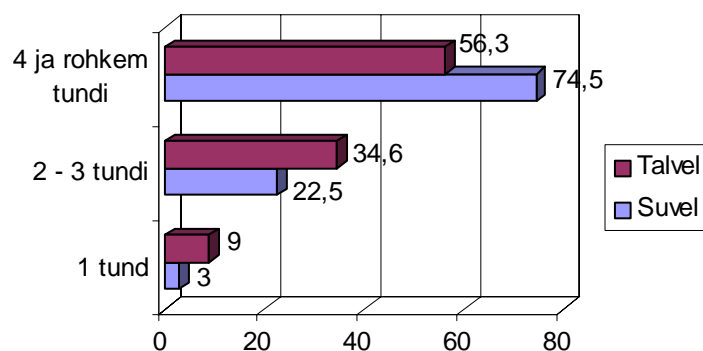
Võrreldes 1988. aastaga langes 2003. aastal kõigis piirkondades liikumisharrastustega neli ja rohkem korda nädalas tegelejate osakaal ning kasvas nende hulk, kes sportliku liikumisega üldse ei tegele ja seda rohkem maapiirkondades (16% võrra).

Kuna RASI 1998. aasta küsitluses polnud suuremad ja väiksemad linnad eristatud, siis liikumisharrastustega tegelemise osakaalu muutusi antud perioodil piirkondade lõikes adekvaatselt hinnata ei saa. Märkimisväärne on aga see, et kui 1998. aastal oli kõige aktiivsemaid liikumisharrastustega tegelejaid maapiirkondades Tallinnaga võrreldes ligi poole rohkem, siis 2003. aastaks on see erinevus pea olematuks taandunud.

1998. aastaga võrreldes on vähemalt kord nädalas harjutajate osakaal kõikjal langenud 7 kuni 17%. Kõige suurem langus on toimunud maapiirkondades ja kõige väiksem Tallinnas (vt. tabel nr. 1).

## 2.2. Sportimiseks kulutatud aeg

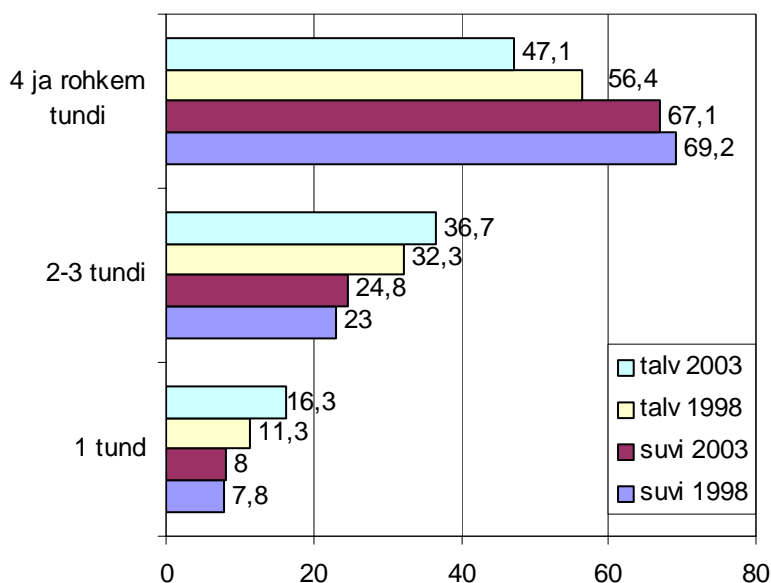
Spordi harrastamise kriteeriumina kasutatakse ka sportimise ajakulu nädalas. Järgneval joonisel (joonis nr. 9) on välja toodud sportlikuks liikumiseks kulutatud tundide arv nädalas.



*Joonis 9. Liikumisharrastustele kulutatud tunnid nädalas (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Mõlema uuringu andmed näitavad selgesti, et liikumisharrastustega tegelejate seas on nii suvel kui talvel ülekaalus need, kes kulutavad selleks nädalas neli ja rohkem tundi. Kultuuri-uuringu andmetel on vastavaid respondente aga pisut rohkem kui seda näitavad RASI küsitluse tulemused.

Suveperioodil on vähemalt 4 tundi nädalas liikumisharrastustega tegelejate osakaal talveperioodist mõlema uuringu andmetel ligi 20% võrra suurem. Talveperioodil on jällegi suvega võrreldes enam kui 10% võrra suurem nädalas 2-3 tundi sportliku liikumisega tegelejate hulk ning rohkem on ka neid, kes piirduvad ühe tunniga nädalas (vt. jooniseid nr. 9 ja 10).



*Joonis 10. Liikumisharrastustele kulutatud tunnid nädalas 1998 ja 2003 (%), RASI andmete põhjal.*

1998 ja 2003. aasta võrdlus näitab, et kui suveperioodil pole märkimisväärsed muutusi toimunud, siis talvel on liikumisharrastusteks kulutatud tundide arv nelja aastaga kahanenud (vt joonis nr. 10), mis tähendab sportimissageduse vähenemise tendentsi ning annab ehk ka tunnistust sportimise kallinemisest.

Naiste ja meeste võrdluses ilmnevad samad tendentsid kui eelpool käsitletud sportimise sageduse osas – liikumisharrastustega tegelevad naised kulutavad mõlema uuringu andmetel selleks nii suvel kui talvel meestega võrreldes vähem aega (vt. lisa 1 tabelid nr. 1 ja 2; lisa 2, tabelid nr. 7 ja 8). Võrreldes 1998. aastaga vähenes 2003. aastal talveperioodil nädalas liikumisharrastusteks kulutatud tundide arv nii meestel kui naistel, suvel aga ainult naistel (vt. lisa 1, tabel nr. 2, lisa 2, tabel nr. 8).

RASI andmed näitavad, et nii suvel kui talvel kulutavad liikumisharrastusteks teistest vähem aega 40-59-aastased (vt. lisa 1, tabel 4 ja lisa 2 tabel 10). Kõrvutades 2003. aasta tulemusi siinkohal 1998. aastaga, ilmneb jällegi, et talvel on liikumisharrastustega tegelemise maht vähenenud ning seda kõigis vaadeldud vanusegruppides. Suveperioodil seevastu noorima vanusegrupi (kuni 39-aastased) nädalas sportlikuks liikumiseks kulunud tundide arv veidi kasvas (vt. lisa 1, tabel 4 ja lisa 2 tabel 10). Võrreldes saadud tulemusi regiooni nelja aasta tagustega, selgus, et kasvanud on tulinlaste suvine liikumisharrastustega tegelemise maht (vt. lisa 1, tabel nr 6).

*Tabel 2. Liikumisharrastustega tegelemise sagedus ja nädalas kulutatud tunnid talveperioodil (%), RASI andmete põhjal.*

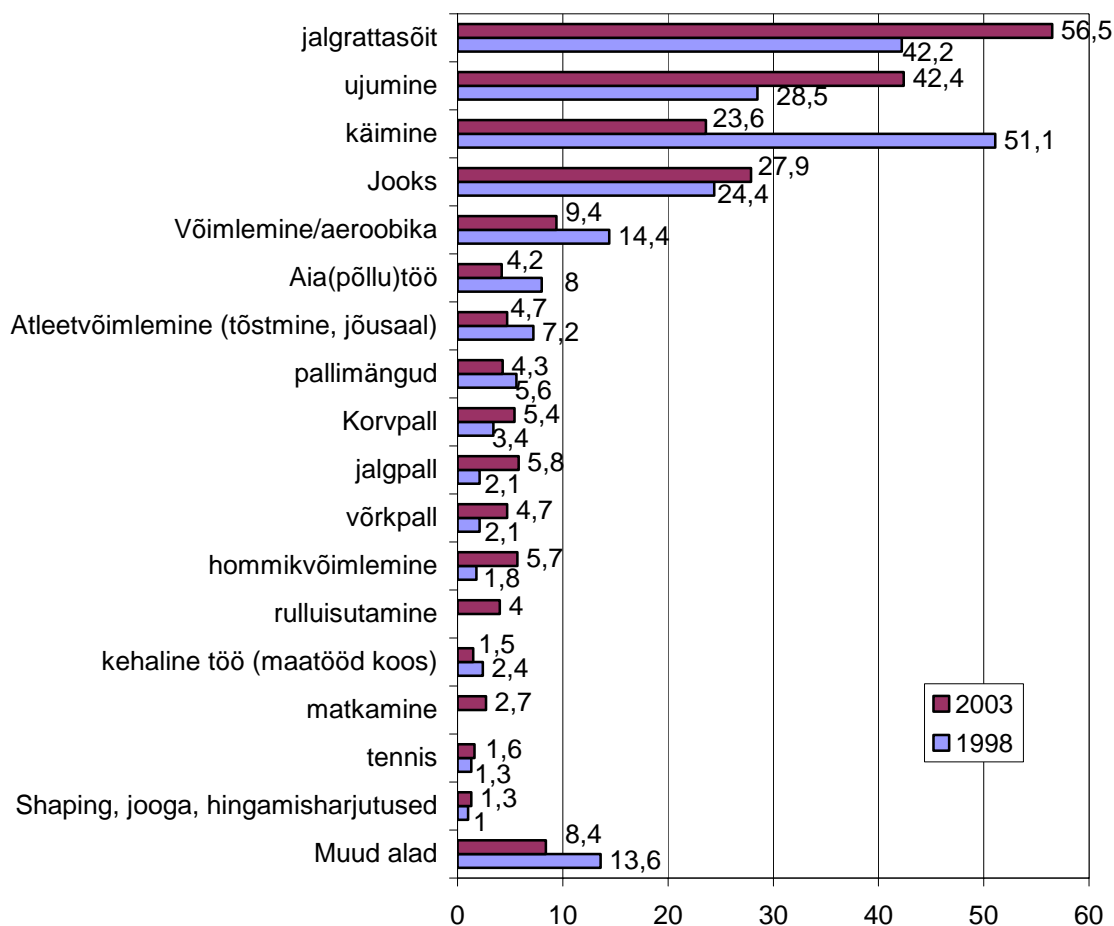
Tegelemise sagedus	Nädalas liikumisharrastustele kulunud tunnid talvel		
	1 tund	2-3 tundi	4 ja rohkem tundi
4 ja rohkem korda nädalas	10,1	20,3	69,6
2-3 korda nädalas	5,1	35,4	59,5
Kord nädalas	24,8	49,5	25,7
Paar korda kuus	38,5	38,5	23,1
Harvem	37,5	35,4	27,1

Eelpool toodud tabelist nähtub, et talvel vähemalt kaks korda nädalas harjutajatest saab tervislikult piisava sportimismahu (vähemalt 2 ja rohkem tundi nädalas) üle 90% liikumisharrastustega tegelejaist. Kord nädalas harjutajate (nädalalõpu harjutajad) valdavaks tundide mahukus on 2-3 tundi. Paar korda kuus või harvem sportlikku liikumist harrastajad kulutavad selleks veelgi vähem aega.

Ülaltoodust saab kinnitust järeldus, et piisavat sportlikku laadi liikumiskoormust (ka tundides) saab umbes 25% naistest ja 30% meestest.

## 2.3. Peamised liikumisharrastused suvel ja talvel.

### 2.3.1. Peamised suvised liikumisharrastused



Joonis 11. Peamised suvised liikumisharrastused (3 peamise ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.

Kõige populaarsemaks suviseks liikumisharrastuseks oli 2003. aastal ülekaalukalt jalgrattasõit, mida nimetas peamiste suvealade seas 57% sportliku liikumisega tegelejaist. Järgnesid ujumine (42%), jooksmine (28%) ja käimine (24%). Teiste alade osakaal jäi juba alla 10%.

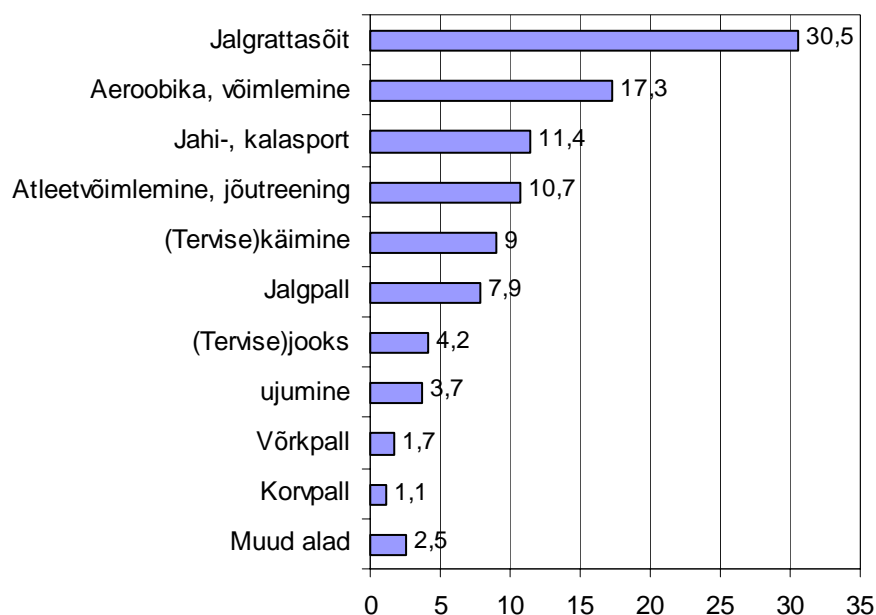
1998. aastaga võrreldes on kõige rohkem (28% võrra) kahanenud nelja aasta taguse populaarseima suvise liikumisala - käimise - harrastajate hulk. Samal ajal on 14% võrra kasvanud jalgrattasõidu ja ujumisega tegelejate osakaal. Nelja aastaga on mõnevõrra kasvanud ka suviti hommikvõimlemise, jooksu ning jalg-, korv- ja võrkpalli harrastajate hulk. Uute peamiste suvealadena on esile kerkinud rulluisutamine ja matkamine. 2003. aastal tegeldi 1998. aastaga võrreldes veidi vähem võimlemise/aeroobika, atleetvõimlemise ning aia- ja põllutööga (vt. joonis nr. 11).



Naised pidasid 2003. aastal peamiseks suvisteks liikumisharrastusteks meestest oluliselt sagedamini käimist (17% võrra) ja ujumist (15% võrra) ning tegelesid kaks korda rohkem ka võimlemis/aeroobika, hommikvõimlemise ja rulluisutamisega. Mehed seevastu harrastasid naistest sagedamini jalg- ja korvpalli ning atleetvõimlemist (vt. lisa 3, tabel nr. 17).

Suviste spordialade eelistused varieerusid mõneti ka vanuse lõikes. Vanuse kasvades vähenes oluliselt jooksu ja ujumist peamiseks suvisteks liikumisharrastusteks pidanute osakaal. Kuni 39-aastased tegelesid vanematest vanusegruppidest sagedamini veel ka rulluisutamise ning erinevate pallimängudega. 40-59-aastaste hulgas oli enim hommikvõimlemisega tegelejaid. 60-aastased ja vanemad mainisid peamiste suviste liikumisharrastustena noorematega võrreldes vähem alasid. Noorematest märksa sagedamini tegelesid nad käimise ning aia-, põllu jm kehaliste töödega ning oluliselt harvemini jällegi jalgrattasõidu ja atleetvõimlemisega (vt. lisa 3, tabel nr. 18).

Elukoha järgselt tegeldi populaarseima suvise liikumisharrastuse – jalgrattasõiduga – kõige sagedamini maa-asulates ning kõige vähem Tallinnas. Pealinlased tegelesid teistest piirkondadest harvemini veel aia- ja põllutöödega ning harrastasid enam rulluisutamist, atleetvõimlemist ja tennist. Teistes suuremates linnades tegeleti kõige sagedamini võimlemise ja aeroobikaga ning kõige vähem jalg- ja korvpalliga. Väiksemates linnades ja maa-asulates mainiti Tallinna ja teiste suuremate linnadega võrreldes peamise liikumisharrastusena sagedamini käimist (vt. lisa 3, tabel nr. 19).



Joonis 12. Peamised suvised liikumisharrastused (esimese eelistuse järgi) (% harrastajatest), kultuuri-uuringu andmetel.

Kultuuri-uuringu andmete põhjal vaadati peamiste (esimesena mainitud) liikumisharrastuste omavahelist osakaalu liikumisharrastustega tegelejate seas. Suvel harrastatavate spordialade seas oli ka siin ülekaalukalt populaarseim jalgrattasõit, mida oli peamise spordialana ära märkinud ligi 30% suvistest spordiharrastajatest. Järgnesid aeroobika ja võimlemine (17%) ning jahi/kalasport ja

atleetvõimlemine/jõutreening, mida pidas peamiseks suve spordiharrastuseks ligi kümnendik spordiga tegelejatest.

Naiste ja meeste võrdlus näitas, et meeste seas on suures ülekaalus atleetvõimlemise, jahi- ja kalaspordi ning jalgpalli harrastajad ning naiste seas aeroobika ja võimlemise, jalgrattasõidu ja tervisekäimisega tegelejad. Meestest mõnevõrra rohkem harrastasid naised ka tervisejooksu (vt. lisa nr. 3, tabel nr. 13).

Vaadates suviste spordialade harrastajate erinevusi vanusegruppide lõikes, selgus, et kuni 39-aastased tegelesid vanemate gruppidega võrreldes rohkem atleetvõimlemise/jõutreeningu ja jalgpalliga ning vähem tervisejooksu ja -käimisega. 40-59-aastased harrastasid kahest teisest vanusegrupist oluliselt sagedamini jahi- ja kalasporti ning ujumist. 60-aastased ja vanemad tegelesid noorematest gruppidest jällegi üle kahe korra rohkem tervisekäimisega ning ligi 10% võrra vähem jalgrattasõiduga (vt. lisa nr. 3 tabel nr. 14).

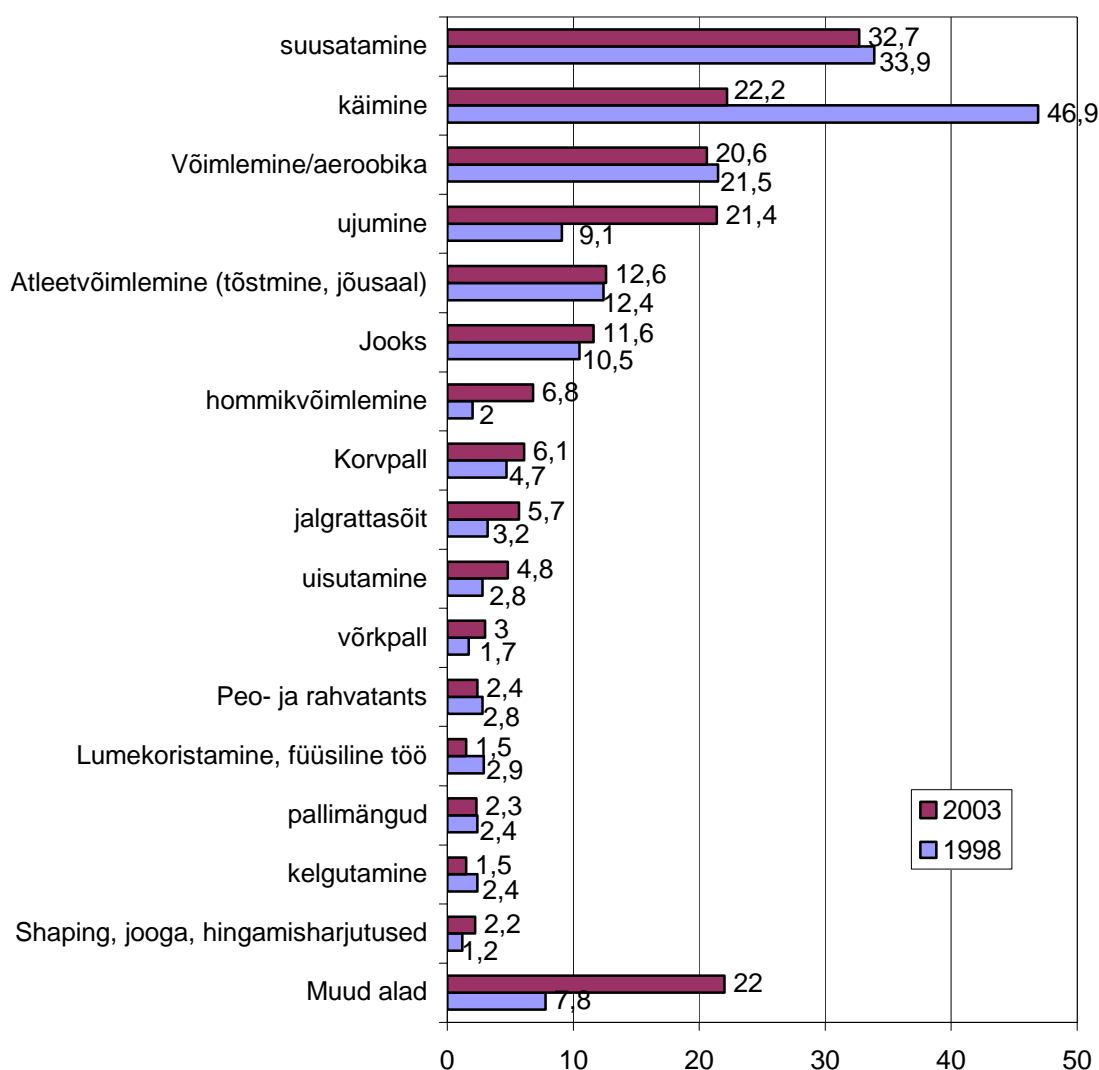
Mõningad erinevused suviste spordiharrastuste osas tulid esile ka elukohajärgselt. Maakonnakeskustes ja väiksemates linnades ning maa-asulates ja külades tegeletakse Tallinna ja teiste suuremate linnadega võrreldes märksa rohkem jahinduse ja kalastamisega. Tallinnas ja teistes suuremates linnades on mõnevõrra populaarsem jällegi tervisekäimine. Maa-asulate ja külade elanikud eristusid teiste piirkondade elanikest jällegi oma ligi 15% võrra sagedasema jalgrattasõidu ning lisaks ka pea poole väiksema võimlemise ja aeroobika harrastamisega (vt lisa 3, tabel 15).

Spordialade harrastamisest annavad ülevaatlíkuma pildi RASI andmed, mis näitavad tegelemist kolme peamise lemmikspordialaga. Kultuuriuuring täiendab RASI uuringu andmeid tähtsaima spordiala väljatoomisega, mis täpsustab erinevate spordialade kasutamist. Nii on näiteks ujumine suvel RASI uuringute järgi oma tähtsuselt teine spordiala, kuid kultuuri-uuringu põhjal asetub ta peamise harrastatava alana märksa tahapoole. Võttes aluseks mõlema uurimuse tulemused saame väita, et enamikasutatavam liikumisala on jalgrattasõit (eriti maal) – oleme jalgrattabuumi lävel.

Üldkasutatavate spordialade esigruppi asetuvad ujumine, käimine, jooks, võimlemine. Pallimängudest on endiselt esimesed korvpall, jalgpall, võrkpall, mis on samuti näitamas kasvutendentsi. Naiste puhul saab esile tuua sulgpalli, ka harrastavad nad meestest märksa rohkem rullisutamist. Naised on hakanud märksa enam suvel tegelema hommikvõimlemisega, samas on aeroobika teiste võimlemisliikidega taandunud.

Vaatamata tenniseharrastuse laienemisele jääb see endiselt väheste harrastuseks (1-1,5%).

### 2.3.2. Peamised talvel harrastatavad spordialad



Joonis 13. Peamised talvised liikumisharrastused (3 peamise ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.

2003. aastal oli populaarseimaks talviseks liikumisharrastuseks suusatamine, mille tõi oma kolme peamise talveala hulgas välja kolmandik. Järgnesid käimine, võimlemine/aeroobika ja ujumine, millega tegeles talviti 1/5 spordiharrastajatest. Atleetvõimlemist ja jooksu mainis peamiste talvealadena veidi üle 10% ning teisi alasid juba oluliselt vähem sportliku liikumisega tegelejaid.

1998. aastal oli aga kõige levinumaks talvealaks ülekaalukalt käimine, mida harrastas veidi alla 50% sportliku liikumisega tegelejaist. Nelja aastaga on aga käimise osakaal talviste liikumisharrastuste seas enam kui kaks korda kahanenud. Käimise osakaalu märkimisväärne vähenemine nii suve kui talve alade osas seletab ka eelpool väljatoodud muudatusi sportimise sageduses, mille kohaselt kasvas liikumisharrastustega mittetegelejate hulk kõige aktiivsemate (neli ja rohkem korda

nädalas) harrastajate arvelt. Sarnaselt suveperioodiga oli 2003. aastaks 1998. aastaga võrreldes oluliselt kasvanud ka ujumisega tegelejate osakaal, ülejäänud nelja eelpool väljatoodud populaarsema talveala harrastajaid oli 2003. aastal enam-vähem sama palju kui neli aastat tagasi Hommikuvõimlemisega tegelejate hulk oli samas jälle kolmekordistunud (vt. joonis nr. 13).

Mehed tegelesid talvel peamiste liikumisharrastustena naistest sagedamini atleetvõimlemise, jooksu, jalg-, võrk- ja korvpalli ning jalgrattasõiduga, naised seevastu jälle võimlemise/aeroobika, ujumise, käimise, hommikvõimlemise, peo- ja rahvatants ning uisutamisega. Populaarseima talveharrastuse suusatamisega tegelejate osakaal soo lõikes ei erinenud (vt. lisa 4, tabel nr. 24).

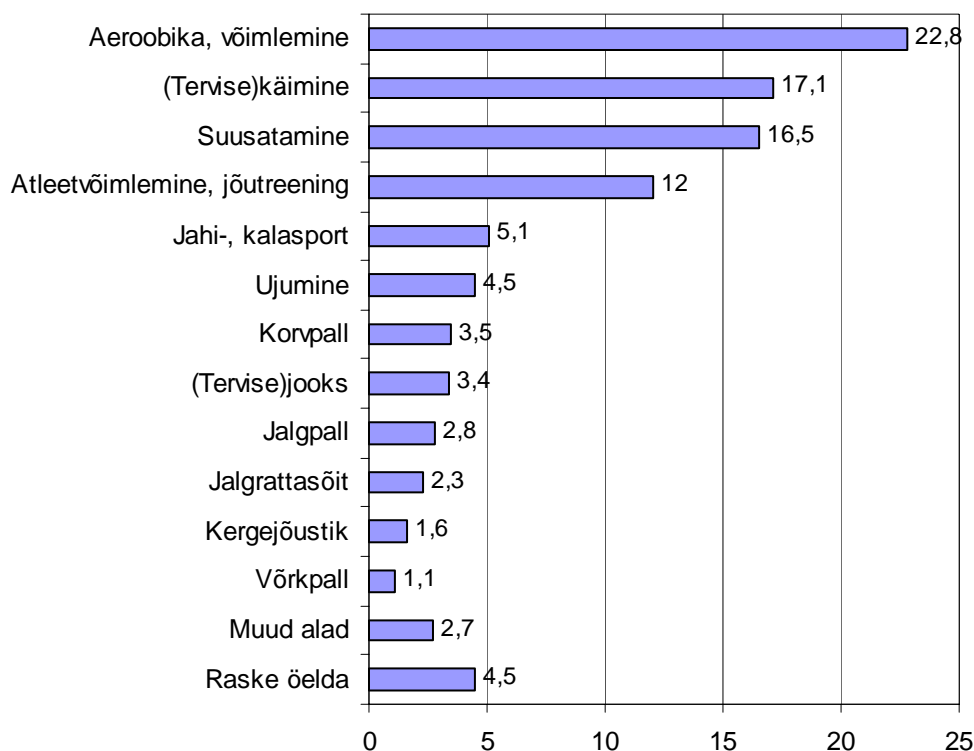
Vanuse kasvades vähenes talvel ujumise ning kasvas käimisega tegelejate osakaal. Kõige aktiivsemad olid erinevate talviste liikumisharrastustega tegelemisel 39-aastased ja nooremad, kes harrastasid vanematest vanusegruppidest sagedamini atleetvõimlemist, aeroobikat, jooksu, korv-, võrk- ja jalgpalli ning uisutamist. Vanematega võrreldes harvemini sõideti talvel aga jalgrattaga. 40-59-aastased harrastasid kõige rohkem suusatamist ning sarnaselt suveperioodiga ka hommikvõimlemist. 60-aastased ja vanemad tegelesid noorematest sagedamini füüsilise töö, lumekoristamise, toakoristamise, ahjukütmise ning metsatöö ja küttevarumisega (vt. lisa 4, tabel nr. 25).

Olulisima talveala suusatamisega tegelesid regioonide lõikes kõige rohkem maa-asulate ning kõige vähem Tallinna spordiharrastajad. Teistest piirkondadest enam oli Tallinnas aga ujumise, atleetvõimlemise, vesivõimlemise, lumelauasõidu ning shapingu, jooga ja hingamisharjutustega tegelejaid. Tallinnas ja teistes suuremates linnades oli väikestest linnadest ja maa-asulatest kaks korda suurem ka peamise talvealana uisutamist maininute osakaal. Suuremates linnades (v.a. Tallinn) oli ka enim võimlemise ja aeroobika harrastajaid. Väiksemates linnades ja maa-asulates tegeleti teistest piirkondadest sagedamini käimise ja jalgrattasõiduga ning maa-asulates veel ka võrk- ja korvpalliga. Mitmeid kordi harvemini tegeleti maa-asulates aga hommikvõimlemisega (vt. lisa 4, tabel nr. 26).

Talveharrastuste kohta saab üldistavalt nentida, et suusatamine on säilitanud oma positsiooni, samuti nagu võimlemine, aeroobika, atleetvõimlemine ning jook. Ujumise harrastus on jätkuvalt kasvamas.

3- 6% on kasvanud pallimängude (korvpall, võrkpall) harrastamine. Märkatavalt on tõusnud uisutamise populaarsus (rulluisutamise kaasmõju?).

Tähelepanu väärib ka hommikvõimlejate hulga kolmekordistumine.



*Joonis 14. Peamised talvised liikumisharrastused (% harrastajatest), kultuuri-uuringu andmetel.*

Kultuuri-uuringu andmete põhjal vaadati ka siin peamiste (esimesena mainitud) liikumisharrastuste omavahelist osakaalu liikumisharrastustega tegelejate seas.

Kõige levinumaks talvel harrastatavaks spordialaks oli aeroobika ja võimlemine, millega tegeles pisut alla neljandiku sel perioodil sportivatest vastajatest. Nende kõrval oli talveharrastuste seas populaarsed ka tervisekäimine ja suusatamine, mida pidas oma peamiseks spordialaks veidi vähem kui viiendik vastavatest respondentidest. Atleetvõimlemise ja jõutreeninguga tegelejate osakaal jäi ka talveperioodil 10% kanti. Muude spordialadega tegeles talvel vaid 5% või veelgi vähem spordiharrastajatest.

Erinevate spordialade harrastajate võrdluses soo lõikes ilmnes jällegi, et mehed on suures ülekaalus atleetvõimlemise ja jõutreeningu (ligi 20% võrra sagedamini), jahija kalaspordi ning jalgpalliga (viimaseid ei harrasta naised praktiliselt üldse) tegelejate seas. Mehed pidasid oma peamisteks spordialadeks talveperioodil naistest sagedamini ka tervisejooksu, korvpalli ning suusatamist. Naised seevastu tegelesid meestest rohkem aeroobika ja võimlemise (osakaal üle 40%, meestel vaid 4,5%) ning tervisekäimisega, mida harrastas talvel ligi neljandik spordiga tegelevatest naistest (vt. lisa 4, tabel nr. 20).

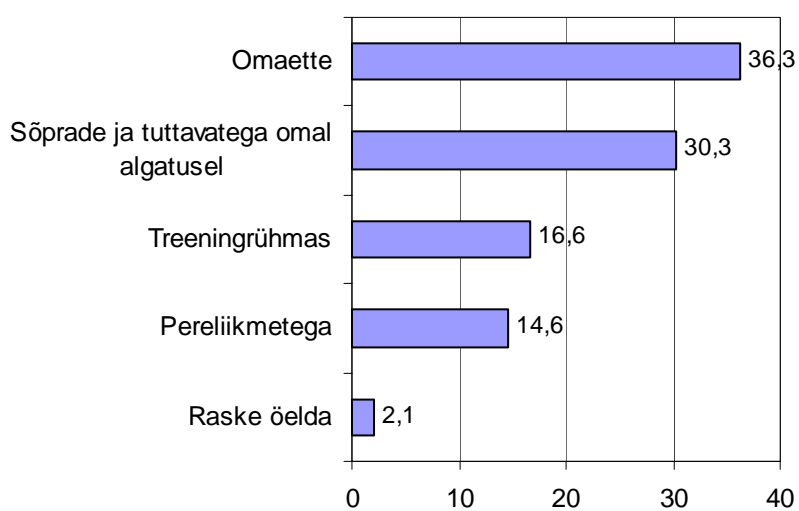
Sarnaselt suveperioodiga erines spordiharrastuste struktuur ka vanusegruppide lõikes. Nooremas vanusegrupis (kuni 39-aastased) on vanematega võrreldes märkimisväärselt rohkem aeroobika ja võimlemise, atleetvõimlemise/jõutreeningu, kergejõustiku, korvpalli ning ujumise harrastajaid. Keskmise vanusegrupp (40-59-aastased) eristus teistest mitmeid kordi suurema jahinduse ja kalastamisega tegelejate osakaalu poolest. Tervisekäijate osakaal spordiharrastajate hulgas muutus vanuse kasvades üha olulisemaks – nooremas vanusegrupis on see ligi 7, keskmises 26 ja

vanimas juba 45 protsenti. Ühtlasi on see ka ainus liikumisviis, mille harrastajate osakaal on 60-aastaste ja vanemate seas teiste vanusegruppidega võrreldes suurem (vt. lisa nr. 4, tabel nr. 21).

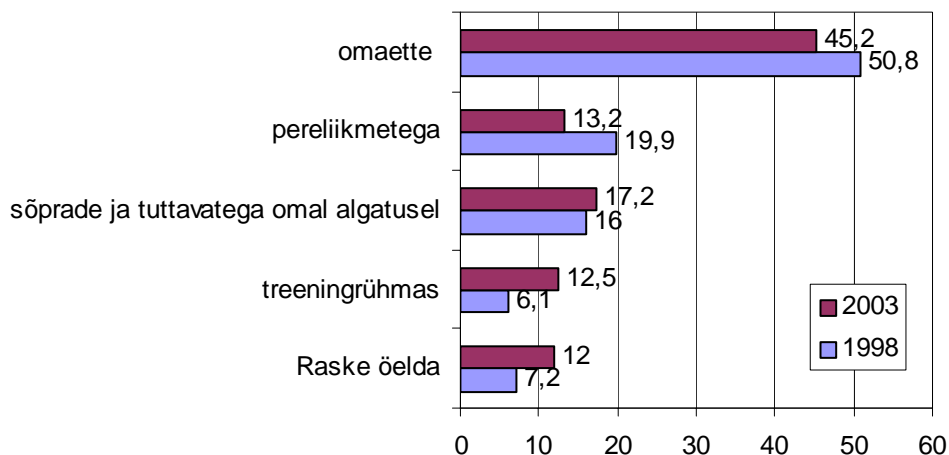
Mõningaid erinevusi talvel eelistatavate spordialade lõikes võib välja tuua ka regioonide kaupa. Maakonnakeskustes ja väiksemates linnades ning maa-asulates ja külates tegeleti talvel Tallinna ja teiste suuremate linnadega võrreldes mitmeid kordi sagedamini jalgrattasõiduga ning mõnevõrra rohkem ka jahi- ja kalaspordiga. Maa-asulates ja külates harrastati ka kõige sagedamini suusatamist. Tallinnas ja teistes suuremates linnades tegeleti talveperioodil seevastu rohkem kergejõustikuga. Teistes suuremates linnades (peale Tallinna) oli muude piirkondadega võrreldes enam aeroobika või võimlemise, jalgpalli ja korvpalli harrastajaid ning vähem ujumisega tegelejaid. Tallinnas oli aga teistest piirkondadest rohkem talviseid tervisejooksjaid (vt. lisa nr. 4, tabel nr. 22).

## 2.4. Liikumisharrastustega tegelemise peamine organisatsiooniline vorm

Mõlema uuringu andmetel eelistab enamik spordiharrastajaid tegutseda omal initsiatiivil: kultuuri-uuringu andmete põhjal tegeleb spordiga päris omaette ligi kolmandik ning RASI andmetel koguni 45% spordiharrastajatest, omal algatusel koos sõprade või tuttavatega on vastavad protsendid 30 ja 17 ning koos pereliikmetega 15% ja 13%. Peamiselt treeningrühmades osaleb kultuuri-uuringu andmetel 17% ning RASI küsitluse tulemustel vaid ligi 13% mingi spordialaga tegelejatest (vt. jooniseid nr. 15 ja 16).



*Joonis 15. Peamine liikumisharrastustega tegelemise organisatsiooniline vorm (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*



*Joonis 16. Peamine liikumisharrastustega tegelemise organisatsiooniline vorm 1998 ja 2003 (%), RASI andmete põhjal.*

1998. aastaga võrreldes on 2003. aastal peamiselt kas omaette või pereliikmetega liikumisharrastustega tegelejate osakaal 6-7% võrra vähenenud ning treeningrühmades osalejate hulk samas jällegi kahekordistunud (6%-lt 13%-le). Varasemast rohkem on ka neid, kes oma peamist liikumisharrastustega tegelemise viisi täpselt määratleda ei osanud (vt. joonis nr. 16).

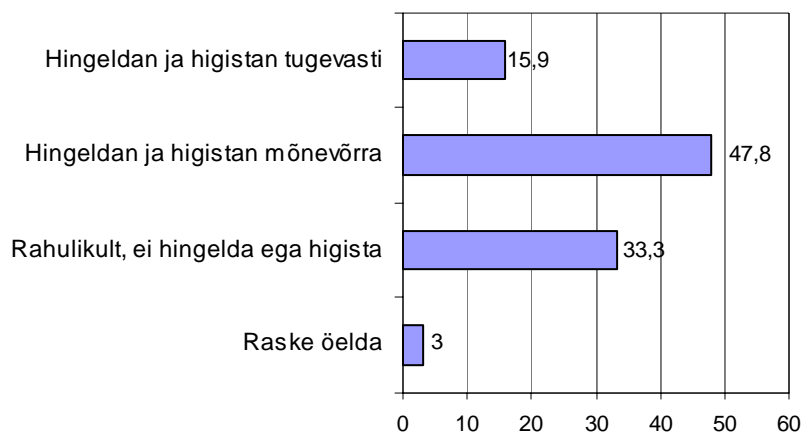
Mõlema uuringu andmetel tegelevad mehed liikumisharrastustega sagedamini sõprade ja tuttavate ning naised pereliikmete seltsis. Treeningugruppides spordivad naised kultuuri-uuringu andmetel 5% ning RASI andmetel enam kui 10% võrra sagedamini kui mehed. RASI andmed näitavad, et mehed eelistavad naistest sagedamini ka omaette sportida, kultuuri-uuringu andmetel aga vastav erinevus puudub (vt. lisa 5, tabelid nr. 27 ja 28).

Vanuse kasvades individuaalse spordiharrastamise osakaal suureneb, üha sagedamini eelistatakse tegeleda liikumisharrastustega kas päris omaette või koos pereliikmetega. Samas nooremate vanusegruppide esindajad spordivad sagedamini omal algatusel koos sõprade või tuttavatega. Treeningugrupis osalejaid on noorimas (kuni 39-aastaste) vanusegrupis aga teiste gruppidega võrreldes enam kui poole võrra rohkem (vt. lisa 5, tabelid nr. 29 ja 30).

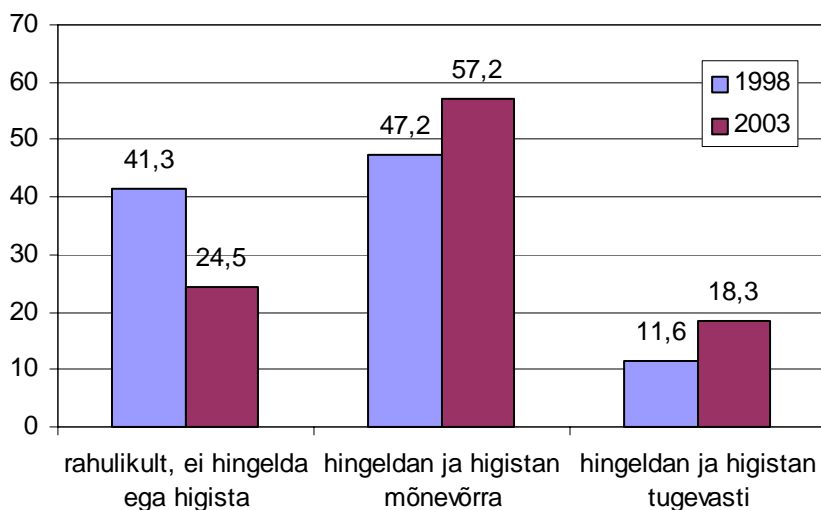
Kokkuvõtvalt väärrib rõhutamist individuaalse liikumisharrastuse prevaleerimine; treeningrühmades (organiseeritult) harrastajate arv näitab kasvutendentsi küündides 12-15% harrastajatest. Organiseeritud treenijate osa kasv on otseselt spordiorganisatsiooni töö näitajaks.

## 2.5. Sportimise tavapärane intensiivsus

Kultuuri-uuringu andmetel ligi pooled ning RASI küsitluse tulemuste põhjal veidi alla 60% spordiharrastajatest spordivad tavaliselt keskmise intensiivsusega – mõnevõrra hingeldades ja higistades. Kultuuri-uuringu järgi kolmandik ja RASI tulemustel neljandik eelistab väikest intensiivsust, sportides rahulikult ilma hingeldamise ja higistamiseta ning vaid 16-18% tegeleb spordiga suure intensiivsusega, tugevalt hingeldades ja higistades (vt. jooniseid nr. 17 ja 18).



Joonis 17. Liikumisharrastustega tegelemise tavapärane intensiivsus (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.



Joonis 18. Liikumisharrastustega tegelemise tavapärane intensiivsus (%), RASI andmete põhjal.

Võrreldes omavahel 1998. ja 2003. aasta andmeid on üldtendentsina märgatav intensiivse harjutamise osakaalu suurenemine. Keskmise (mõnevõrra hingeldades ja higistades) ja tugeva (tugevalt hingeldades ja higistades) intensiivsusega sportijate



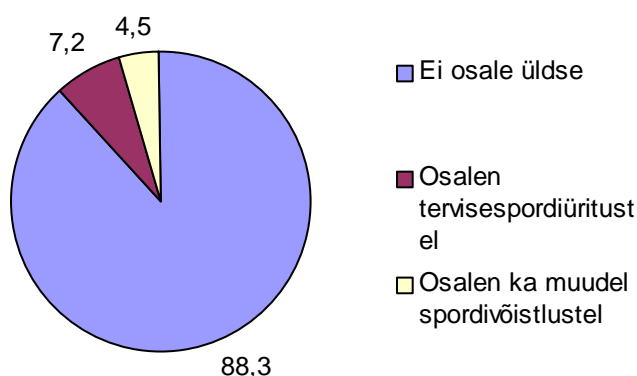
osakaal on samas vastavalt 10 ja 7 protsendi võrra tõusnud. Rahulikult, ilma hingeldamise ja higistamiseta liikumisharrastustega tegelejate hulk on nelja aastaga vähenenud 17%.

Meeste ja naiste tavapärase sportimise võrdlus näitas, et mehed tegelevad liikumisharrastustega naistest suurema intensiivsusega - tugevalt hingeldades ja higistades sportivaid mehi oli mõlema uuringu andmetel naistest kaks korda rohkem (vt. lisa 6, tabelid nr. 31 ja 32).

Vanusegruppide lõikes on tulemused mõlema uuringu järgi ootuspärased – vanuse kasvades suureneb rahulikult, ilma hingeldamise ja higistamiseta liikumisharrastustega tegelejate osakaal. Tugeva intensiivsusega sportijaid on kuni 39-aastaste seas üle kahe korra rohkem kui kahes vanemas vanusegrupis (40-59 ja 60-aastased ja vanemad) kokku (vt. lisa 6, tabelid nr. 33 ja 34).

## 2.6. Osalemine spordivõistlustel või –üritustel.

1998. aastal osales spordivõistlustel ja –üritustel kokku 11,7% vastajatest, kellest 7% osales vaid tervisespordiüritustel ning 4,5% ka muudel spordivõistlustel (vt. joonis nr. 19).

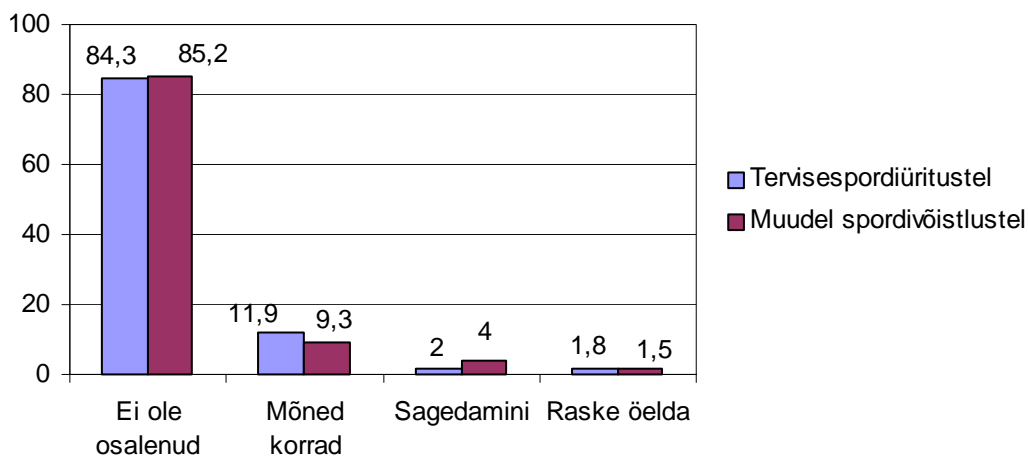


*Joonis 19. Tervisespordiüritustel ja muudel spordivõistlustel osalemine 1998 (%), RASI andmete põhjal.*

Mehed osalesid 1998. aastal nii tervisespordiüritustel kui muudel spordivõistlustel naistest aktiivsemalt ning vanuse kasvades osalemine vähenes (vt. lisa 7, tabelid nr. 38 ja 39). Regioonide lõikes oli osalemise aktiivsus kõige väiksem Tallinnas, teiste linnade elanikud võtsid sagedamini osa ainult tervisespordiüritustest ning maa-asulate elanikud ka muudest spordivõistlustest (vt lisa 7, tabel nr. 40).

RASI 2003. aasta küsitluses uuriti tervisespordiüritustel ja muudel spordivõistlustel osalemise sagedust viimase 12 kuu jooksul. Selgus, et nii tervisespordiüritustel kui muudel spordivõistlustel osales ligi 15% vastajatest, seega veidi rohkem kui 1998. aastal. Uuringule eelnenud viimase 12 kuu jooksul mõned korrad oli tervisespordiüritustest osa võtnud 12% ja muudest spordivõistlustest 9% vastajatest.

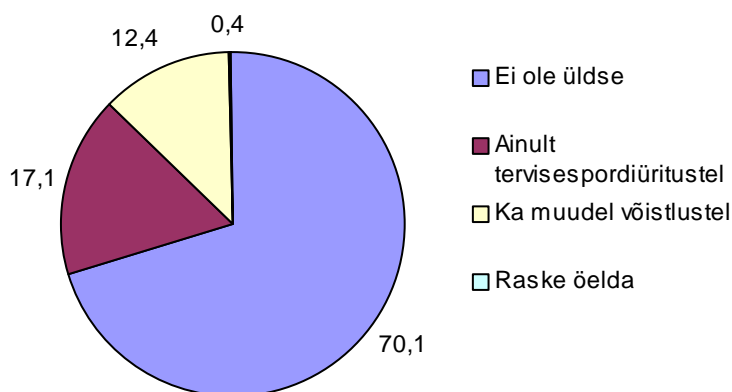
Sagedamini kui mõned korrad aastas oli aga muudel spordivõistlustel osaletud rohkem kui tervisespordiüritustel (vt. joonis nr 20).



Joonis 20. Tervisespordiüritustel ja muudel spordivõistlustel osalemise sagedus viimase 12 kuu jooksul 2003 (%), RASI andmete põhjal.

Kui muudel spordivõistlustel osalesid mehed 2003. aastal naistest ligi 10% võrra sagedamini, siis tervisespordiüritustel osalemisel soo lõikes olulist erinevust ei esinenud (vt. lisa 7, tabel nr. 41). Vanuse kasvades aga sarnaselt 1998. aastaga osalemine vähenes (vt. lisa 7, tabel nr. 42). Regioonide lõikes võtsid nii tervisespordiüritustest kui muudest spordivõistlustest sagedamini osa Tallinna ja väiksemate linnade elanikud (vt. lisa 7, tabel nr. 43).

Kultuuri-uuringus esitati spordivõistlustel ja –üritustel osalemise kohta käiv küsimus vaid mingi liikumisharrastusega tegelejaile. Saadud tulemused on esitatud alljärgneval joonisel (joonis nr 21).



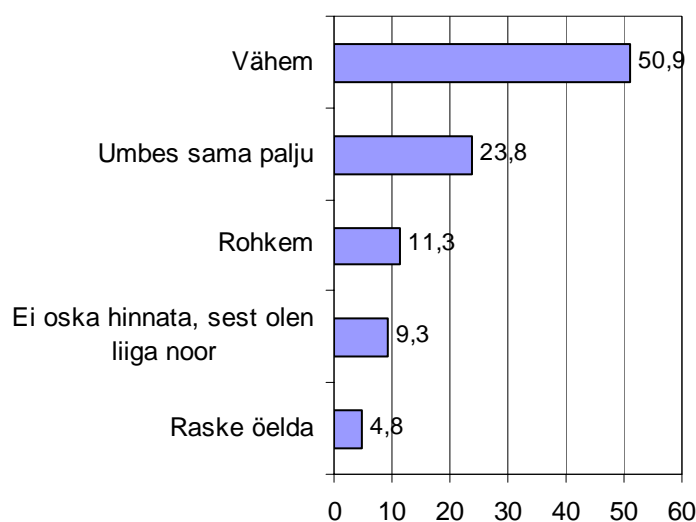
Joonis 21. Liikumisharrastustega tegelejate osalus spordivõistlustel või –üritustel viimase 12 kuu jooksul (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.

Selgus, et liikumisharrastustega tegelejatest oli uuringule eelnenud viimase 12 kuu jooksul spordivõistlustest ja üritustest osa võtnud ligi 30%, kellest 17% osales ainult tervisespordiüritustel ning 12% ka muudel võistlustel.

Kultuuri-uuringu andmetel on mehed nii spordivõistlustel kui –üritustel osalemise poolest naistest oluliselt aktiivsemad (vt. lisa 7, tabel nr. 35). Uurimus kinnitas ka taas tõsiasja, et vanuse kasvades osalemine väheneb (vt. lisa 7, tabel nr. 36).

Regioonide lõikes kultuuri-uuringu andmetel spordivõistlustel ja –üritustel osalemises suuri erisusi ei esinenud. Mõnevõrra aktiivsemalt osalesid mainitud üritustel vaid teiste suuremate linnade (peale Tallinna) elanikud (vt. lisa 7, tabel nr. 37).

## 2.7. Praegune sportimise sagedus võrreldes 10 aasta taguse ajaga.



*Joonis 22. Liikumisharrastustega tegelemine võrreldes 10 aasta taguse ajaga (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Ligi pooled vastajatest hindasid oma liikumisharrastustega tegelemise aktiivsust võrreldes kümne aasta taguse ajaga väiksemaks, veidi alla veerandi leidis, et spordib praegu umbes sama palju ning pisut rohkem kui kümnendiku spordi harrastamine on kasvanud. Ligi kümnendik vastajatest ei osanud olukorda hinnata seetõttu, et oli kümme aastat tagasi veel liiga noor (vt. joonis nr. 22)

Meeste hulgas oli naistega võrreldes mõnevõrra rohkem neid, kes hindavad oma praegust sportimisaktiivsust kümne aasta taguse ajaga võrreldes suuremaks. Naised jällegi arvasid sagedamini, et nende sportlik aktiivsus pole antud perioodil muutunud (vt lisa 8, tabel nr. 44).

Analüüsides eri vanuses inimeste hinnanguid oma praegusele ja kümne aasta tagusele liikumisharrastustega tegelemisele, ilmnes, et mida vanemad on inimesed, seda sagedamini peavad nad oma praegust spordiga tegelemist kümne aasta taguse ajaga võrreldes väiksemaks. Varasemaga võrreldes umbes sama palju arvasid end spordiga tegelevat enim 40-59-aastased ning varasemast rohkem jällegi kõige sagedamini kuni 39-aastased. Nende vastajate osakaal, kes ei osanud oma nooruse tõttu kümne aasta

tagust spordiharrastuse määra hinnata, oli mõistagi suurim kõige nooremas – kuni 39-aastaste vanusegrupis (ligi 20%) (vt lisa 8, tabel nr. 45).

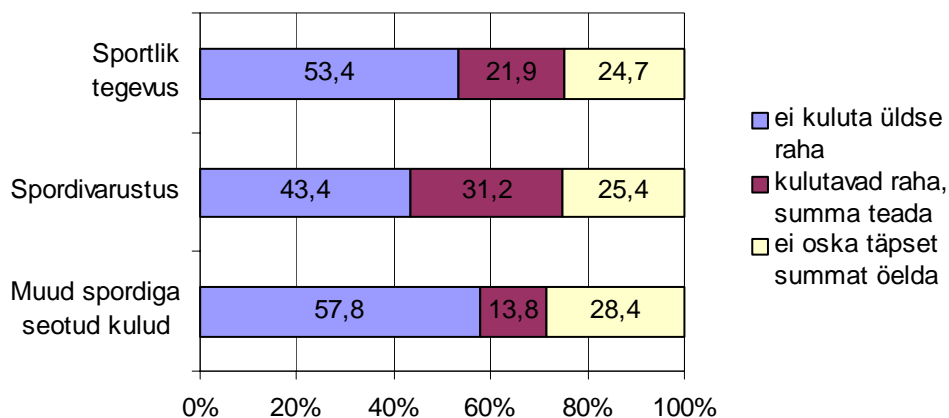
Piirkondade lõikes antud dimensioonis suuri erisusi ei esinenud. Kümne aasta taguse aja võrreldes suuremaks hindasid oma sportimisaktiivsust teiste piirkondadega võrreldes veidi sagedamini aga maakonnakeskuste ja väikeste linnade elanikud. Suuremate linnade (v.a. Tallinn) elanike hulgas oli jällegi enim neid, kes leidsid, et nende spordiga tegelemine pole kümne aastaga muutunud (vt lisa 8, tabel nr. 46).

## 2.8. Sportimisele tehtavad kulutused

### 2.8.1. Spordile tehtavad kulutused aastas.

Sportlikule tegevusele ei kuluta üldse raha 53, spordivarustusele 43 ja muudele spordiga seotud valdkondadele 58 protsenti vastajatest. Neid, kes spordile raha kulutasid ja oskasid ka aastas keskmiselt tehtavate kulutuste suurust hinnata, oli kõige rohkem spordivarustusse investeerijate hulgas (31%), sportliku tegevuse ja muude spordiga seotud kulutuste osas olid vastavad protsendid 22 ja 14. Lisaks oli kõigi kolme valdkonna puhul neljandik või rohkem vastajaid, kes ei osanud spordile tehtavaid kulutusi täpselt hinnata (vt. joonis nr. 23)

Naiste ja meeste võrdlus näitas siinkohal, et mehed teevad spordiga seotud kulutusi naistest sagedamini (vt. lisa 9, tabel nr. 47).

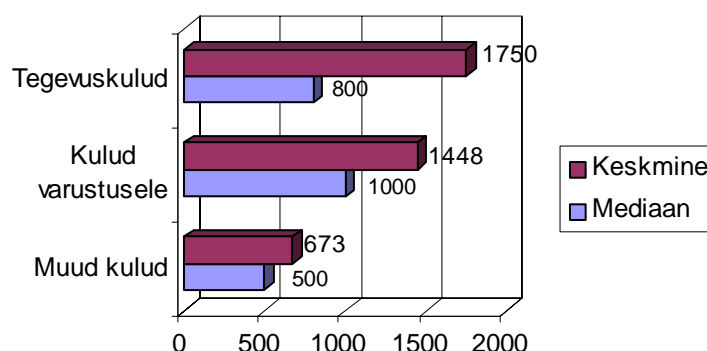


Joonis 23. Aastas spordile tehtavad kulutused (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.

### 2.8.2. Sportimisse investeerijate keskmised kulutused aastas.

Spordiga seotud kulutuste suurusjärgu hindamisel on kasutatud kahte näitajat – aritmeetilist keskmist (mida mõjutavad suuresti äärmuslikud väärtused) ning mediaani (statistilise rea keskliige), mis jagab sportimisse investeerijad kahte võrdsesse osasse ning on seetõttu tegelike kulutuste hindamisel täpsem abivahend. Vaadatud on vaid neid vastajaid, kes oskasid erinevate spordiga seotud kulutuste suurust hinnata ning seetõttu ei hõlma antud tulemused kindlasti kõiki sportimisse investeerijaid, keda on tegelikkuses märgatavalt rohkem (vt. joonis nr. 12 “ei oska täpselt summat öelda” osakaalu).

Saadud tulemused on esitatud järgneval joonisel (joonis nr. 24).



*Joonis 24. Sportimisele raha kulutavate vastajate keskmised kulutused aastas (kroonides), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Vaadates aastas spordile tehtud kulutuste keskmisi väärtusi, ilmnes, et kõige rohkem raha on investeeritud sportlikku tegevusse. Kuid nagu juba eelpool mainitud, on see tugevalt mõjutatud äärmuslikest väärtustest, milleks antud juhul oli üks 50 000 kroonine investeering. Seega kulutatakse tegelikkuses siiski rohkem raha spordivarustusele, mille puhul mediaan näitab, et pooled spordivarustusse investerinud vastajad kulutasid rohkem ja pooled vähem kui 1000 krooni aastas. Muud spordile tehtavad kulutused on sportliku tegevuse ja varustusega võrreldes oluliselt väiksemad.

Võrreldes spordiga seotud investeeringute suurust soo lõikes, selgus, et spordivarustuse ja muu spordiga seonduva koha pealt on rohkem raha kulutanud mehed. Tegevuskulude osas on keskmine ja mediaan aga erinevad – meeste puhul on suurem keskmine (vastavad summad 1875 ja 1617) ning naiste puhul mediaan (vastavalt 1000 ja 600). Kuna aga sportliku tegevuse kulutuste aasta keskmist oluliselt mõjutanud 50 000 krooni suurune investeering pärines meesterahvalt, tuleneb meeste suurem keskmine sellest. Seega on naiste keskmised kulutused (mediaani järgi) sportlikule tegevusele tegelikkuses meeste omadest mõnevõrra suuremad (vt. lisa 9, tabel nr. 48).

Kuna vastajaid, kes teadsid aastas spordile tehtud kulutuste suurust, oli võrdlemisi vähe (tegevuskulude puhul 329, varustusekulude puhul 469 ning muude kulude osas 207), võib saadud tulemusi käsitleda vaid esialgse orientiirina.

### 3. ORGANISATSIOONILIS-PEDAGOOGILINE TEGEVUS

#### 3.1. Osalus sportimise organiseerimisel

Käesoleva uuringu tulemused kinnitasid tõsiasi, et elanikkonna osalus sportimise organiseerimisel on suhteliselt madal (vt tabel nr. 3).

*Tabel 3. Osalus sportimise organiseerimisel viimase 12 kuu jooksul (%).*

Osalus	Spordikohtunikuna		Spordiürituste korraldajana		Sportimise juhendajana	
	Kõigist* vastajatest	Spordiga** tegelejatest	Kõigist vastajatest	Spordiga tegelejatest	Kõigist vastajatest	Spordiga tegelejatest
Üldse mitte	95,5	89,3	95,6	88,5	95,7	88,1
Mõned korrad	3,4	6,5	3,2	6,5	2,8	6
Küllaltki tihti	0,8	1,2	0,7	1,1	0,7	1,1
Pidevalt	0,2	2,2	0,4	2,3	0,5	3,4
Raske öelda	0,1	0,8	0,2	1,6	0,3	1,3

\* *Kultuuri-uuringu andmed*; \*\* *RASI andmed*

Nagu ülaltoodud tabelist näha, on kõigist vastajatest spordikohtuniku, spordiürituste organiseerija ja juhendaja-instruktorina, uuringule eelnenud kaheteist kuu jooksul tegutsenud vaid veidi üle 4%. Enamik neist on osalenud spordi organiseerimisel väga harva - mõned korrad aastas (ligi 3%) ning aktiivseid spordiorganisaatoreid on vaid ühe protsendi ringis.

Spordiharrastajatest on selle organisatoorses pooles kaasa löönud ligi 10% ning ka neist on suurem osa piirdunud mõne korraga viimase 12 kuu jooksul. Pidevalt tegutseb spordikohtunikuna, spordiürituste korraldajana või spordiinstruktori - juhendajana vaid 2-3% liikumisharrastustega tegelejaist.

Spordiorganisaatorite vanuseline võrdlus näitas, et kõigis kolmes käsitletud spordi organiseerimise valdkonnas on nii kõigist vastajatest kui spordiga tegelejatest suurim kuni 39-aastaste osakaal (vt. lisa 10, tabelid nr. 49-51).

Kokkuvõtvalt võib nentida, et ühiskondlikku, vabatahtlikku töö osa on vähenemas või näitab vähenemise tendentsi, mis on seletatav spordikorraldamise professionaliseerumisega.

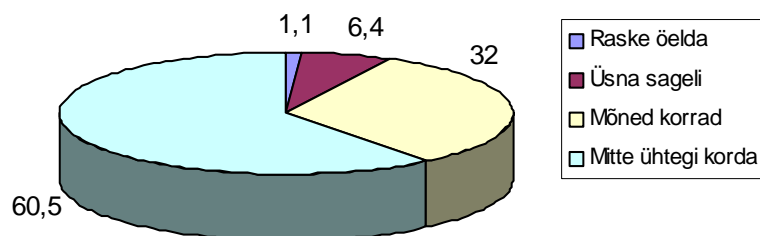
Uurimus näitas kokkuvõtteks, et elanike poole protsendiline osalus osutab elanikkonna kaasalöömise vähenemise tendentsi jätkumisele, mis ei taga spordi laiuti arendamist vaatamata professionaalse tööjõu osa suurenemisele. Seda tingib klubilise tegevuse piiratus. Tulemus viitab ehk ka vähesele ja ebapiisavale tegevusele vabatahtlike värbamisel ja koolitusel.

## 4. PEALTVAATAJASLIK-TUNNETUSLIK TEGEVUS

Pealtvaatajasliku - tunnetusliku tegevuse all on silmas peetud mitte vahetut harjutamist, vaid inimeste aktiivsust spordi tarbimisel (pealtvaatamine, spordiinfo tarbimine jms).

### 4.1. Spordivõistluste külastamine pealtvaatajana.

#### 4.1.1. Spordivõistluste külastamise sagedus viimase 12 kuu jooksul.



*Joonis 25. Spordivõistluste külastamine pealtvaatajana viimase 12 kuu jooksul (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Spordivõistluste külastamise aktiivsus pealtvaatajana on ligi 25% võrra suurem kui nendest osavõtt. Mõned korrad on viimase 12 kuu jooksul spordivõistlusi külastanud ligi kolmandik vastajatest, samas neid, kes käisid võistlusi vaatamas üsna sageli, on vaid 6% (vt. joonis nr. 25).

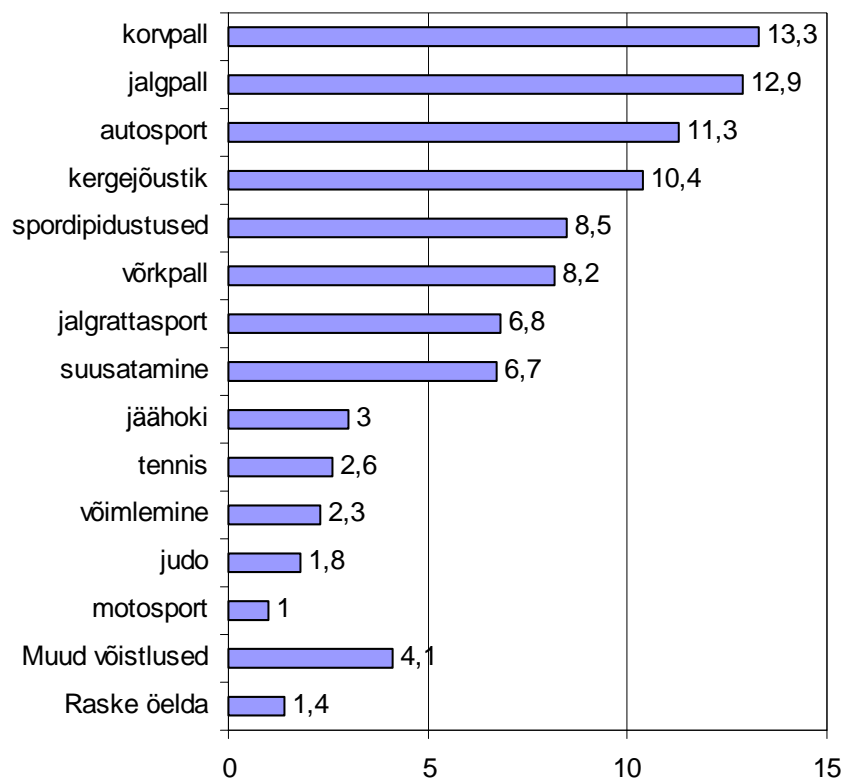
Sarnaselt spordivõistlustel ja –üritustel osalemisega, on ka nende külastamisel mehed naistest ning nooremad inimesed vanematest aktiivsemad (vt lisa 11, tabelid nr. 52 ja 53). Piirkondade lõikes siinkohal märkimisväärsed erinevusi ei esinenud (vt lisa 11, tabel nr. 54).



#### 4.1.2. Erinevate spordialade võistluste külastamine viimase 12 kuu jooksul.

Kõige rohkem käidi uuringule eelnenud 12 kuu jooksul kohapeal vaatamas korvpalli- (13,3%) ja jalgpallivõistlusi (12,%). 11% jälgis võistluspaigas autosporti, 10% kergejõustikku, üle 8% spordipidustusi ja võrkpalli ning ligi 7% jalgrattasporti ja suusatamist, teiste alade osakaal on juba 3% või vähem.

Järgnev joonis (joonis nr. 26) näitab muuhulgas ka seda, milline on nende spordialade turg Eestis.



Joonis 26. Spordivõistlused, mida on käidud viimase 12 kuu jooksul kohapeal vaatamas (kõigi mainitud alade järgi) (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.

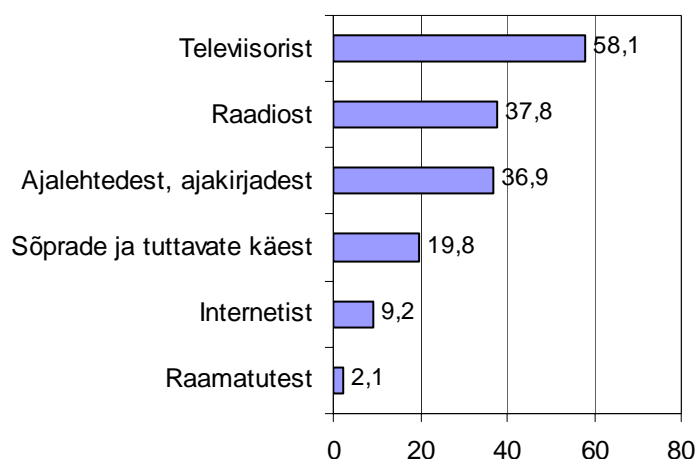
Nagu juba eelpool mainitud, käivad mehed spordivõistlusi kohapeal vaatamas märksa rohkem kui naised. Uuringule eelnenud 12 kuu jooksul käisid mehed naistest sagedamini vaatamas pea kõigi ülaltoodud spordialade võistlusi, vähemalt kaks korda rohkem jälgiti aga võistluspaigas autosporti, jalgpalli, jäähokit ja korvpalli. Naised olid jällegi meestest rohkem pealtvaatajaks võistlustantsu ja võimlemise võistlustel ning erinevatel spordipidustustel (vt. lisa 12, tabel nr. 55).

Regionaalses lõikes spordivõistluste külastajate hulk oluliselt ei erinenud, küll aga oli mõningaid erisusi pealtvaatajana külastatavate spordialade osas. Tallinna ja teiste suuremate linnade spordivõistluste külastajad eelistasid teiste piirkondadega võrreldes sagedamini jalgpalli, võistlustantsu ja tennist. Samas oli Tallinnas aga vähem võrkpalli jälgijaid. Autosporti ja suusatamise võistlusi jälgiti sagedamini maakonnakeskustes ja väiksemates linnades ning maa-asulates ja külates.

Maapiirkondades oli oluliselt vähem levinud jäähoki- ja jalgpallivõistluste külastamine ning teistes suuremates linnades (peale Tallinna) käidi sagedamini vaatamas spordipidustusi (vt. lisa 12, tabel nr. 56).

#### 4.2. Spordi jälgimine erinevate meediakanalite kaudu.

Kõige sagedamini jälgitakse regulaarselt (vähemalt korra nädalas) spordisündmusi ning saadakse nende kohta informatsiooni televisiooni vahendusel, mille kaudu hoidis kultuuri-uuringu andmetel end spordielus toimuvaga kursis ligi 60% vastajatest. Veidi alla 40% oli neid, kes jälgivad regulaarselt spordisündmusi raadio ja ajakirjanduse vahendusel, sõprade ja tuttavate kaudu sai vastavat informatsiooni viiendik, internetist ligi kümnendik ning raamatutest vaid 2% respondentidest.



*Joonis 27. Kanalid, mille kaudu saadakse regulaarselt informatsiooni spordi kohta (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Mehed on end spordisündmustega kursis hoidmises naistest aktiivsemad, jälgides neid regulaarselt kõigi kanalite (v.a. raamatud, mille osakaal oli mõlemal minimaalne) vahendusel naistest sagedamini. Kõige suurem erinevus kanalite lõikes oli siinkohal televisiooni puhul, mille kaudu jälgis sporti tervelt neljandiku võrra rohkem mehi kui naisi – vastavad protsendid 71 ja 47 (vt. lisa 13, tabel nr. 57).

Erinevusi spordisündmuste regulaarses jälgimises eri kanalite vahendusel esines ka vanuse lõikes. Kõigi kolme populaarsema spordi vahendamise kanali (televisiooni, raadio ja ajakirjanduse) puhul oli suurim 40- 59- aastaste jälgijate osakaal. Kuni 39-aastased hoidsid end spordisündmustega kursis vanematest gruppidest oluliselt sagedamini interneti ja sõprade ning vähem raadio kaudu. 60-aastased ja vanemad jälgisid spordis toimuvat põhiliselt televisiooni, raadio ja ajakirjanduse vahendusel, teisi kanaleid kasutas sel eesmärgil kokku vaid alla 10% vanema vanusegrupi esindajatest (vt. lisa 13, tabel nr 58).

Kultuuri-uuringust selgus ka, et küsitlusele eelnenud 12 kuu jooksul oli endale koju spordi ja mängude alast kirjandust ostanud alla 1% vastajatest. Spordimuuseumi oli

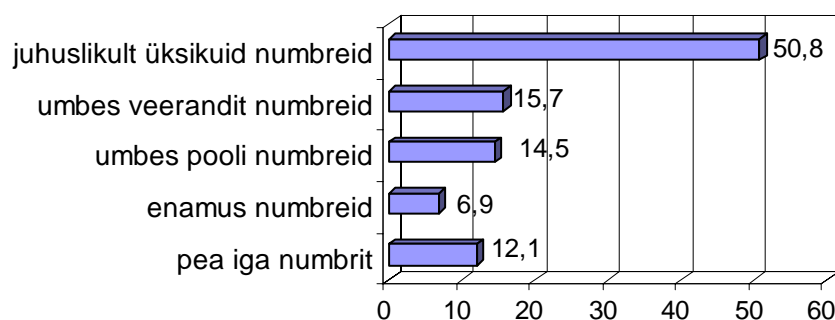
sama perioodi vältel külastanud 2% vastajatest, kellest enamikule jättis see väga hea mulje.

### 4.3. Ajakirja “Sporditäht” lugemine

#### 4.3.1. Lugejate jagunemine ajakirja lugemise sageduse järgi.

Ajakirja “Sporditäht” lugejate hulka kuulus kultuuri-uuringu andmetel ühtekokku 16,5% vastajatest, kellest pooled lugesid ajakirja vaid siis, kui see neile juhuslikult kätte sattus (vt. joonis nr. 28).

Samas pea iga numbrit või enamikku neist luges vaid ligi viiendik väljaande lugejaskonnast. Umbes poolte või veerandi numbrite lugejaid oli enam-vähem võrdselt – 15-16%.



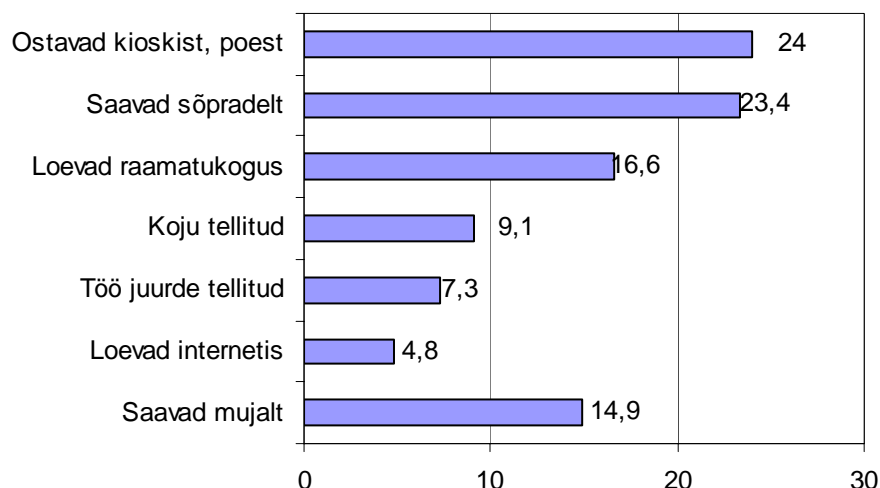
Joonis 28. Ajakirja “Sporditäht” lugejate jagunemine lugemise sageduse järgi (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.

“Sporditähe” lugejate seas oli mehi ligi poole võrra rohkem kui naisi (vastavad protsendid 22 ja 12). Kui pea iga numbrit lugevaid naisi oli meestest isegi protsendi võrra rohkem, siis enamikke numbreid lugesid kolm korda sagedamini mehed. Tähelepanuväärne on seegi, et väljaande üksikute numbrite lugejate seas oli naisi tunduvalt rohkem kui mehi – kui meeste hulgas ulatus juhulugejate osakaal  $\frac{3}{4}$ -ni, siis naiste seas oli neid juba üle 60% (vt. lisa 14, tabel nr. 59).

Ajakirja lugejaskonna põhikoosseisu moodustasid noored – kuni 39-aastastest luges väljaannet 21, 40-59-aastastest 16 ja 60-aastastest ja vanematest vaid 8 protsenti. Regionaalses lõikes oli suurim lugejate osakaal maa-asulatest ja küladest, kus “Sporditähte” luges ligi neljandik sealsest elanikkonnast. Teistes piirkondades jäi väljaande lugejate hulk samas vaid 12-14% piirimaile.

#### 4.3.2. Lugejate jagunemine ajakirja saamise viisi järgi.

Ajakirja saamiseviisidest oli kõige sagedasem selle ostmine kas poest või kioskist (24%), pea sama palju oli ka neid, kes said väljaannet lugemiseks sõpradelt 23%). Koju oli ajakiri tellitud veidi vähem kui kümnendikul ning töö juurde 7%-l lugejatest, raamatukogus luges seda 17% ja internetis 5%.

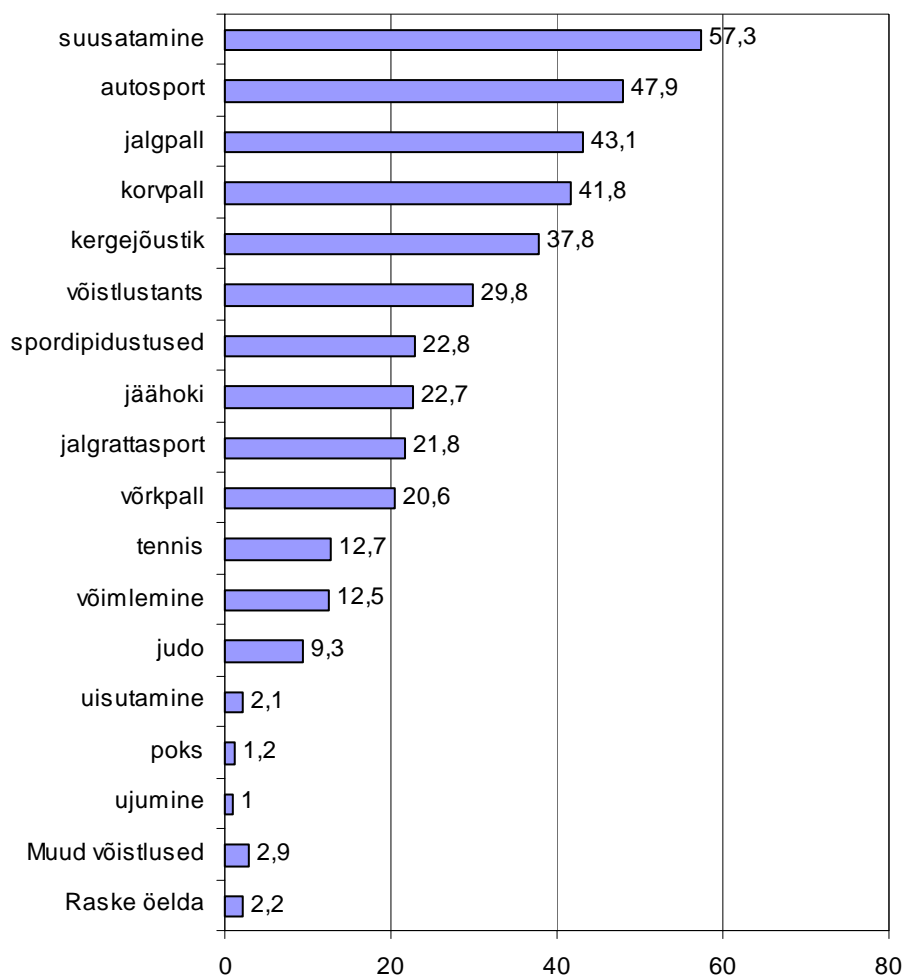


Joonis 29. Ajakirja “Sporditäht” lugejate jagunemine ajakirja saamise järgi (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.

Mees- ja naislugejate võrdlusest tuli välja, et naistel oli väljaanne sagedamini tellitud (nii koju kui tööle) ning meestest ligi kümnendiku võrra rohkem lugesid nad seda ka raamatukogus. Mehed seevastu ostsid ajakirja sagedamini poest või kioskist, said sõpradelt või vaatasid internetist (vt. lisa 14, tabel nr. 60).

#### 4.4. Spordivõistluste jälgimine meedia vahendusel.

Meedia vahendusel oli küsitlusele eelnenud 12 kuu jooksul spordivõistlusi jälginud 84% vastajatest. Nagu järgnevalt jooniselt (joonis nr. 30) näha, on meedia vahendusel jälgitavatest spordivõistlustest kõige populaarsemaks alaks suusatamine, millega oli end sel viisil kursis hoidnud 57% vastajatest. Järgnevad autosport (48%), jalgpall (43%), korvpall (42%), kergejõustik (38%) ja võistlustants (30%). Teisi alasid jälgis meedia kaudu alla neljandiku.



*Joonis 30. Spordivõistlused, mida oli viimase 12 kuu jooksul meedia vahendusel jälgitud (%) (kõigi mainitud alade järgi), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Ka meedia kaudu jälgisid mehed spordivõistlusi naistest sagedamini (vastavad protsendid 89 ja 81). Meeste lemmikalad on jalgpall, mida nad vaatasid naistega võrreldes rohkem (40%), jäähoki (28%), autosport (25%), korvpall (19%) ja jalgrattasport (18%). Naised seevastu jälgisid 25% võrra rohkem võistlustantsu ning mõnevõrra rohkem ka spordipidustusi (vt. lisa 15, tabel nr. 61).

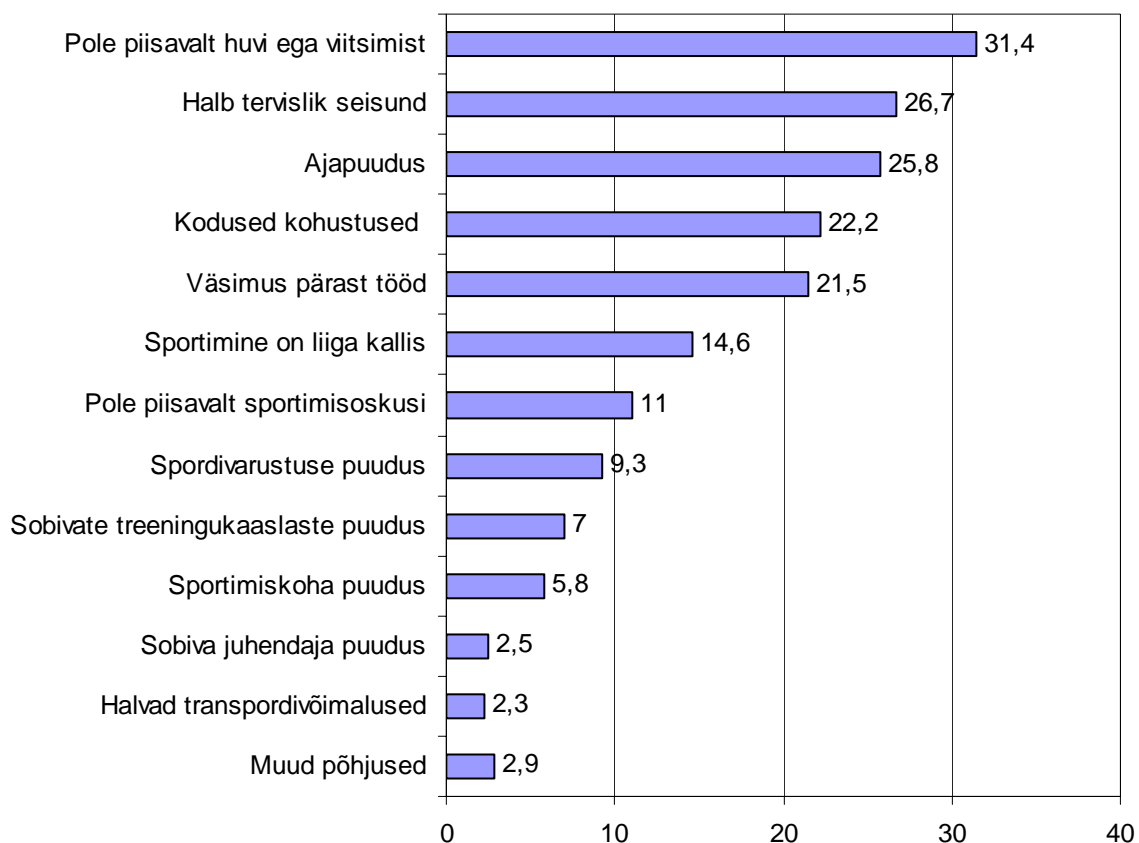
Spordivõistluste pealtvaatamine on endiselt meeste pärisosa kusjuures valdavalt enam jälgitakse viit spordiala; suusatamine, autosport, korvpall, jalgpall, kergejõustik. Naised huvituvad enam võistlustantsust ja spordipidustustest, ning TV aladeks on tõusnud suusatamine ja autosport.

Spordivõistlusi külastatakse kohapeal vähe, mille võib suuras osas kanda klubidesse vähese organiseerumise (7-8% elanikest) arvele – tribüünidel puuduvad klubide pöidlahoidjad.

## 5. SPORTIMIST MÕJUTAVAD TEGURID

### 5.1. Spordiga tegelemist takistavad asjaolud

Sportimist takistavaid tegureid oli püütud hinnata läbi kõigi kolme uuringu, kuigi mõnevõrra erinevalt. Kultuuri-uuring näitas, et regulaarselt spordiga mittetegelejad peavad kõige sagedamini peamiseks seda takistavaks asjaoluks huvi ja viitsimise puudumist (31%). Ligi neljandik pidas olulisimaks takistuseks halba tervislikku seisundit ja ajapuudust ning viiendik koduseid kohustusi ja väsimust pärast tööd. 15% leidis, et sportimine on liiga kallis ning kümnendikul pole piisavalt sportimisoskusi ja spordivarustust. Sportimiskohtade ja sobivate treeningukaaslaste puudust kuigi märkimisväärteteks takistusteks ei peetud. Kõige väiksemaks osutus sobiva juhendaja puudust või halbu transpordivõimalusi väljatoonute osakaal.



Joonis 31. Peamised põhjused, miks ei tegeleta regulaarselt liikumisharrastustega (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.

Meeste ja naiste peamiste regulaarset sportimist takistavate asjaolude vahel oli ka mõningaid olulisi erinevusi. Meeste regulaarset spordiharrastamist takistas rohkem ajapuudus ning mõnevõrra enam ka väsimus pärast tööd. Naised jälle märkisid peamiseks spordiga mittetegelemise põhjuseks (meestest kaks korda sagedamini) koduseid kohustusi. Viimane on ilmselt põhjustatud traditsioonilistest soorollidest,

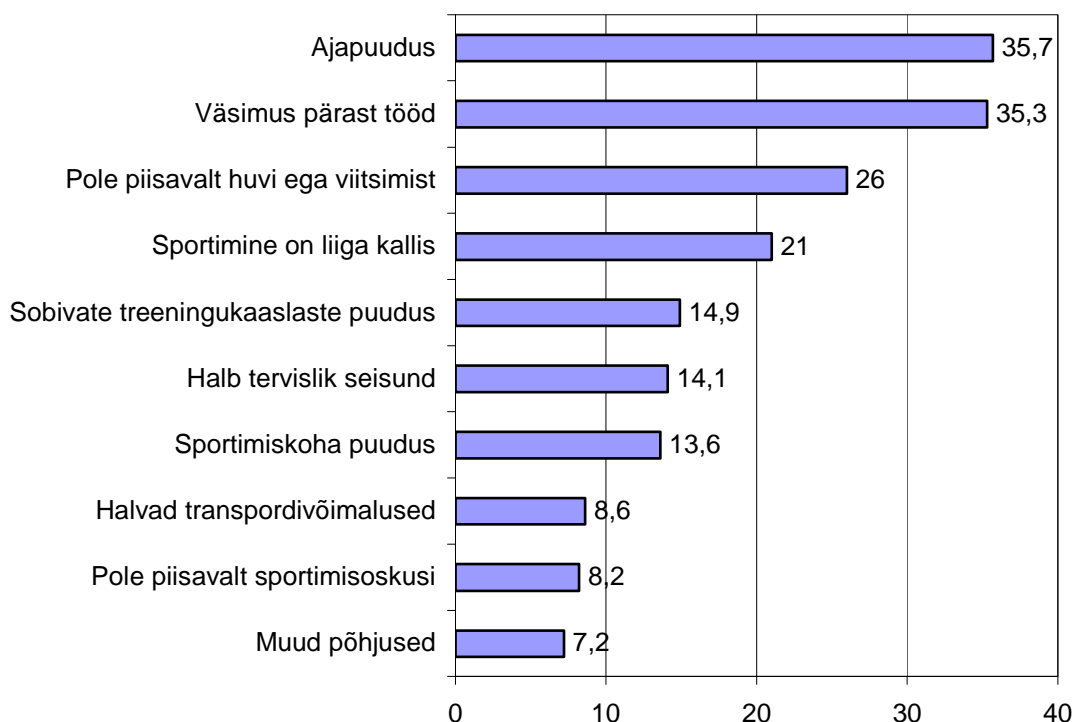
mille kohaselt peetakse loomulikuks, et kodused toimetused langevad peamiselt naiste õlule. Mõnevõrra sagedamini tõid naised takistustena välja ka halva tervisliku seisundi, piisavate sportimisoskuste puudumise ning asjaolu, et sportimine on liiga kallis (vt. lisa 16, tabel nr. 62).

Regulaarset sportimist takistavad asjaolud erinesid ka vanuse lõikes. Vanuse kasvades vähenes koduste kohustuste ning kasvas halva tervisliku seisundi osakaal, viimase tõi sportimisest hoidumise peamise põhjusena välja tervelt 55% 60-aastastest ja vanematest vastajatest. Teiste vanusegruppidega võrreldes rohkem märkisid viimased põhjustena ka piisavate sportimisoskuste puudumist, halbu transpordivõimalusi ja muid põhjusi ning oluliselt vähem ajapuudust. Kuni 39-aastased pidasid vanematega võrreldes suuremateks takistusteks piisava huvi ja viitsimise puudumist ning asjaolu, et sportimine on liiga kallis (vt. lisa 16, tabel nr. 63).

Sportimist takistavad asjaolud varieerusid ka regioonide kaupa. Tallinlased tõid teiste piirkondade elanikega võrreldes sagedamini välja koduseid kohustusi (viimaste osakaal oli suur ka maakonnakeskustes ja väiksemate linnades), aja- ja spordivarustuse puudust, väsimust pärast tööd ning rahapuudust (sportimine on liiga kallis). Huvist ja viitsimisest oli puudus sagedamini maakonnakeskuste ja väiksemate linnade ning maapiirkondade elanikel, halva tervisliku seisundi üle kurtsid mõnevõrra rohkem teiste suuremate linnade (peale Tallinna) ning maapiirkondade elanikud. Viimased pidasid teiste regioonidega võrreldes suuremateks takistusteks veel sobiva juhendaja ja piisavate sportimisoskuste puudumist ning halbu transporditingimusi. Teised suuremad linnad (peale Tallinna) eristusid ülejäänud piirkondadest väiksema sportimiskohtade ja sobivate treeningukaaslaste puuduse poolest ning seal peeti ka harvemini sportimist liiga kalliks (vt. lisa 16, tabel nr. 64).

Kui kultuuri-uuringus küsiti liikumisharrastustega mittetegelemise peamisi põhjuseid vaid regulaarsest sportimisest kõrvalejäänutelt, siis RASI uuringus esitati sama küsimus neile, kes liikumisharrastustega üldse ei tegelenud.

Saadud tulemustes esines regulaarsest spordiharrastusest kõrvalejäänutega võrreldes mitmeid lahknevusi. Spordiga mittetegelejad tõid selle peamise põhjusena kõige sagedamini välja mitte huvi ega viitsimise, vaid ajapuuduse ning väsimuse pärast tööd. Liikumisharrastustega mittetegelejad mainisid ebaregulaarsete harrastajatega võrreldes peamiste põhjustena rohkem ka sportimise liigset kallidust, sobivate treeningukaaslaste ja sportimiskoha puudumist ning halbu transpordivõimalusi. Ligi kaks korda harvemini toodi esile halba tervislikku seisundit (vt. jooniseid nr. 31 ja 32).



*Joonis 32. Liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused 2003 (%), RASI andmete põhjal.*

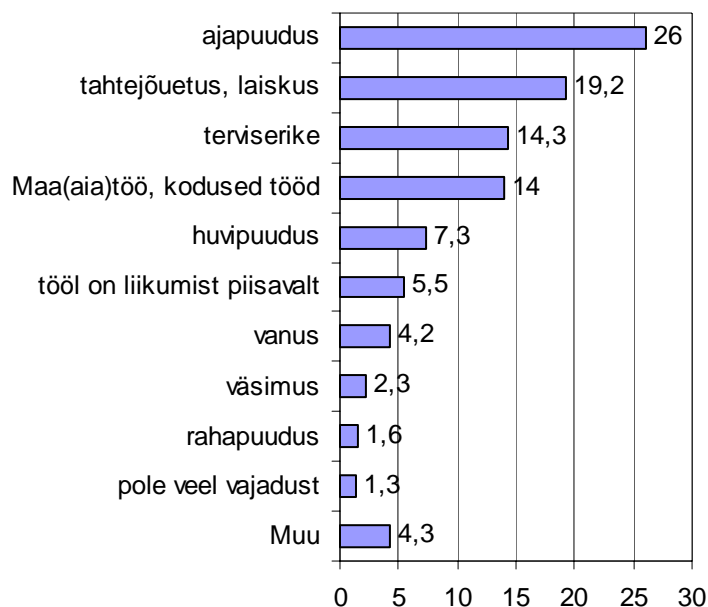
Naised mainisid peamiste liikumisharrastustega tegelemist takistavate asjaoludena meestest sagedamini sobivate treeningukaaslaste ja piisavate sportimisoskuste puudust, sportimise liigset kallidust ning halbu transpordivõimalusi (vt. lisa 16, tabel nr. 65).

Vanuse kasvades toodi liikumisharrastustega tegelemisest kõrvalejäämise peamise põhjusena vähem välja ajapuudust ning rohkem halba tervislikku seisundit, huvi ja viitsimise ning piisavate sportimisoskuste puudumist. Noorimas vanusegrupis (kuni 39-aastased) takistas sportliku liikumise harrastamist harvemini väsimus pärast tööd ning 60-aastased ja vanemad kurtsid sagedamini sportimiskoha ja sobivate treeningukaaslaste puudumise, sportimise liigse kalliduse ning halbade transpordivõimaluste üle (vt. lisa 16, tabel nr. 66).

Regionaalses lõikes mainisid Tallinna ja teiste suuremate linnade elanikud liikumisharrastustega mittetegelemise olulisimate põhjustena märksa sagedamini sportimise liigset kallidust. Tallinlasi takistasid vähem väsimus pärast tööd ning piisava huvi ja viitsimise puudumine. Suuremate linnade (v.a. Tallinn) elanikud tõid teistest sagedamini esile ajapuudust ja halba tervislikku seisundit ning maa-asulate elanikud sportimiskohtade puudust ning kesiseid transpordivõimalusi (vt. lisa 16, tabel 67).



Mitte ühegi liikumisharrastusega tegelejailt küsiti selle peamisi põhjuseid ka RASI 1998. aasta samalaadses uuringus. Kuna seal polnud aga võimalikke valikvastuseid ette antud, kujunes peamiste põhjuste liigitus mõnevõrra erinevaks (vt. joonis nr. 33).



*Joonis 33. Liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused 1998 (%), RASI andmete põhjal.*

Sarnaselt 2003. aastaga oli ka 1998. aastal peamiseks liikumisharrastustega tegelemisest kõrvalejäämise põhjuseks ajapuudus, mida mainis neljandik vastavatest respondentidest. Järgnesid tahtejõuetus ja laiskus (19%), terviserike (14%) ning maa-, aia- ja kodused tööd (14%).

Mehed tõid liikumisharrastustega mittetegelemise peamiste põhjustena naistest kaks korda sagedamini välja füüsilise töö maal, aias või kodus ning mõnevõrra rohkem mainisid nad ka väsimust ning piisavat liikumist töökohal. Naistele seevastu olid sportimist takistavateks asjaoludeks meestest sagedamini terviserike ning huvipuudus (vt. lisa 16, tabel nr. 68).

Vanuse kasvades vähenes nende vastajate osakaal, kes mainisid peamise mittesportimise põhjusena ajapuudust. 60-aastaseid ja vanemaid takistas liikumisharrastustega tegelemisel noorematest vanusegruppidest jällegi rohkem terviserike ning sagedamini toodi põhjusena esile ka oma vanus. Noorematega võrreldes tunduvalt harvemini mainisid valdavalt pensionieas olevad vanima vanusegrupi liikmed sportimist takistava tegurina piisavat liikumist töökohal. Kuni 39-aastaseid pidasid liikumisharrastustega mittetegelemise peamisteks takistusteks sagedamini huvipuudust ja ebasportlikku kehaehitust ning 40-59-aastased tahtejõuetust ja laiskust (vt. lisa 16, tabel nr. 69).

Maapiirkondade elanikke takistasid sportliku liikumise harrastamisel linlastest rohkem terviserike ja piisav liikumiskoormus töökohal ning vähem tahtejõuetus, laiskus ja huvi- ning rahapuudus. Tallinlased pidasid harvemini segavaks asjaoluks maa-, aia- ja koduseid töid, teiste linnade elanikud mainisid ülejäänud piirkondadega võrreldes vähem ajapuudust ning rohkem väsimust (vt. lisa 16, tabel nr. 70).

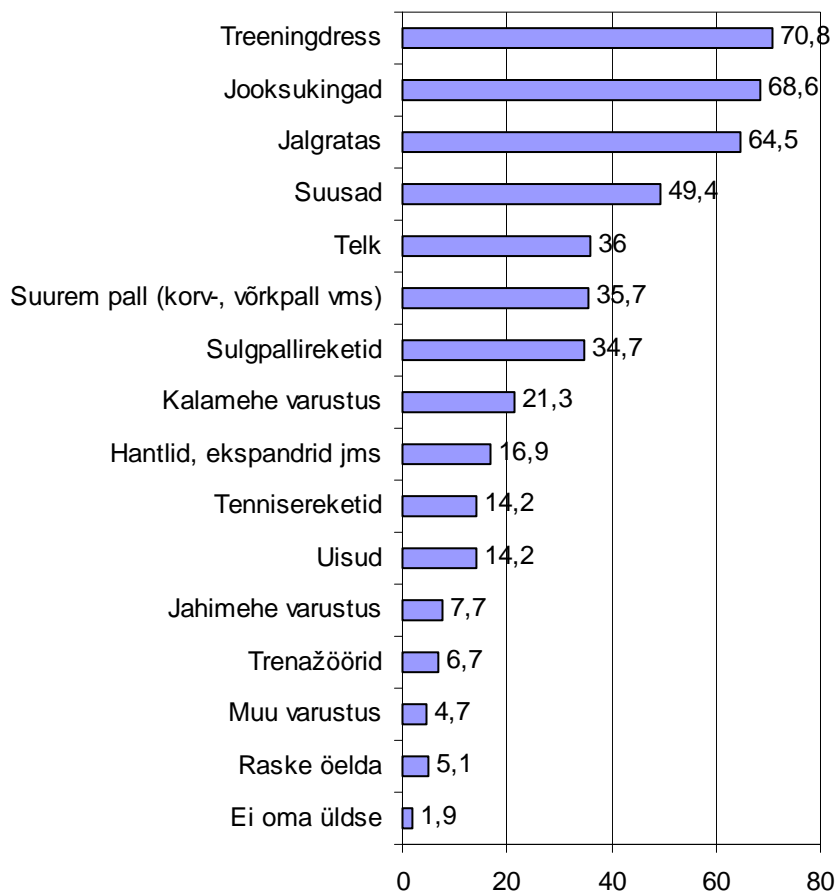
Kokkuvõtvalt võib märkida, et sportimisaktiivsust takistavad peamiselt spordivälised üldsotsiaalsed tegurid; aja ja huvi puudus ning halb tervislik seisund. Neid põhjusi tõi esile umbes kolmandik liikumisharrastustega mittetegelejaist. Järgmise grupi takistusi moodustavad kodused kohustused, väsimus pärast tööd, mida nimetas üle viiendiku sportimisest kõrvalejäänutest. Oluline on rõhutada sedagi, et umbes 15%-le elanikest on sportimine liiga kallis. Ka osundatakse ebapiisavatele sportimisoskustele, sobivate treeningukaaslaste puudumisele jne.

Piirkondlike probleemidena, mis takistavad liikumisharrastustega tegelemist, võib nimetada maa-asulates sportimispaiku ja transporti ning suuremates linnades tervist ja väsimust.

Spordiorganisatsioonide töö poole pealt tuleks pidada esmatähtsaks sportimise hinna võimalikult madalal hoidmist, samuti sportimisvõimaluste - paikade ja juhendajate valiku rohkendamist.

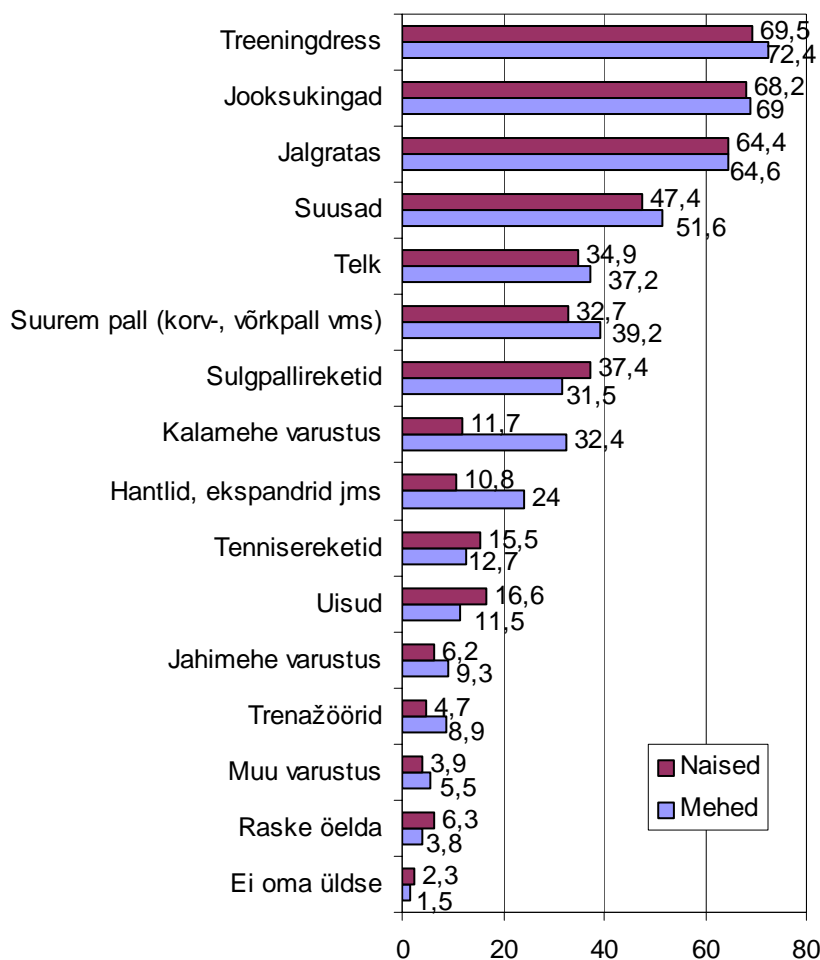
## **5.2. Spordivarustuse omamine.**

Uurides sporditarvetega varustatust selgus, et mingit liiki varustus (või vähemalt selle perekonnas kasutamise võimalus) on peaaegu kõigil vastajatel – vaid 2% kinnitas, et ei oma üldse sporditarbeid. Kõige paremini ollakse varustatud treeningdresside ja jooksusussidega, mida omasid vastavalt 71 ja 69 protsenti vastajatest. 65%-l on võimalus kasutada kas isiklikku või perekonna omandis olevat jalgratast. Suusad on olemas ligi pooltel, telk ja suurem pall (võrkpall, korvpall vms) 36%-l ning sulgpallireketeid 35%-l vastajatest. Muud liiki erinevat spordivarustust on juba vähem kui veerandil respondentidest.



*Joonis 34. Individuaalselt või perekonnas kasutada olev spordivarustus (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Meestel on erinevat liiki spordivarustust rohkem kui naistel. Naistest ligi 20% sagedamini on neil kalamehevarustus ning 13% rohkem omatakse hantleid, ekspandreid jms. Meeste seas oli mõnevõrra rohkem ka neid, kellel on treeningdress, suusad, telk, suuremat sorti pall (võrk-, korvpall vms), jahimehe varustus ning trenažöör. Rohkem naisi omab sulgpalli- ja tennisereketeid ning uiske. Jalgrataste ja jooksukingadega on aga mehed ja naised mõlemad võrdselt hästi varustatud – esimest omab (või saab perekonnas kasutada) ligi 64 ning teisi 68-69 protsenti vastajatest (vt. joonis nr. 35).



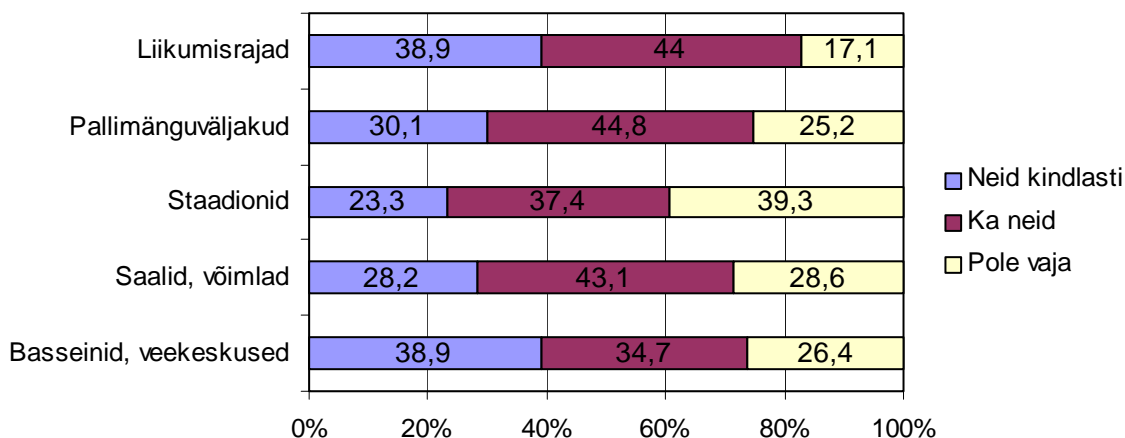
Joonis 35. Individaalselt või perekonnas kasutada olev spordivarustus soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.

Spordivarustuse poole pealt osutus üldpilt võrdlemisi heaks. Rohkem kui kahel - kolmandikul elanikest on treeningdress, mingid jooksu kingad ja jalgratta kasutamise võimalus. Suuski omab pool vastajaist, suuremat palli ja sulgpallireketeid kolmandik.

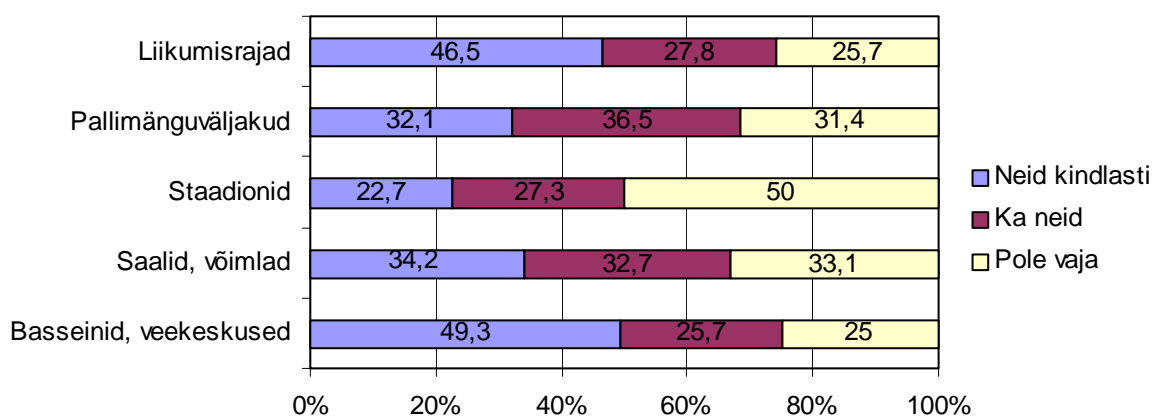
### 5.3. Hinnangud erinevate spordirajatiste juurdeehitamise vajalikkusele.

Nii kultuuri-uuringu kui RASI tulemused näitasid, et kogu Eesti lõikes tuntakse kõige suuremat puudust basseinidest ja veekeskustest ning liikumisradadest, mida peab esimese andmetel kindlasti vajalikuks juurde ehitada ligi 40% ning teise põhjal veidi alla poole vastajatest.

Pallimänguväljakute lisandumist pidas nii kultuuri-uuringu kui RASI andmetel kindlasti vajalikuks ligi 30% ning saalide ja võimlate juurde ehitamist vastavalt 28 ja 34 protsenti vastajatest. Kõige vähem vajadust tuntakse aga uute staadionide järele – kultuuri-uuringu andmetel leidis ligi 40% ning RASI küsitluse tulemustel koguni 50% respondentidest, et neid pole rohkem juurde ehitada vaja (vt. jooniseid nr 36 ja 37).



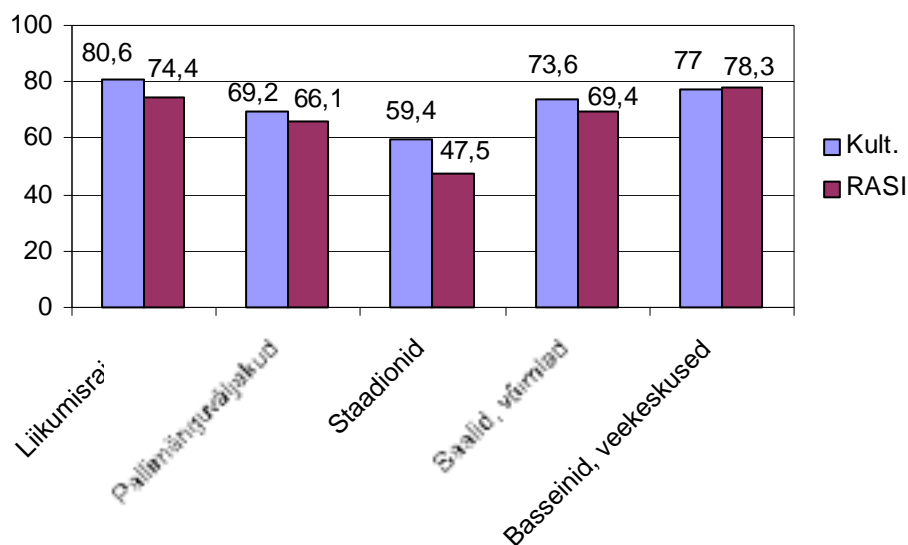
Joonis 36. Hinnangud erinevate spordirajatiste juurde ehitamise vajalikkusele kogu Eesti lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.



Joonis 37. Hinnangud erinevate spordiehitiste juurdeehitamise vajalikkusele kogu Eesti lõikes (%), RASI andmete põhjal.

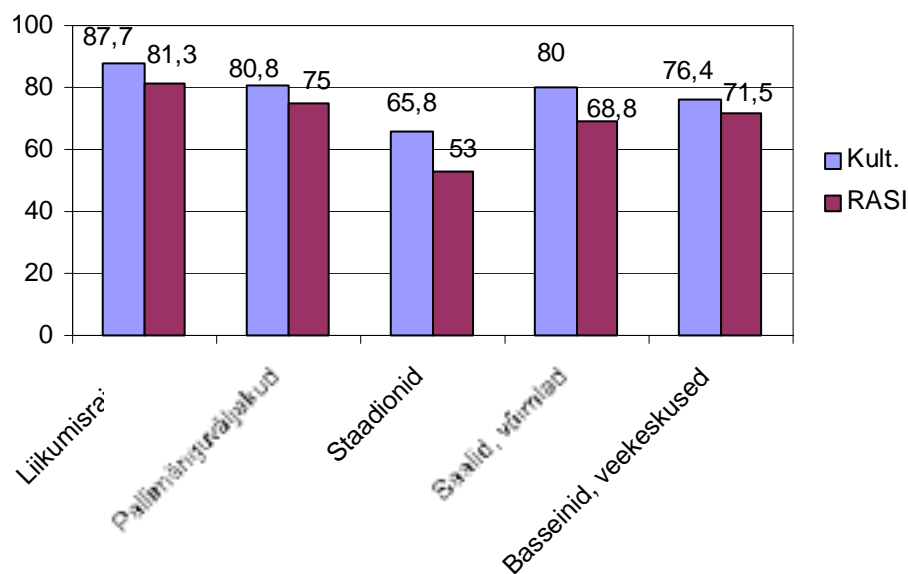
Järgnevalt on käsitletud erinevate spordirajatiste juurde ehitamise vajalikkust nelja erineva piirkonna – Tallinna, teiste suuremate linnade, väiksemate linnade ja maa-asulate – lõikes.

Tallinna elanike hinnangud erinevate spordirajatiste juurdeehitamise vajalikkusele kattuvad üldjoontes teiste piirkondade vajadustega (vt. joonis nr. 38).



Joonis 38. Tallinna elanike hinnangud erinevate spordirajatiste juurdeehitamise vajalikkusele (%).

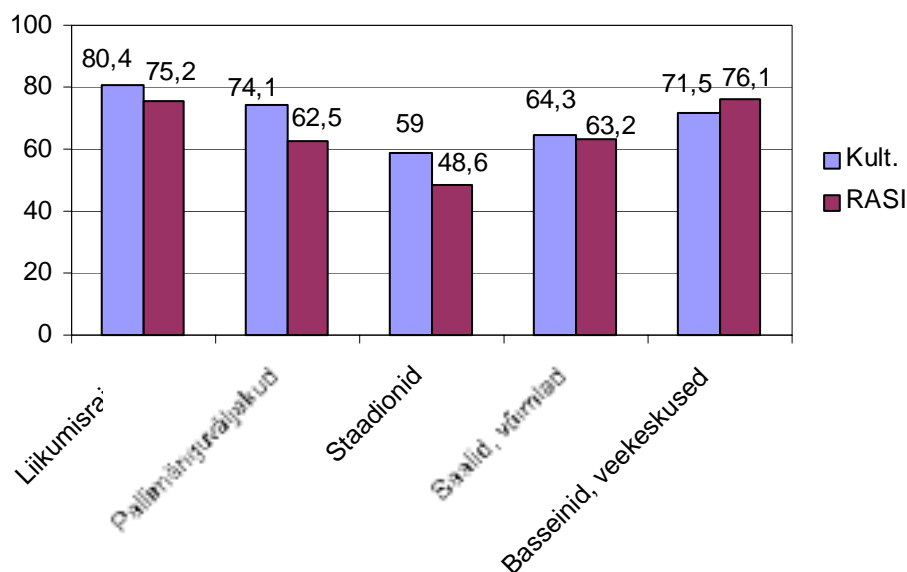
Sarnaselt kogu Eestiga, peetakse ka Tallinnas kõige olulisemaks basseini ja veekeskuste ning liikumisradade juurdeehitamist. Enam puudust tuntakse ka saalidest ja võimlastest, vähem pallimänguväljakutest. Kõige vähem arvatakse vaja minevat staadione.



Joonis 39. Suuremate linnade elanike hinnangud erinevate spordirajatiste juurdeehitamise vajalikkusele (%).

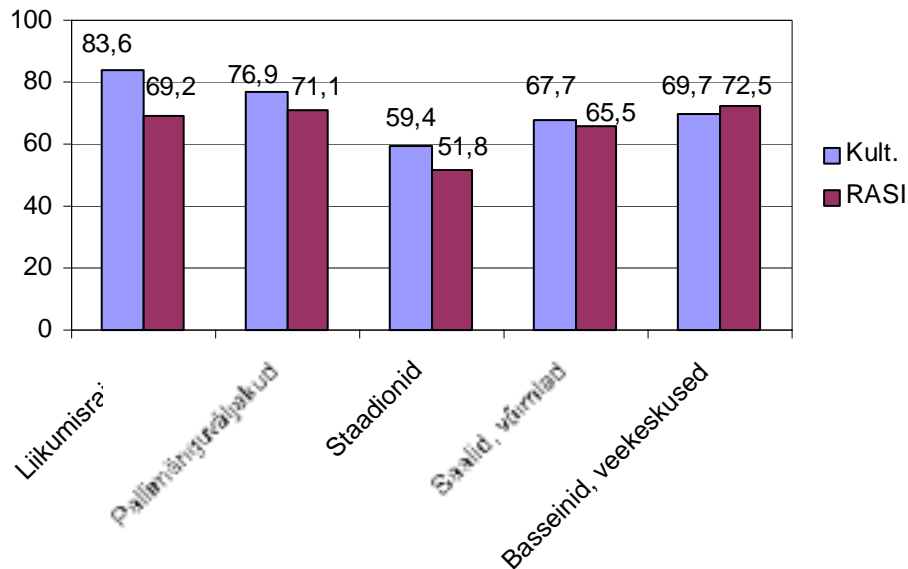
Teistes suuremates linnades – Tartus, Narvas, Kohtla-Järvel ja Jõhvis, Pärnus ning Viljandis – soovitakse enim juurde liikumisradu ja pallimänguväljakuid. Basseinide ning saalide ja võimlate juurdeehitamise vajalikkust peetakse võrdselt oluliseks ning staadionite järele on vajadus jällegi kõige väiksem (vt joonis nr 39).

Väiksemate linnade vajadused spordirajatiste lisandumise järele langevad kokku kogu Eesti piires ilmnunud vajadustega (vt. joonis nr. 40)



Joonis 40. Väiksemate linnade elanike hinnangud erinevate spordirajatiste juurdeehitamise vajalikkusele (%).

Saalide ja võimlate lisandumist soovis 63-64% ning staadionite järele tuntav vajadus oli taas kord kõige väiksem s. t. üldpilt on praktiliselt kokkulangev.



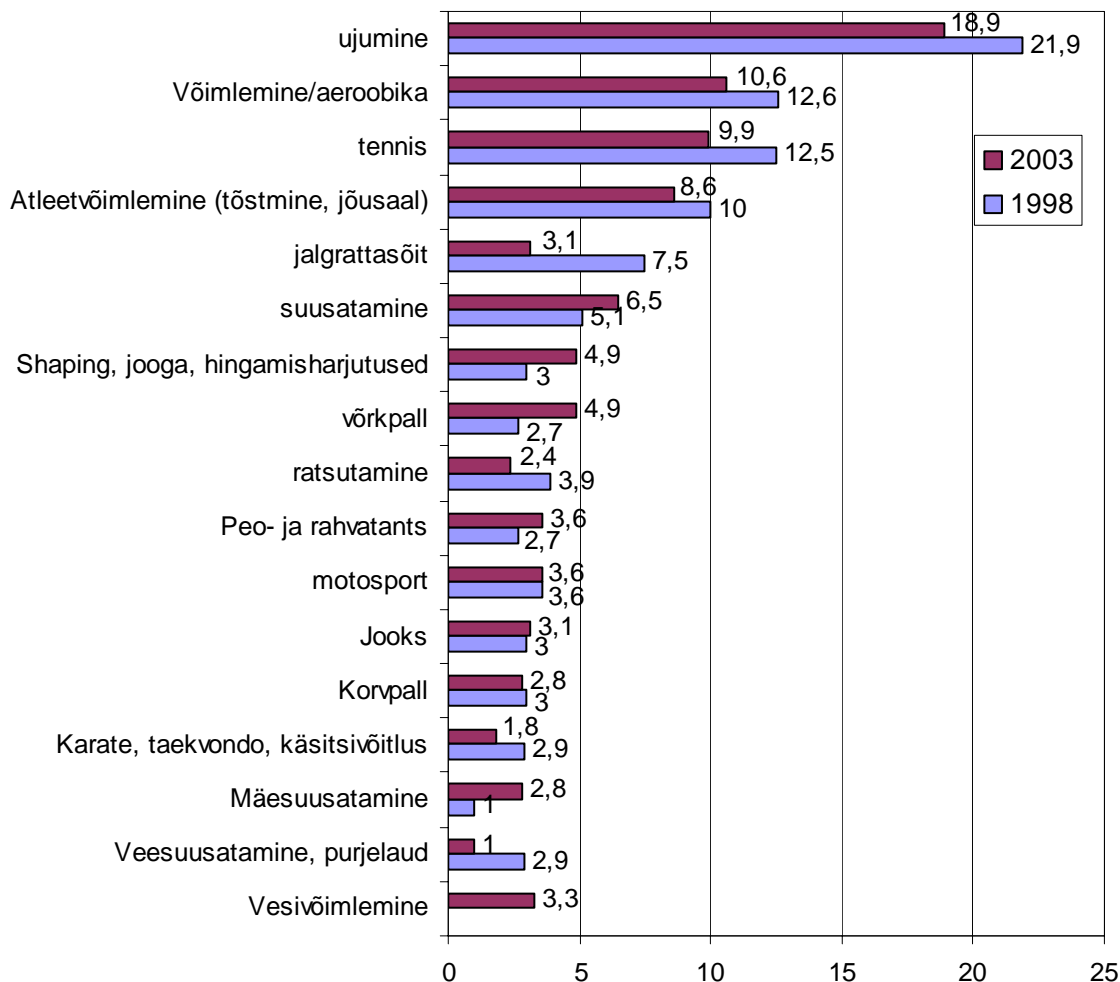
*Joonis 41. Maa-asulate elanike hinnangud erinevate spordirajatiste juurdeehitamise vajalikkusele (%).*

Kuivõrd maa-asulate elanike hinnangud spordirajatiste juurdeehitamise vajadusele langevad põhimõtteliselt kokku eelnevaga (vt. joonis nr. 41), siis saab teha järelduse, et Eestimaa spordirajatiste vajadus nende põhiliste alaliikide lõikes on üldjoontes kokkulangev ning vastavalt tuleks asetada ka uute spordiehituste prioriteetid. Viimane ei tähenda, aga, et näiteks N linnas poleks saale ja võimlaid rohkem vaja kui liikumisradu.



## 6. SPORDIGA SEOSTUVAID HOIAKUID

### 6.1. Spordialad, mida soovitakse täiendavalt harrastada



Joonis 42. Alad, mida liikumisharrastustega tegelejad sooviksid veel harrastada (kahe eelistatuima ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.

Liikumisharrastustega tegelejad soovisid RASI andmetel kõige sagedamini lisaks senistele aladele harrastada veel ujumist (19%), võimlemist/aeroobikat (11%), tennist (10%), atleetvõimlemist (ka tõstmine, jõusaal) (9%) ning suusatamist (7%).

Täpsem ülevaade aladest, mida sooviti veel harrastada, on antud lisa 17, tabelis nr 75.

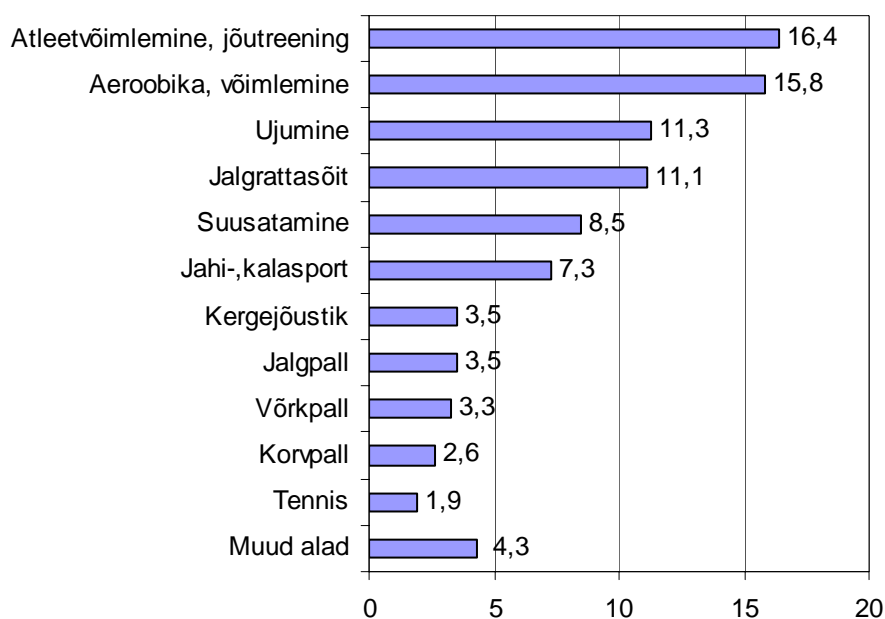
Võrreldes 1998. aastaga pole alad, millega sooviti senisest enam tegeleda, oluliselt muutunud. Varasemast veidi rohkem sooviti 2003. aastal harrastada võrkpalli, suusatamist, mäesuusatamist ja vesivõimlemist ning vähem ujumist, võimlemist/aeroobikat, atleetvõimlemist, jalgrattasõitu, tennist, karated, taekvondod ja käsitsivõitlust, ratsutamist, veesuusatamist ning purjelauasõitu (vt. lisa 17, tabel nr. 75).

Mehed soovisid naistest sagedamini harrastada jalg-, korv- ja võrkpalli, džuudot jt. enesekaitse- ja maadlusalasid, poksi, motosporti, hokit, mägironimist, pallimänge ja ekstreemseid spordialasid, naised seevastu jälle meestest enam ujumist, võimlemist/aeroobikat, peo- ja rahvatantsu, ratsutamist, uisutamist, spinningut, shapingut, joogat ja hingamisharjutusi ning vesivõimlemist (vt. lisa 17 tabel nr. 76).

Vanusegruppide lõikes eristusid soovitud alade poolest kõige nooremad (kuni 39-aastased) ja vanemad (üle 60-aastased). Noorimas vanusegrupis sooviti teistega võrreldes rohkem harrastada jalgpalli, peo- ja rahvatantsu, shapingut, joogat ja hingamisharjutusi, lumelauasõitu ning vesivõimlemist. 60-aastased ja vanemad soovisid noorematega võrreldes ligi 10% võrra sagedamini harrastada võrkpalli ja suusatamist ning mainisid rohkem ära ka soovi tegeleda senisest enam jooksu, jalgrattasõidu, aerutamise, sõudmise ja paadisõidu, lauatenise, tennise, motosporti, ratsutamise, uisutamise, talisupluse ning matkamisega (vt. lisa 17, tabel nr. 77).

Mõningad erinevused alades osas, mida taheti senisest rohkem harrastada, tulid esile ka elukoha järgselt. Tallinlased tundsid teiste piirkondade elanikest rohkem huvi motosporti ja vähem jooksupäevade tegelemise, teiste linnade elanikud aga enam atleetvõimlemise vastu. Suuremate linnade (v.a. Tallinn) elanikud mainisid ülejäänud regioonidest sagedamini soovi harrastada senisest rohkem jalgpalli, ratsutamist, suusatamist, mägironimist, pallimänge, shapingut, joogat ja hingamisharjutusi ning oluliselt vähem tennist ja mäesuusatamist. Väiksemates linnades avaldati vähem soovi tegeleda enam jalgrattasõidu ning peo- ja rahvatantsuga ning maa-asulates oli suurem huvi ujumise ja võrkpalliga tegelemise vastu. Mõlemates viimati mainitud piirkondades sooviti teistega võrreldes rohkem ka uisutada (vt. lisa 17, tabel nr. 78).

Kultuuri-uuringu andmetel soovisid veel mingit spordiala harrastada pooled liikumisharrastustega tegelejaist. Aladest eelistati atleetvõimlemist ja jõutreeningut ning aeroobikat ka võimlemist. 11% soovis täiendavalt tegeleda ka ujumise ja jalgrattasõiduga, 9% suusatamise ning 7% jahi- ja kalaspordiga (vt. joonis nr. 43).



Joonis 43. Spordialad, mida soovitakse veel harrastada (esimese eelistuse järgi) (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.

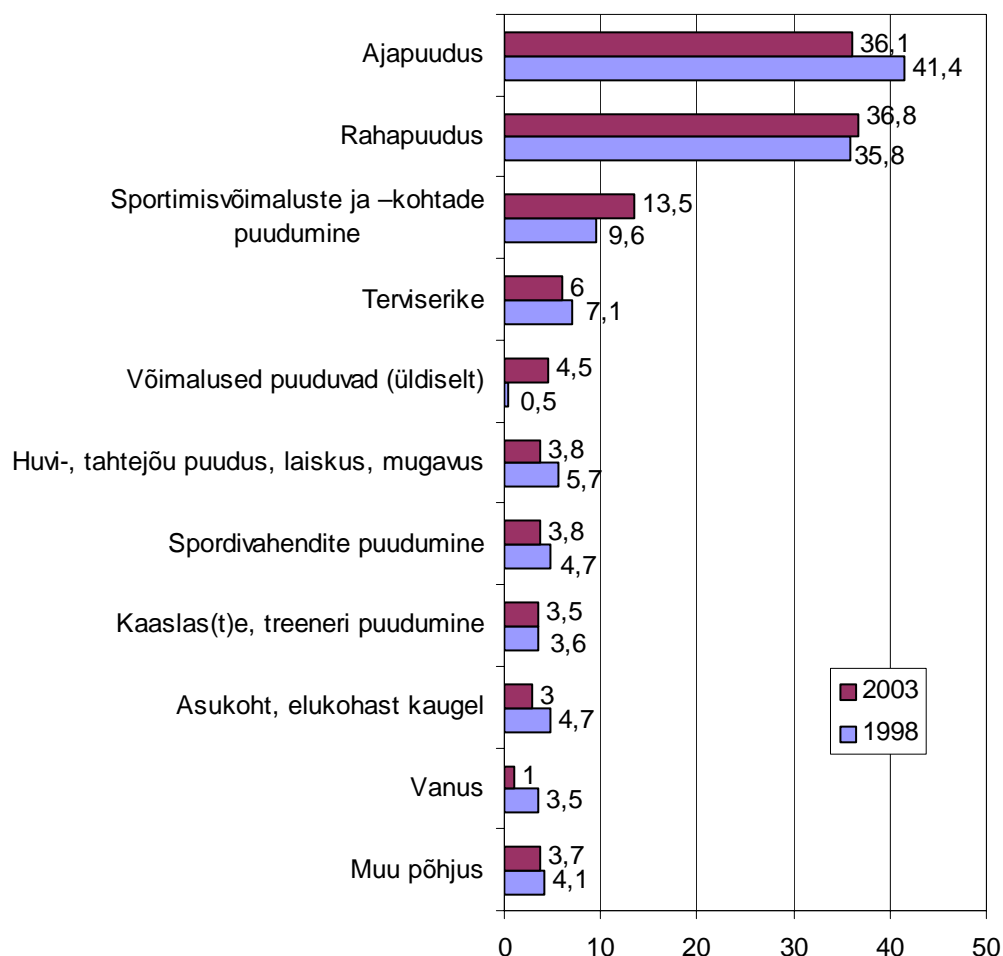
Täpsem ülevaade aladest, mida sooviti kultuuri-uuringu andmetel senisest rohkem harrastada, on antud lisa 17, tabelis nr. 71.

Naised soovisid täiendavalt mingi liikumisharrastusega tegeleda sagedamini kui mehed (vastavad protsendid 50 ja 55). Spordialade lõikes soovisid mehed naistest rohkem tegeleda jõutreeningu, jahi- ja kalaspordi, jalgpalli, korvpalli ja motosportiga, naised tahtsid jälle meestega võrreldes sagedamini harrastada aeroobikat ja võimlemist ning tervisekäimist (vt. lisa 17, tabel nr. 72).

Vanuse kasvades tahtmine veel mingite sportlike harrastustega tegeleda kahanes – kuni 39-aastastest avaldas selleks soovi 58, 40-59-aastastest 47 ja 60-aastastest ning vanematest vaid 33 protsenti. Mõningad erisused ilmneseid ka eri harrastuste lõikes: kuni 39-aastased soovisid keskmisest vanusegrupist (40-59-aastased) sagedamini tegeleda atleetvõimlemise ja jõutreeningu, jalg-, korv- ja võrkpalli ning suusatamisega. 40-59-aastased harrastaksid noorematega võrreldes meelsamini veel jahi- ja kalasporti, jalgrattasõitu, ujumist ja tervisekäimist. Vanimas (60-aastaste ja vanemate) vanusegrupis oli veel mingite liikumisharrastustega tegelejaid alade lõikes erinevuste välja toomiseks liiga vähe (vt. lisa 17, tabel nr. 73).

Tallinnas ja teistes suuremates linnades avaldati teiste piirkondadega võrreldes rohkem soovi harrastada täiendavalt jalgrattasõitu, tallinlased tahtsid lisaks sellele teiste regioonide elanikest sagedamini veel ka ujuda. Teiste suuremate linnade (peale Tallinna) ning väiksemate linnade elanikud soovisid tallinlastest ja maaelanikest sagedamini harrastada tervisejooksu ning tegeleda ka atleetvõimlemise ja jõutreeninguga, viimases lisaks sellele veel ka jalg- ja korvpalliga. Suuremates linnades (peale Tallinna) sooviti harrastada rohkem aeroobikat ning väiksemates linnades ja maakonnakeskustes jahi- ja kalasporti (vt. lisa 17, tabel nr. 74).

## 6.2. Soovitud alade harrastamist piiravad tegurid



Joonis 44. Soovitud alade harrastamist piiravad tegurid (%), RASI andmete põhjal.

Soovitud liikumisharrastustega tegelemist piiravad kõige sagedamini aja- ja rahapuudus, mida pidas peamiseks takistavaks teguriks üle kolmandiku sportliku liikumisega tegelejaist. 14% märkis takistusena ära ka sportimisvõimaluste ja -kohtade puudumise ning 6% terviserikke, teisi tegureid mainis juba alla 5% liikumisharrastustega tegelejaist.

1998. aastaga võrreldes on 2003. aastaks 5% võrra vähenenud ajapuudust peamiseks soovitud aladega tegelemist takistavaks teguriks pidanute osakaal, samas rahapuuduse osatähtsus pole nelja aastaga muutunud. Varasemast sagedamini mainiti 2003. aastal piirangutena sportimisvõimaluste ja -kohtade puudumist ning võimaluste puudumist üldiselt. Langenud oli huvi- ja tahtejõupuudust, laiskust ja mugavust, asukohta ning vanust takistuseks pidanute osakaal (vt. joonis nr. 44).

Põhjalikum ülevaade soovitud aladega tegelemist piiravatest teguritest on toodud lisas 18, tabelis nr. 79.

Mehed mainisid soovitud aladega tegelemist piiravate teguritena naistest sagedamini terviseriket, kaaslaste või treeneri puudumist ja võimaluste puudumist üldiselt, naised

seevastu aga tõid meestest rohkem esile raha-, sportimisvõimaluste ja –kohtade, huvi- ja tahtejõupuudust, laiskust ja mugavust ning asukohta (vt lisa 18, tabel nr. 80).

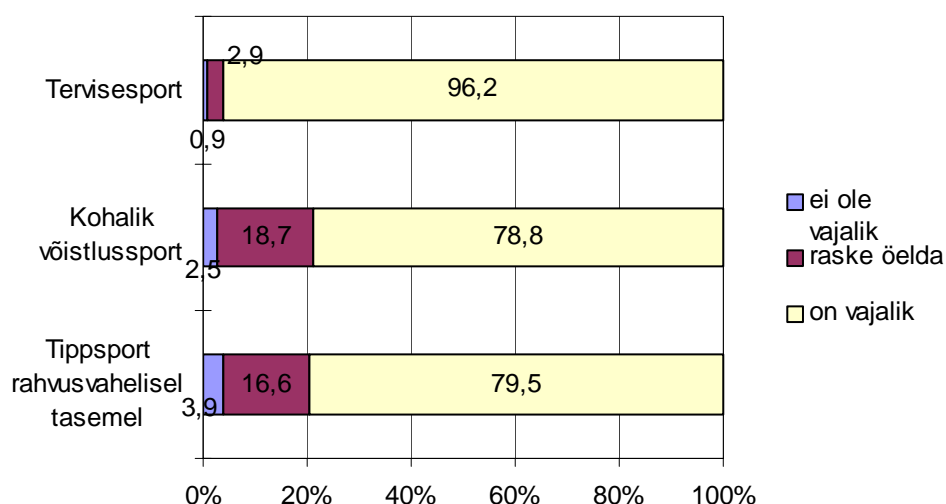
Vanusegruppide võrdluses ilmnas, et vanuse kasvades takistasid soovitud aladega tegelemist vähem raha- ja ajapuudus ning sportimisvõimaluste ja –kohtade puudumine, samas sagedamini toodi esile vanust ja terviseprobleeme. Noorimas (kuni 39-aastaste vanusegrupis) peeti harvemini piiravaks asjaoluks huvi- ja tahtejõupuudust, laiskust ja mugavust. Vanimas (60-aastased ja vanemad) toodi noorematega võrreldes sagedamini välja ilmastikutingimuste ja spordivahendite puudumisega seotud piiranguid (vt lisa 18, tabel nr. 81).

Elukoha järgselt pidasid Tallinna ja teiste suuremate linnade elanikud sagedamini soovitud alade harrastamist piiravateks asjaoludeks aja- ja rahapuudust. Viimase osatähtsus oli Tallinnas teistest suurematest linnadest 10% võrra suurem, ulatudes seal ligi 50%-ni mingi liikumisharrastusega tegelejaist. Sportimisvõimaluste ja –kohtade puudumist ning asukohta peeti takistavaks asjaoluks kõige sagedamini maa-asulates ning kõige harvemini Tallinnas. Tallinlased mainisid piirangutena vähem terviseriket ja transpordi puudumist, teiste suuremate linnade elanikud aga rohkem huvi- ja tahtejõupuudust, laiskust ja mugavust. Maa-asulates peeti takistavateks asjaoludeks vähem spordivahendite, kaaslaste ja treeneri puudumist ning rohkem võimaluste puudumist üldiselt. Viimase osatähtsus oli teistest regioonidest suurem ka väiksemates linnades (vt lisa 18, tabel nr. 82).

Kirjeldatud piiravate tegurite puhul eristub aja puuduse kõrval takistusena raha.

### 6.3. Hoiakud spordi eri tasemete suhtes.

Enamik vastajaid pidas kultuuri-uuringu andmetel sporti nii tervisespordi, kohaliku võistlusspordi kui rahvusvahelisel tasandil tippspordi tasandil vajalikuks. Tervisesporti pidas vajalikuks koguni 96% vastajatest, kohalikku võistlussporti ja tippsporti ligi 4/5. Rahvusvahelisel tasemel tippsporti peeti teiste tasanditega võrreldes sagedamini ka päris ebavajalikuks (4%).



Joonis 45. Hoiakud spordi eri tasemete suhtes (%), kultuuri-uuringu andmetel.

Mehed pidasid naistega võrreldes rohkem vajalikuks kohalikku võistlussporti, naised jällegi kahte teist tasandit – tervise- ja tippsporti, viimase osas ulatus vahe meestega isegi 10%ni (vt. lisa19, tabel nr. 83).

Vanusegruppide lõikes märkimisväärseid erinevusi ei esinenud. Vaid tippspordi vajalikkust hindasid 60-aastased ja vanemad nooremate vanusegruppidega võrreldes veidi väiksemaks (vt. lisa 19, tabel nr 84).

## KOKKUVÕTE

Kahe eelpool käsitletud ülemaalse representatiivse uuringu põhjal saab teha täiskasvanute spordi- ja liikumisharrastuse struktuuri kohta järgmisi üldistusi.

1. Regulaarset ja füsioloogiliselt enam-vähem piisavat harrastuslikku liikumiskoormust (vähemalt 2 korda nädalas) saab ligi kolmandik meestest ja neljandik naistest, kusjuures süstemaatiliselt harjutajate koormuse maht nädalas ulatub samuti üle 2 tunni. Neile lisandub kuni 15 protsendi ulatuses keskmiselt kord nädalas harrastajaid (nädalavahetustel liikujad), kelle arv on püsinud suhteliselt stabiilsena. Mõnevõrra on kasvanud intensiivselt liikujate osa, kusjuures mehed on märkinud seda poole rohkem. Võrreldes 1998. a. andmetega on vähemalt 2 korda nädalas harjutajate arv mõnevõrra (5-8%) vähenenud, millist tendentsi kinnitab ka spordi- ja liikumisharrastusega üldse mitte tegelejate osakaalu mõningane tõus.

Vähemalt 4 korda nädalas liikumist harrastavate seas on vähenenud noorema vanusegrupi ja tõusnud pensionäride osa.

Märkimisväärseid regionaalseid erinevusi nendes sportliku liikumise kõige üldisemates näitajates pole.

Võrreldes varasemate aegade (15-20 aastat tagasi) andmetega on spordi- ja liikumisharrastus täiskasvanute seas laienenud – peaaegu poole võrra.

2. Sportimise tegevusvormide (spordialade) struktuuri iseloomustab stabiilsus – prevaleerib 5-6 spordiala (jalgratas, ujumine, käimine-jooks, suusatamine, võimlemine koos aeroobika ja atleetvõimlemisega), mis katab 80-85% harrastusest.

Järgneval kohal on pallimängude (eeskätt korvpall, jalgpall, võrkpall) grupp, kuid vaatamata mängude populaarsusele noorte hulgas ja vaadatavusele jäävad nad kogu rahva harrastusena ülalmärgitud aladele suurusjärgu võrra alla.

Uute tendentsidena võib rääkida jalgrattabuumi saabumisest, ujumise eelistamise jätkuvast tõusust. Positiivse levikunihke on teinud tennis, jalgpall; naiste seas sulgpall, võimlemine (sealhulgas hommikvõimlemine), ka rulluisutamine.

Pealinnas eristub atleetvõimlemise ja tennise ulatuslikum harrastamine, teiselt poolt aga jalgrattasõidu tagasihoidlikum levik (teed?).

Täiendavalt soovitakse ujuda, tennist mängida ja võimelda (aeroobika, atleetvõimlemine), samuti kuuluvad täiendavate eelislade nimistusse jalgrattasõit, suusatamine ja võrkpall, kusjuures põhitakistusena sportimise mitmekesistamisel märgitakse rahanappust.

3. Spordiharrastuse organisatsioonilises pildis domineerib omal käel tegutsemine (80% ulatuses). Treeninggrupe külastab kuni 15% harjutajatest, mis teeb umbes 5-7% täiskasvanuist.

4. Sportimisest osasaamine väljendub ka spordi tarbimisena pealtvaatajana. Viimase aasta jooksul end pidevalt võistlustel käijaks märkis iga kümnes ning jälgimas käidi peamiselt korvpalli, jalgpalli, autosporti, ka kergejõustikku ja spordipidustusi. Tallinlaste seas lisandus tantsuvõistluste ja tennise vaatamine.

Võistluspaikade külastamine jääb meil suhteliselt tagasihoidlikuks, mille üheks põhjuseks saab pidada elanikkonna tagasihoidlikku organiseerumist spordiklubidesse (tribüünide alalised täitjad on ikka klubide liikmed ja toetajaskond).

Meediat appi võttes nihkuvad vaadatavuse populaarsuse poolest esiplaanile jalgpall, korvpall, suusatamine, autosport, kergejõustik - ässad ja telepilt on teinud oma töö. Naised eelistavad ka televiisori vahendusel osa saada rohkem spordipidustustest ja võistlustantsudest.

5. Osalus spordi organiseerimisel (kohtunikuna, juhendajana, korraldajana) jätab ilmselt kõige enam soovida, sest pidevat tegevust nimetatud väljal märgib alla poole protsendi vastu, millest ei piisa kolmanda sektori süsteemi, mida spordisüsteem oma põhiosas on, kvaliteetseks funktsioneerimiseks. Sporditöö näitab sellega ka meil tugevat professionaliseerumise tendentsi, kuid disproportsioon vabatahtliku (ühiskondliku) töö kahjuks leidis kinnitust ka antud töös.

6. Spordi- ja liikumisharrastusest kõrvalejäämise peamiste asjaoludena fikseeruvad nn. spordivälised tegurid: kolmandik vastajaist nimetas ajapuudust, väsimust ning vähest huvi ja viitsimist; viiendik tõi esile halba tervist ja rahapuudust. Viimast märkisid enam (10% ulatuses) tallinlased. Vahetuid sportimistingimusi põhikastitusena mainiti vähem – nii oskuste vähesust, varustuse, koha kui ka kaaslaste puudumist – 10% piires. Transpordiprobleemid kui ka juhendajate nappus tänase Eesti arengu juures liikumisharrastust enam tuntavalt ei piira.

7. Uurimus näitas, et lihtsamat spordivarustust omab või saab perekonnas kasutada enamik elanikest- dressid ja spordijalatsid, aga ka jalgratta kasutamise võimalus on kahel kolmandikul küsitlenuist, pooltel olid suusad, ühel kolmandikul mõni suurem pall, sulgpallireketid jms. Lihtsamat spordivarustust ei saa ilmselt pidada sportimist takistavaks oluliseks teguriks, kvaliteetvarustus ja üksikjuhud välja arvates.

8. Spordiehitiste juurdeehitamise pingerida rahva igapäevase liikumisharrastuse aspektist kujunes selgepiiriliseks ja üksmeelseks – eelkõige on vaja lisada liikumisradu, basseine, saale ja ka väljakuid, mõnesse kohta staadione. Tippspordi erivajadusi rahvaküsitlus muidugi ei tuvasta, samuti ei peegelda ülemaaline küsitlus mõne keskuse või piirkonna üksikuid vajakajäämisi. Regionaalses lõikes (Tallinn, suuremad linnad, teised keskused) osutus spordiehitiste vajadus liikide kaupa ühetaoliseks, mida korrigeeriks konkreetse kavandamise töös spordialade harrastuse ja eelistuste struktuur ning elanikkonna paiknemine antud piirkonnas.

9. Rahva hoiakut tervisespordi suhtes võiks hinnata maksimaalselt positiivseks. Võistlussport, nii kohalik kui ka tippспорт, leiab 75-80% toetust, mis on tippspordi suhtes rohkem kui mõnes varasemas uuringus ning seda naiste arvel.

10. Saadud spordiharrastuse struktuuri üldandmestik kinnitab spordi- ja liikumisharrastuse teatud laienemist pikemas ajaperspektiivis, kuid osundab ka teatud platoole ja jätkuva mahajäämusele Põhja- ja Kesk-Euroopa maadest, kelle elatustasemeni jõudmise üheks eelduseks on terve ja heas kehalises vormis kodanik. Täiskasvanud elanikkonna vormisoleku taseme tõstmiseks ja liikumisharrastuse levikuks on tarvis kavandada spordirajatiste lisamist vastavalt rahva poolt tunnetatud vajadustele, aidata kaasa enamlevinud ja populaarsete spordialade arengule.

Kuigi rahvas eelistab valdavalt omal käel sportimist tuleb ka selleks jätkuvalt võimalusi luua (eelkõige liikumisradad, jalgrattateed jms.) ning käsilevõtmist ootab spordiklubidesse organiseerumine (eriprogrammid ja kampaaniad). Esmatähtsaks arenguteeks ja võimaluseks tuleks lugeda tervisespordi osatähtsuse tõstmist



spordipoliitikas ja tervistuslike treeningurühmade tegevuse laiendamist, samuti ka ühiskondliku kaadri värbamist ja koolitamist.

Nii nimetatud kui ka teiste arengusammude kavandamisel võib tuge (konkreetsemat informatsiooni) leida uurimistöö üksikosadest ja lisatud materjalidest.

11. Antud uurimus võimaldas üldistada (kaardistada) üleriigiliselt elanikkonna spordi- ja liikumisharrastuse tänase seisuga ning kinni püüda mõningaid muutuste tendentse. Ühtlasi annab tehtud töö pidepunkti Eesti spordi-Gallupi rakendamiseks edaspidi, kindlustamaks tagasisidet spordi juhtimis- ja korraldamistöös spordisüsteemi põhieesmärkide saavutamisel.

Käesolevas aruandes sisalduvate materjalidele toetuvalt oleks otstarbekas soovitude kompleksi ühine (uurijate ja spordijuhtide poolt) väljatöötamine ning praktikutega läbiarutamine.

## KASUTATUD KIRJANDUS

Spordi harrastamine Eestis 1997. Sihtrühma uuringu aruanne.(1998).Koost. E.Kaal. Tallinn, EMOR ja Balti Meediateabe AS.

Suni, J., Roine, S.(2000). Suomalaisen väestön fyysisen aktiivisuuden kehittyminen viime vuosikymmeninä ja arvio fyysisen aktiivisuuden ja kunnon nykytilasta terveyden edistämisen näkökulmasta, Tampere, UKK Instituutti.

Rossi, M.B.(2002). COMPASS – comparable data on sportsparticipation in Europe. In 10<sup>th</sup> European Sport Management Congresss.Proceedings Ed.Laaksonen, K and others, Jyväskylä, University of Jyväskylä, pp.207-208.

Vuolle, P., Telama,R.,Laakso,L.(1986) Näin suomalaiset liikkuvat. Helsinki.

Argielu Eestis 1990ndatel aastatel.(1999) Elanikkonnaküsitlustel “Eesti 98” ja “Eesti 93” põhinev sotsioloogiline ülevaade. Toim. A.Narusk. Tallinn, RASI, lk.72-75.

## LISAD

### LISA 1.

#### Suvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid

*Tabel 1. Suvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Tunnid nädalas	Mehed	Naised
1 tund	1,1	4,8
2-3 tundi	21,1	23,8
4 või rohkem tundi	77,8	71,4

*Tabel 2. Suvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid soo lõikes (%), RASI andmete põhjal.*

Tunnid nädalas	Mehed		Naised	
	1998	2003	1998	2003
1 tund	7	6,2	8,5	9,8
2-3 tundi	21,2	21,6	24,5	27,9
4 või rohkem tundi	71,8	72,3	67	62,2

*Tabel 3. Suvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid vanuse lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Tunnid nädalas	Kuni 39 a.	40-59a.	60a. ja vanemad
1 tund	2,6	1,3	8,4
2-3 tundi	20,7	23,2	29,6
4 või rohkem tundi	76,7	75,5	62

*Tabel 4. Suvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid vanuse lõikes (%), RASI andmete põhjal.*

Tunnid nädalas	Kuni 39 a.		40-59a.		60a. ja vanemad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003
1 tund	7	6,2	9	11	8,2	9,3
2-3 tundi	24,7	22	23,9	29,8	15	25,6
4 või rohkem tundi	68,3	71,8	67,2	59,2	76,9	65,1

**Tabel 5** Suvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid elukoha lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.

Ellukoht	Tunnid nädalas		
	1	2-3	4 või rohkem
Tallinn	2,4	22,1	75,6
Teised suuremad linnad	2,8	23,8	73,4
Maakonnakeskused ja väiksemad linnad	5,7	24,2	70,1
Maa-asulad ja külad	2,3	21	76,8

**Tabel 6.** Suvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid elukoha lõikes (%), RASI andmete põhjal.

Elukoht	Tunnid nädalas					
	1		2-3		4 või rohkem	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003
Tallinn	8,7	6,9	30,1	24	61,2	69,1
Suuremad linnad	7,1*	11,8	21,6*	28,6	71,3*	59,7
Teised linnad		5,4		22,3		72,3
Maa-asulad	8	9,1	18,3	25,6	73,7	65,3

\* 1998. aastal olid "suuremad linnad" ja "teised linnad" mõlemad koondatud nimetuse alla "muu linn".

## LISA 2.

### Talvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid.

*Tabel 7. Talvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Tunnid nädalas	Mehed	Naised
1 tund	6,3	11,5
2-3 tundi	31,2	38
4 või rohkem tundi	62,5	50,5

*Tabel 8. Talvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid soo lõikes (%), RASI andmete põhjal.*

Tunnid nädalas	Mehed		Naised	
	1998	2003	1998	2003
1 tund	10,3	17,1	12,2	15,5
2-3 tundi	29,7	30,4	34,4	42,4
4 või rohkem tundi	60	52,5	53,4	42,1

*Tabel 9. Talvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid vanuse lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Tunnid nädalas	Kuni 39 a.	40-59a.	60a. ja vanemad
1 tund	8,4	9,2	11,3
2-3 tundi	35,8	32,9	33,2
4 või rohkem tundi	55,8	57,9	55,5

*Tabel 10. Talvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid vanuse lõikes (%), RASI andmete põhjal.*

Tunnid nädalas	Kuni 39 a.		40-59a.		60a. ja vanemad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003
1 tund	10,4	13,5	14,4	22,5	7,5	13,9
2-3 tundi	33,9	36,9	32,8	35,8	24,8	38
4 või rohkem tundi	55,7	49,6	52,8	41,7	67,7	48,1

**Tabel 11. Talvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid elukoha lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Ellukoht	Tunnid nädalas		
	1	2-3	4 või rohkem
Tallinn	7,2	33,7	59,1
Teised suuremad linnad	8,4	34,6	57
Maakonnakeskused ja väiksemad linnad	15,7	39,2	45,1
Maa-asulad ja külad	7,7	32,7	59,6

**Tabel 12. Talvel nädalas liikumisharrastustega tegelemiseks kulutatud tunnid elukoha lõikes (%), RASI andmete põhjal.**

Elukoht	Tunnid nädalas					
	1		2-3		4 või rohkem	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003
Tallinn	13,4	15,6	38,3	36,5	48,3	48
Suuremad linnad	9,8*	19,5	32,5*	42,5	57,8*	38,1
Teised linnad		12,3		40,4		47,3
Maa-asulad j	11,4	18,3	26,6	31,3	62	50,5

\* 1998. aastal olid "suuremad linnad" ja "teised linnad" mõlemad koondatud nimetuse alla "muu linn".

### LISA 3.

#### Peamised suvised liikumisharrastused

*Tabel 13. Peamised suvised liikumisharrastused soo lõikes (esimese eelistuse järgi), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Spordiala	Mees		Naine	
	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %
aeroobika, võimlemine	19	4.6%	123	30.1%
atleetvõimlemine, jõutreening	76	18.6%	12	2.9%
jahi/ kalasport	82	19.9%	12	2.8%
jalgpall	59	14.4%	6	1.4%
jalgrattasõit	97	23.6%	154	37.5%
(tervise)jooks	15	3.6%	20	4.9%
(tervise)käimine	19	4.7%	55	13.4%
kergejõustik	5	1.1%	1	.3%
korvpall	9	2.2%		
võrkpall	9	2.2%	5	1.2%
suusatamine	2	.4%	1	.2%
ujumine	14	3.4%	16	3.8%
ravivõimlemine			1	.2%
veespordialad			1	.2%
hommikuvõimlemine			1	.3%
ratsutamine			1	.3%
tennis			1	.2%
surfamine	1	.2%		
tantsimine			1	.1%
motosport	1	.2%		
lauatennis	1	.2%		
judo			1	.2%
Raske öelda	3	.7%		
Kokku	410	100.0%	410	100.0%

**Tabel 14. Peamised suvised liikumisharrastused vanusegruppide lõikes (esimese eelistuse järgi), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Spordiala	Vanusegrupid					
	Kuni 39		40 - 59		60 ja vanemad	
	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %
aeroobika, võimlemine	91	19.0%	34	14.1%	17	17.2%
atleetvõimlemine, jõutreening	63	13.1%	18	7.4%	7	7.6%
jahi/ kalasport	46	9.6%	39	16.0%	8	8.2%
jalgpall	58	12.1%	5	2.1%	1	1.4%
jalgrattasõit	149	31.0%	79	32.4%	22	23.2%
(tervise)jooks	15	3.1%	15	6.1%	5	5.0%
(tervise)käimine	12	2.4%	31	12.7%	31	32.4%
kergejõustik	5	1.1%	1	.4%		
korvpall	6	1.2%	3	1.3%		
võrkpall	11	2.2%	3	1.4%		
suusatamine	3	.6%				
ujumine	14	3.0%	13	5.4%	2	2.3%
ravivõimlemine			1	.3%		
veesportialad	1	.1%				
hommikuvõimlemine					1	1.3%
ratsutamine	1	.3%				
tennis			1	.3%		
surfamine	1	.2%				
tantsimine	1	.1%				
motosport	1	.2%				
lauatennis	1	.2%				
judo	1	.2%				
Raske öelda	2	.3%			1	1.4%
Kokku	480	100.0%	243	100.0%	97	100.0%



**Tabel 15. Peamised suvised liikumisharrastused elukohta lõikes (esimese eelistuse järgi), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Spordiala	Elukoht							
	Tallinn		Teised suuremad linnad		Maakonnakeskused ja väiksemad linnad		Maa-asulad ja külad	
	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %
aeroobika, võimlemine	50	19.0%	36	22.7%	28	19.7%	28	11.0%
atleetvõimlemine, jõutreening	34	12.9%	18	11.3%	16	11.0%	20	8.0%
jahi/ kalasport	24	9.2%	12	7.7%	20	13.9%	37	14.5%
jalgpall	18	7.0%	14	8.9%	13	9.1%	19	7.6%
jalgrattasõit	69	25.8%	42	26.6%	37	26.1%	102	40.3%
(tervise)jooks	16	6.1%	7	4.3%	4	3.0%	7	2.9%
(tervise)käimine	30	11.1%	16	10.4%	12	8.1%	17	6.5%
kergejõustik	3	1.0%	2	1.0%	1	.4%	1	.5%
korvpall	3	1.0%	2	1.4%	1	.5%	3	1.3%
võrkpall	1	.5%	3	1.9%	4	2.6%	6	2.3%
suusatamine	2	.7%	1	.6%				
ujumine	9	3.4%	4	2.7%	6	3.9%	11	4.2%
ravivõimlemine	1	.3%						
veesportialad							1	.3%
hommikuvõimlemine	1	.5%						
ratsutamine							1	.5%
tennis	1	.3%						
surfamine	1	.3%						
tantsimine	1	.2%						
motosport	1	.3%						
lauatennis					1	.6%		
judo	1	.4%						
Raske öelda			1	.6%	1	.9%	1	.3%
Kokku	266	100.0%	157	100.0%	143	100.0%	254	100.0%

**Tabel 16. Peamised suvised liikumisharrastused (3 peamise ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

<b>Spordiala</b>	<b>1998</b>	<b>2003</b>
ujumine	28,5	42,4
Võimlemine/aeroobika	14,4	9,4
hommikvõimlemine	1,8	5,7
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	7,2	4,7
käimine	51,1	23,6
Jooks	24,4	27,9
jalgrattasõit	42,2	56,5
Korvpall	3,4	5,4
võrkpall	2,1	4,7
jalgpall	2,1	5,8
kehaline töö (maatööd koos)	2,4	1,5
tennis	1,3	1,6
Aia(põllu)töö	8	4,2
rulluisutamine	-	4
pallimängud	5,6	4,3
Shaping, jooga, hingamisharjutused	1	1,3
matkamine	-	2,7
Muud alad	13,6	8,4

**Tabel 17. Peamised suvised liikumisharrastused soo lõikes (3 peamise ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Spordiala	Mees		Naine	
	1998	2003	1998	2003
ujumine	25,6	34,1	30,9	49,2
Võimlemine/aeroobika	8,6	6,1	19,3	12,2
hommikvõimlemine	1,2	3,6	2,2	7,5
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	12,6	8,6	2,8	1,5
käimine	38,3	14,4	61,7	31,2
Jooks	25	29,6	23,9	26,5
jalgrattasõit	43,8	55,8	40,9	57,1
orienteerumine	1	1,4		-
Aerutamine, sõudmine	1,5	-	-	-
Korvpall	7,2	9,9	-	1,7
võrkpall	2,8	4,7	1,5	4,7
jalgpall	4,3	12,4	-	-
sulgpall	1	-	1,5	1
kehaline töö (maatööd koos)	3,3	1,6	1,5	1,5
tennis	1,9	1,8	1	1,5
Aia(põllu)töö	6,2	3,8	9,6	4,5
rulluisutamine		2,5	-	5,3
Marjul-jahil-kalal	1,3	1	-	-
pallimängud	7,6	2,9	4	5,5
Shaping, jooga, hingamisharjutused	-	1	1,7	1,7
matkamine	-	3,4	-	2,1
Muud alad	11,3	12,2	8,3	5,3

**Tabel 18. Peamised suvised liikumisharrastused vanusegruppide lõikes (3 peamise ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Spordiala	Vanusegrupid					
	Kuni 39		40 - 59		60 ja vanemad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003
ujumine	37,3	50,3	22,5	34,9	11	22,7
Võimlemine/aeroobika	14,5	8,4	15	10,9	12,8	10,9
hommikvõimlemine	-	3,4	2,5	11,2	3,2	2,7
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	10,6	5,3	4	4,6	2,7	1,8
käimine	43,4	18,5	59,1	23,4	58,9	50
Jooks	32,5	34,9	20	20,7	5,5	11,8
jalgrattasõit	47,1	59,5	37,4	56,6	36,5	40,9
Korvpall	6,3	8	-	2,6	-	
võrkpall	3,2	6,8	1,2	2,6	-	
jalgpall	3,7	8,7	-	2,6	-	
sulgpall	1,1	1	1,3		1	1
Peo- ja rahvatants	1,7	1,1	-	1	-	
kehaline töö (maatööd koos)	1,4	1	2,8	1	4,6	6,4
tennis	1,6	1,8	1,2	2	-	-
Aia(põllu)töö	2,6	1	11,2	5,6	20,1	18,2
rulluisutamine	-	6,4	-	1	-	
Marjul-jahil-kalal	-	-	1,2	1	3,7	1
pallimängud	7,7	6,4	4,2	2	1,8	
Shaping, jooga, hingamisharjutused	1,3	1,2	-	2	1	
matkamine	-	3	-	2,3	-	1,8
Muud alad	9,7	9,8	10,3	5,7	9,4	9,9

**Tabel 19. Peamised suvised liikumisharrastused elukoha lõikes (3 peamise ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Spordiala	Elukoht							
	Tallinn		Suuremad linnad		Teised linnad		Maa-asulad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003	1998	2003
ujumine	29,4	45,3	*	32,9	30	43,8	25,6	43,6
Võimlemine/ aeroobika	18	9,3	*	12,8	14,9	8,3	10,3	8,4
hommikvõimlemine	2,4	7,1	*	8,5	2	6,8	1	2
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	10,7	6,8	*	3,7	7,2	3,6	3,6	3,7
käimine	50,6	22	*	18,3	50,3	25,5	52,8	26,7
Jooks	24,3	29,2	*	28	22,4	25,5	27,2	27,7
jalgrattasõit	27,9	46,6	*	54,3	44,6	59,4	53,2	66,6
orienteerumine	-	-	*	-	-	1,6	-	-
Korvpall	4,3	5,6	*	1,8	2,9	5,2	3,4	7,4
võrkpall	1,6	3,7	*	4,3	2,4	5,7	2,2	5,4
jalgpall	2,4	7,1	*	3,7	2,1	5,2	1,6	6,1
sulgpall	2	-	*	-	1	1	1	-
Peo- ja rahvatants	1,2	1,6	*		1,1			
Dzudo jt enesekaitse(maadlus) alad		1,2		1,2				
kehaline töö (maatööd koos)	1	1	*	1,8	2		4,4	2,4
tennis	2,8	3,1	*	1,8	1			
Aia(põllu)töö	7,5	2,2	*	5,5	7,7	6,3	9,1	4,4
heinatöö	1						2,2	
rulluisutamine	-	7,8	*	2,4		2,6		1,7
Marjul-jahil-kalal	-		*			1	1,6	
pallimängud	5,3	4,7	*	5,5	7,5	4,7	3,4	3
Veloergomeeter, spinning	1					1,6		
Shaping, jooga, hingamisharjutused	1,2	2,2	*		1,4	1,6		
matkamine		2,5	*	2,4		2,1		3,4
Muud alad	7,3	6,3	*	10,8	9,1	10,6	11,2	8,4

\* 1998. aastal olid “suuremad linnad” ja “teised linnad” mõlemad koondatud nimetuse alla “muu linn”.

#### LISA 4.

##### Peamised talvised liikumisharrastused

*Tabel 20. Peamised talvised liikumisharrastused soo lõikes (esimese eelistuse järgi), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Spordiala	Mees		Naine	
	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %
aeroobika, võimlemine	18	4.5%	168	41.0%
atleetvõimlemine, jõutreening	91	22.1%	7	1.8%
jahi/ kalasport	41	9.9%	1	.2%
jalgpall	23	5.7%		
jalgrattasõit	11	2.6%	8	2.0%
(tervise)jooks	17	4.1%	12	2.8%
(tervise)käimine	44	10.8%	96	23.4%
kergejõustik	7	1.7%	6	1.4%
korvpall	22	5.3%	7	1.8%
võrkpall	6	1.4%	3	.8%
suusatamine	77	18.8%	58	14.2%
ujumine	20	4.9%	17	4.1%
ravivõimlemine			1	.2%
uisutamine			1	.2%
jooga	1	.2%	1	.2%
veespordialad			1	.2%
ratsutamine			2	.6%
hoki	1	.2%		
poks	1	.2%		
tantsimine	1	.3%		
motosport	1	.2%		
lauatennis	3	.7%		
kelgutamine	1	.2%		
laskesuusatamine	1	.2%		
vesivõimlemine			2	.4%
Ei tegele	2	.4%	4	1.1%
Raske öelda	23	5.6%	14	3.5%
Kokku	410	100.0%	410	100.0%

**Tabel 21. Peamised talvised liikumisharrastused vanusegruppide lõikes (esimese eelistuse järgi), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Spordialad	Vanusegrupid					
	Kuni 39		40 - 59		60 ja vanemad	
	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %
aeroobika, võimlemine	125	26.1%	43	17.5%	19	19.5%
atleetvõimlemine, jõutreening	73	15.1%	18	7.5%	7	7.6%
jahi/ kalasport	14	2.9%	24	9.7%	4	4.0%
jalgpall	22	4.6%	1	.5%		
jalggrattasõit	10	2.2%	7	3.0%	1	1.4%
(tervise)jooks	20	4.2%	7	3.0%	1	.9%
(tervise)käimine	34	7.1%	62	25.6%	44	45.4%
kergejõustik	12	2.5%	1	.4%		
korvpall	22	4.6%	7	2.8%		
võrkpall	6	1.3%	3	1.3%		
suusatamine	84	17.4%	42	17.2%	10	10.1%
ujumine	27	5.7%	7	3.0%	3	2.8%
ravivõimlemine			1	.3%		
uisutamine	1	.1%				
jooga	1	.2%	1	.4%		
veespordialad	1	.1%				
ratsutamine	1	.3%	1	.5%		
hoki	1	.2%				
poks	1	.1%				
tantsimine			1	.5%		
motosport	1	.2%				
lauatennis	2	.4%	1	.3%		
kelgutamine	1	.2%				
laskesuusatamine	1	.2%				
vesivõimlemine			1	.4%	1	.9%
Ei tegele	4	.8%	1	.4%	1	1.2%
Raske öelda	18	3.7%	13	5.5%	6	6.2%
Kokku	480	100.0%	243	100.0%	97	100.0%

**Tabel 22. Peamised talvised liikumisharrastused elukoha lõikes (esimese eelistuse järgi), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Spordialad	Elukoht							
	Tallinn		Teised suuremad linnad		Maakonnakeskused ja väiksemad linnad		Maa-asulad ja külad	
	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %	Tegelejate arv	Osakaal %
aeroobika, võimlemine	63	23.6%	49	31.4%	30	20.9%	45	17.6%
atleetvõimlemine, jõutreening	35	13.2%	20	12.4%	19	13.3%	24	9.6%
jahi/ kalasport	11	4.0%	7	4.3%	9	6.6%	15	5.7%
jalgpall	6	2.2%	7	4.2%	5	3.2%	6	2.4%
jalgrattasõit	3	1.2%	1	.6%	5	3.4%	10	3.9%
(tervise)jooks	13	5.0%	3	2.0%	3	2.1%	9	3.5%
(tervise)käimine	45	16.8%	26	16.3%	26	18.3%	44	17.2%
kergejõustik	6	2.2%	4	2.6%	1	.4%	2	.9%
korvpall	7	2.5%	9	5.6%	4	2.7%	10	3.8%
võrkpall	2	.8%	2	1.3%	1	.5%	4	1.7%
suusatamine	37	13.9%	20	12.7%	20	14.3%	58	22.7%
ujumine	17	6.4%	3	2.0%	6	4.1%	11	4.4%
ravivõimlemine	1	.3%						
uisutamine	1	.3%						
jooga	1	.4%			1	.6%		
veespordialad							1	.3%
ratsutamine	1	.5%					1	.5%
hoki					1	.7%		
poks	1	.2%						
tantsimine							1	.5%
motosport	1	.3%						
lauatennis					2	1.1%	1	.4%
kelgutamine							1	.3%
laskesuusatamine	1	.4%						
vesivõimlemine	1	.3%			1	.7%		
Ei tegele	2	.8%	2	1.3%	1	.4%	1	.5%
Raske öelda	12	4.7%	5	3.3%	9	6.6%	10	4.0%
Kokku	266	100.0%	157	100.0%	143	100.0%	254	100.0%



**Tabel 23. Peamised talvised liikumisharrastused (3 peamise ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

<b>Spordiala</b>	<b>1998</b>	<b>2003</b>
ujumine	9,1	21,4
Võimlemine/ aeroobika	21,5	20,6
hommikvõimlemine	2	6,8
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	12,4	12,6
käimine	46,9	22,2
Jooks	10,5	11,6
jalgrattasõit	3,2	5,7
Korvpall	4,7	6,1
võrkpall	1,7	3
jalgpall	1	1,4
Peo- ja rahvatants	2,8	2,4
kehaline töö (maatööd koos)	1,5	1,3
kelgutamine	2,4	1,5
suusatamine	33,9	32,7
uisutamine	2,8	4,8
Lumekoristamine, füüsiline töö	2,9	1,5
pallimängud	2,4	2,3
Veloergomeeter, spinning		1,3
Shaping, jooga, hingamisharjutused	1,2	2,2
vesivõimlemine		1,3
Lumelauaga sõit		1,2
Muud alad	5,6	14

**Tabel 24. Peamised talvised liikumisharrastused soo lõikes (3 peamise ala järgi) (%) , RASI andmete põhjal.**

Spordiala	Mees		Naine	
	1998	2003	1998	2003
ujumine	9,1	15,8	9	25,8
Võimlemine/ aeroobika	9,7	7,7	31	30,9
hommikvõimlemine	1,6	4,2	2,3	8,9
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	19,2	19,3	6,9	7,3
käimine	37,3	16	54,7	27,2
Jooks	13,3	15,1	8,2	8,9
jalgrattasõit	4,3	6,7	2,3	4,9
Korvpall	9,4	11,4	1	2
võrkpall	2,4	4,2	1,2	2
jalgpall	1	3,2		
Peo- ja rahvatants	1,8	1	3,7	3,5
Dzudo jt enesekaitse(maadlus) alad		1,2		
poks	1	2		
kehaline töö (maatööd koos)	1,9	1,5	1,2	1,2
kelgutamine	1	1,2	3,6	1,8
suusatamine	37,3	32,1	31,1	33,3
uisutamine	3,1	3,7	2,6	5,7
Lumekoristamine, füüsiline töö	3,2	2,2	2,6	1
Metsatöö, kütte varumine	1,5	1,5		
pallimängud	3,7	2,5	1,3	2,2
Veloergomeeter, spinning	-		1	2
Shaping, jooga, hingamisharjutused	-	1	2,3	3,1
vesivõimlemine	-			2,2
mäesuusatamine	-	1,5		
Lumelauaga sõit	-	1,5		1
matkamine	-	1,5		
Muud alad	9,4	13,8	5,8	8

**Tabel 25. Peamised talvised liikumisharrastused vanusegruppide lõikes (3 peamise ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Spordialad	Vanusegrupid					
	Kuni 39		40 - 59		60 ja vanemad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003
ujumine	12,5	26,1	6,9	18,2	2	5,8
Võimlemine/ aeroobika	25,2	23,3	18,4	16,8	15,8	17,3
hommikvõimlemine	1,2	4,7	2	11,1	5	5,8
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	20,4	17	4,4	7,5	3,5	3,8
käimine	36,8	15,7	53,8	25,4	66,8	47,1
Jooks	14,1	14,2	8	9,6	3	3,8
kergejõustik		1,5				
jalgrattasõit	2,7	4,3	3,3	7,5	4,5	7,7
Korvpall	8,4	9,1	1,1	2,9	-	
võrkpall	2,7	4,5	1	1,1	-	
jalgpall	1,2	2,3	-		-	
lauatennis	1		1,3			1,9
Peo- ja rahvatants	3,9	3	2,2	1,4	-	1,9
Dzudo jt enesekaitse(maadlus) alad						
poks	1	1,5				
kehaline töö (maatööd koos)			1,8	1,1	4	4,8
tõukekelk					3	1,9
kelgutamine	2,7	1,7	2,4	1	1,5	2,9
suusatamine	34,2	29,5	40,1	40	15,3	29,8
uisutamine	4,8	6,8	1,1	2,9	-	
Metsatöö, küttevarumine			1,3	1	2	1,9
Toakoristamine, ahjukütmine					3	1,9
Lumekoristamine, füüsiline töö	1,3		4,4	1,8	5	6,7
pallimängud	3,4	3,4	1,5	1,1	1	
Veloergomeeter, spinning		1,5	1	1,4		
Shaping, jooga, hingamisharjutused	1,9	2,3		2,9		
vesivõimlemine		1,7		1,1		
Lumelauaga sõit		2,1				
Muud alad	10,5	14,1	5,6	10,8	8	8,8

**Tabel 26. Peamised talvised liikumisharrastused elukoha lõikes (3 peamise ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Spordialad	Elukoht							
	Tallinn		Suuremad linnad		Teised linnad		Maa-asulad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003	1998	2003
ujumine	13,9	28,6	*	16,8	7,7	23,9	5,9	14,2
Võimlemine/ aeroobika	25	17,9	*	27,5	21,7	21,7	17,6	19,3
hommikvõimlemine	3	7,1	*	10,1	2	9,4	1	2,9
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	14,1	17,9	*	10,1	13,2	11,7	9,5	8,7
käimine	41,1	18,5	*	16,8	48,4	24,4	50,9	27,6
Jooks	10,4	12	*	10,7	9,4	14,4	11,9	9,5
kergejõustik		1,3	*			1,1		1
jalgrattasõit		1,6	*	2,7	3	7,2	5,9	10,9
Korvpall	5	5,2	*	3,4	4,3	6,1	4,8	8,7
võrkpall	1,5	1,9	*	1	1,6	2,8	2	5,1
jalgpall	1,3	1,3	*	1		1,7		1,8
sulgpall	1,3		*					
väravpall			*			1,7		
lauatennis	1,7		*		1	1,1		
Peo- ja rahvatants	2,8	2,9	*	1	2,5	2,8	3,3	2,5
Dzudo jt enesekaitse(maadlus)a lad		1,9	*	1,3				
poks	1	1,9	*	1				
kehaline töö (maatööd koos)		1	*	1,3	1,3		3,3	2,2
tennis		1,3	*	1		1,1		
kelgutamine	1,3	1,6	*	1,3	2,6	1,7	3,3	1,5
suusatamine	29,3	26,9	*	31,5	36,7	35	34,6	38,5
uisutamine	2,2	6,8	*	6,7	3,5	2,8	2,6	2,9
tõukekelk				1			1,1	1,8
Lumekoristamine, füüsiline töö	3,3		*	2	2,5	2,8	3,1	1,8
Metsatöö, küttevarumine			*	1			1,5	1,8
Toakoristamine, ahjukütmine			*				1,3	
pallimängud	1,7	1,6	*	2	2,8	2,8	2,4	2,9
Veloergomeeter, spinning	1	1,9	*	1,3	1	1,7		
Shaping, jooga, hingamisharjutused	1,3	4,2	*	1	1,8	2,2		1
vesivõimlemine		2,6	*	1	1	1,1		
Lumelauaga sõit		2,6	*			1,1		
Muud alad	7,2	7,1	*	7,8	10,3	10,9	8,9	10,8

\*1998. aastal olid "suuremad linnad" ja "teised linnad" mõlemad koondatud nimetuse alla "muu linn".

## LISA 5

### Peamine sportimise organisatsiooniline vorm

**Tabel 27. Peamine sportimise organisatsiooniline vorm soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Sportimise viis	Mehed	Naised
Omaette	35,5	37,2
Pereliikmetega	12,3	17
Koos sõprade või tuttavatega omal algatusel	35,8	24,8
Treeningugrupis	14,3	18,9
Raske öelda	2,2	2

**Tabel 28. Peamine sportimise organisatsiooniline vorm soo lõikes 1998 ja 2003 (%), RASI andmete põhjal.**

Sportimise viis	Mehed		Naised	
	1998	2003	1998	2003
Omaette	52,9	49,3	49	41,9
Pereliikmetega	16,9	12,1	22,5	14,1
Koos sõprade või tuttavatega omal algatusel	21,2	23,9	11,6	11,5
Treeningugrupis	3,9	6,5	8	17,6
Raske öelda	5,1	8,2	8,9	14,9

**Tabel 29. Peamine sportimise organisatsiooniline vorm vanusegruppide lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Sportimise viis	Vanusegrupid		
	Kuni 39a.	40-59a.	60a. ja vanemad
Omaette	29,2	39,6	63,7
Pereliikmetega	13,6	18,9	9
Koos sõprade või tuttavatega omal algatusel	33,3	30,2	15,6
Treeningugrupis	22,8	7,8	8
Raske öelda	1,1	3,4	3,6

**Tabel 30. Peamine sportimise organisatsiooniline vorm vanusegruppide lõikes (%), RASI andmete põhjal.**

Sportimise viis	Vanusegrupid					
	Kuni 39a.		40-59a.		60a. ja vanemad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003
Omaette	43,8	32,9	52,9	59,2	73,4	69,8
Pereliikmetega	17,5	11,9	24,7	13,8	16,1	18,1
Koos sõprade või tuttavatega omal algatusel	22,9	23,1	10,3	11,3	4,1	3,4
Treeningugrupis	8,4	17	4,3	7,1	2,3	4,3
Raske öelda	7,4	15,1	7,8	8,6	4,1	4,4

## LISA 6

### Liikumisharrastustega tegelemise tavapärane intensiivsus

**Tabel 31. Liikumisharrastustega tegelemise tavapärane intensiivsus soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Koormus	Mehed	Naised
Rahulikult, ei hingelda ega higista	27,1	39,6
Hingeldan ja higistan mõnevõrra	49	46,6
Hingeldan ja higistan tugevasti	21,2	10,5
Raske öelda	2,6	3,3

**Tabel 32. Liikumisharrastustega tegelemise tavapärane intensiivsus soo lõikes (%), RASI andmete põhjal.**

Intensiivsus	Mehed		Naised	
	1998	2003	1998	2003
Rahulikult, ei hingelda ega higista	34,5	22,6	47,2	26,1
Hingeldan ja higistan mõnevõrra	49,8	51,5	44,9	62
Hingeldan ja higistan tugevasti	15,7	26	7,9	11,9

**Tabel 33. Liikumisharrastustega tegelemise tavapärane intensiivsus vanuse lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Koormus	Vanusegrupid		
	Kuni 39a.	40-59a.	60a. ja vanemad
Rahulikult, ei hingelda ega higista	20,7	44,6	67,9
Hingeldan ja higistan mõnevõrra	53,6	45	25,8
Hingeldan ja higistan tugevasti	21,9	8,2	5,3
Raske öelda	3,7	2,2	1,1

**Tabel 34. Liikumisharrastustega tegelemise tavapärane intensiivsus vanuse lõikes  
(%), RASI andmete põhjal.**

<b>Koormus</b>	<b>Kuni 39 a.</b>		<b>40 – 59 a.</b>		<b>60 a. ja vanemad</b>	
	<b>1998</b>	<b>2003</b>	<b>1998</b>	<b>2003</b>	<b>1998</b>	<b>2003</b>
Rahulikult, ei hingelda ega higista	31,2	17,2	47,6	31,3	63,9	44,2
Hingeldan ja higistan mõnevõrra	54,3	59,9	42,9	56,2	30,6	45,2
Hingeldan ja higistan tugevasti	14,5	22,9	9,5	12,5	5,6	10,6



## LISA 7

### Osalemine spordivõistlustel või –üritustel.

**Tabel 35. Liikumisharrastustega tegelejate osalemine spordivõistlustel või –üritustel viimase 12 kuu jooksul soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

<b>Osalus</b>	<b>Mehed</b>	<b>Naised</b>
Üldse mitte	61,5	78,7
Ainult tervisespordiüritustel	21	13,2
Ka muudel üritustel	17,2	7,6
Raske öelda	0,2	0,5

**Tabel 36. Liikumisharrastustega tegelejate osalemine spordivõistlustel või –üritustel viimase 12 kuu jooksul vanuse lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

<b>Osalus</b>	<b>Vanusegrupid</b>		
	<b>Kuni 39a.</b>	<b>40-59a.</b>	<b>60a. ja vanemad</b>
Üldse mitte	62,8	77,9	87,2
Ainult tervisespordiüritustel	20	14,2	9,8
Ka muudel üritustel	16,6	7,9	3,1
Raske öelda	0,6	-	-

**Tabel 37. Liikumisharrastustega tegelejate osalemine spordivõistlustel või –üritustel viimase 12 kuu jooksul elukoha lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

<b>Osalus</b>	<b>Elukoht</b>			
	<b>Tallinn</b>	<b>Teised suuremad linnad</b>	<b>Maakonnakeskused ja väiksemad linnad</b>	<b>Maa-asulad ja külad</b>
Üldse mitte	71,5	65,3	69,7	71,9
Ainult tervisespordiüritustel	15,8	24,3	16,1	14,5
Ka muudel üritustel	12,6	10	13,6	13,1
Raske öelda	-	0,5	0,6	0,5

**Tabel 38. Osalemine tervisespordiüritustel ja muudel spordivõistlustel soo lõikes 1998 (%), RASI andmete põhjal.**

<b>Osalus</b>	<b>Mehed</b>	<b>Naised</b>
Ei osale üldse	83,4	92,6
Osalen tervisespordiüritustel	8,9	5,7
Osalen ka muudel spordivõistlustel	7,7	1,8

**Tabel 39. Osalemine tervisespordiüritustel ja muudel spordivõistlustel vanuse lõikes 1998 (%), RASI andmete põhjal.**

<b>Osalus</b>	<b>Vanusegrupid</b>		
	<b>Kuni 39a.</b>	<b>40-59a.</b>	<b>60a. ja vanemad</b>
Ei osale üldse	85,2	90	95,9
Osalen tervisespordiüritustel	7,7	7,8	3,3
Osalen ka muudel spordivõistlustel	7,1	2,2	0,8

**Tabel 40. Osalemine tervisespordiüritustel ja muudel spordivõistlustel elukoha järgi 1998 (%), RASI andmete põhjal.**

<b>Osalus</b>	<b>Elukoht</b>		
	<b>Tallinn</b>	<b>Teised linnad</b>	<b>Maa-asulad</b>
Ei osale üldse	91,6	87,5	86,3
Osalen tervisespordiüritustel	6,2	8,6	6,2
Osalen ka muudel spordivõistlustel	2,2	3,9	7,5

**Tabel 41. Osalemine tervisespordiüritustel ja muudel spordivõistlustel viimase 12 kuu jooksul soo lõikes 2003 (%), RASI andmete põhjal.**

Osalus	Mehed		Naised	
	TP* üritustel	Muudel võistlustel	TP üritustel	Muudel võistlustel
Ei ole osalenud	83,5	80	85	89,3
Mõned korrad	12	11,6	11,8	7,5
Sagedamini	2,8	7,1	1,4	1,6
Raske öelda	1,7	1,3	1,8	1,6

\* tervisespordiüritustel

**Tabel 42. Osalemine tervisespordiüritustel ja muudel spordivõistlustel vanuse lõikes 2003 (%), RASI andmete põhjal.**

Osalus	Vanusegrupid					
	Kuni 39a.		40-59a.		60a. ja vanemad	
	TP* üritustel	Muudel võistlustel	TP üritustel	Muudel võistlustel	TP üritustel	Muudel võistlustel
Ei ole osalenud	78	75,9	88,4	92,6	94	96
Mõned korrad	16,2	15,2	9,2	4,6	4,8	2,4
Sagedamini	2,7	6,6	1,7	2	0,8	1,2
Raske öelda	3,1	2,3	0,7	0,8	0,4	0,4

\* tervisespordiüritustel

**Tabel 43. Osalemine tervisespordiüritustel ja muudel spordivõistlustel elukoha järgi 2003 (%), RASI andmete põhjal.**

Osalus	Elukoht							
	Tallinn		Suuremad linnad		Teised linnad		Maa-asulad	
	TP*	Muu**	TP	Muu	TP	Muu	TP	Muu
Ei ole osalenud	82,9	84,1	86	88,7	83	83,9	85,7	85,2
Mõned korrad	12,7	10,7	9,3	7	13,6	9,1	11,3	9,3
Sagedamini	1,8	3,4	2	2	2,4	5,2	2	5,1
Raske öelda	2,6	1,8	2,7	2,3	1	1,8	1	0,4

\* tervisespordiüritustel; \*\* muudel spordivõistlustel

## LISA 8

### Praegune liikumisharrastustega tegelemise sagedus võrreldes 10 aasta taguse ajaga

**Tabel 44. Praegune liikumisharrastustega tegelemise sagedus võrreldes 10 aasta taguse ajaga soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Sagedus	Mehed	Naised
Vähem	51,6	50,3
Umbes sama palju	21,9	25,3
Rohkem	12,3	10,5
Ei oska hinnata, sest olen liiga noor	9,7	8,9
Raske öelda	4,5	5

**Tabel 45. Praegune liikumisharrastustega tegelemise sagedus võrreldes 10 aasta taguse ajaga vanusegruppide lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Sagedus	Vanusegrupid		
	Kuni 39a.	40-59a.	60a. ja vanemad
Vähem	41,1	56,4	63,9
Umbes sama palju	20,7	29,6	21
Rohkem	15,9	9,1	4,7
Ei oska hinnata, sest olen liiga noor	19,8	0,2	0,7
Raske öelda	2,6	4,7	9,8

**Tabel 46. Praegune liikumisharrastustega tegelemise sagedus võrreldes 10 aasta taguse ajaga elukoha lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Sagedus	Elukoht			
	Tallinn	Teised suuremad linnad	Maakonnakeskused ja väiksemad linnad	Maa-asulad ja külad
Vähem	51	47,6	53	51,8
Umbes sama palju	22,8	30	20,3	22,6
Rohkem	11,7	10,5	16,3	8,5
Ei oska hinnata, sest olen liiga noor	11,3	7,4	6,2	10,3
Raske öelda	3,2	4,6	4,2	6,8

## LISA 9

### Aastas spordile tehtavad kulutused

**Tabel 47. Aastas spordile tehtavad kulutused soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmetel.**

Valdkond	Mehed			Naised		
	Kulutab, summa teada	Ei kuluta üldse	Ei tea täpset summat	Kulutab, summa teada	Ei kuluta üldse	Ei tea täpset summat
Sportlik tegevus	24,3	50,2	25,5	19,9	56,1	23,9
Spordivarustus	33,4	40,1	26,5	29,4	46,2	24,4
Muud kulud	17,7	54,8	27,5	10,4	60,4	29,2

**Tabel 48. Sportimisele raha kulutavate vastajate keskmised kulutused aastas soo lõikes (kroonides), kultuuri-uuringu andmetel.**

Valdkond	Mehed		Naised	
	<i>Keskmine</i>	<i>Mediaan</i>	<i>Keskmine</i>	<i>Mediaan</i>
Tegevuskulud	1875	600	1617	1000
Varustus	1633	1000	1265	657
Muud kulud	812	500	469	400

## LISA 10

### Osalemine sportimise organiseerijana viimasel 12 kuul.

**Tabel 49. Osalus spordikohtunikuna viimase 12 kuu jooksul vanuse lõikes (%).**

Osalus spordikohtunikuna	Vanus					
	Kuni 39 a.		40 – 59 a.		60 a. ja vanemad	
	Kõigist* vastajatest	Spordiga** tegelejatest	Kõigist* vastajatest	Spordiga** tegelejatest	Kõigist* vastajatest	Spordiga** tegelejatest
Üldse mitte	93,5	88	96,7	91,2	98	91,3
Mõned korrad aastas	5,4	7,9	2,2	5,3	1	2,2
Küllaltki tihti	1	0,9	0,5	1,4	0,7	2,2
Pidevalt	-	2,1	0,3	1,8	0,3	4,3
Raske öelda	0,1	1,1	0,3	0,4	-	-

\* - kultuuri-uuringu andmete põhjal; \*\* - RASI andmete põhjal.

**Tabel 50. Osalus spordiürituste korraldajana viimase 12 kuu jooksul vanuse lõikes (%).**

Osalus spordiürituste korraldajana	Vanus					
	Kuni 39 a.		40 – 59 a.		60 a. ja vanemad	
	Kõigist* vastajatest	Spordiga** tegelejatest	Kõigist* vastajatest	Spordiga** tegelejatest	Kõigist* vastajatest	Spordiga** tegelejatest
Üldse mitte	94,3	87,3	95,6	89,8	98,5	91
Mõned korrad aastas	4,9	7,2	2,5	6	0,4	4,5
Küllaltki tihti	0,4	1,1	1,1	1,4	0,6	-
Pidevalt	0,1	1,9	0,5	2,5	0,6	4,5
Raske öelda	0,3	2,5	0,3	0,4	-	-

\* - kultuuri-uuringu andmete põhjal; \*\* - RASI andmete põhjal.

**Tabel 51. Osalus sportimise juhendajana viimase 12 kuu jooksul vanuse lõikes (%).**

Osalus sportimise juhendajana	Vanus					
	Kuni 39 a.		40 – 59 a.		60 a. ja vanemad	
	Kõigist* vastajatest	Spordiga** tegelejatest	Kõigist* vastajatest	Spordiga** tegelejatest	Kõigist* vastajatest	Spordiga** tegelejatest
Üldse mitte	94	86,3	96,4	90,7	98,5	90,9
Mõned korrad aastas	4,5	7,7	1,6	3,9	0,9	2,3
Küllaltki tihti	0,7	0,9	1,1	1,1	-	2,3
Pidevalt	0,4	3,2	0,5	3,6	0,6	4,5
Raske öelda	0,4	1,9	0,3	0,7	-	-

\* - kultuuri-uuringu andmete põhjal; \*\* - RASI andmete põhjal.

## Spordivõistluste külastamise sagedus pealtvaatajana

*Tabel 52. Spordivõistluste külastamise sagedus pealtvaatajana viimase 12 kuu jooksul soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Võistluste külastus	Mehed	Naised
Üldse mitte	52,5	67,4
Mõned korrad	38,2	26,5
Üsna sageli	8,7	4,4
Raske öelda	0,7	1,6

*Tabel 53. Spordivõistluste külastamise sagedus pealtvaatajana viimase 12 kuu jooksul vanuse lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Võistluste külastus	Vanusegrupid		
	Kuni 39a.	40-59a.	60a. ja vanemad
Üldse mitte	45,4	66	85
Mõned korrad	42,9	28,8	12,9
Üsna sageli	10,4	3,8	1,8
Raske öelda	1,4	1,4	0,3

*Tabel 54. Spordivõistluste külastamise sagedus pealtvaatajana viimase 12 kuu jooksul elukoha lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Võistluste külastus	Elukoht			
	Tallinn	Teised suuremad linnad	Maakonnakeskused ja väiksemad linnad	Maa-asulad ja külad
Üldse mitte	61,9	60,9	61,6	58,2
Mõned korrad	31,3	28,9	32,4	34,4
Üsna sageli	5,9	9,3	4,5	6,1
Raske öelda	0,9	0,9	1,5	1,3

## LISA 12

### Spordivõistlused, mida on käidud viimase 12 kuu jooksul kohapeal vaatamas

**Tabel 55. Spordivõistlused, mida on käidud viimase 12 kuu jooksul kohapeal vaatamas soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Spordiala	Mees	Naine
Autosport	16,1	7,1
Jalgpall	19,2	7,4
Jalgrattasport	8,4	5,4
Judo	2,1	1,5
Jäähoki	4,6	1,7
Kergejõustik	12,1	9
Korvpall	18,1	9,1
Suusatamine	6,8	6,6
Tennis	2,4	2,7
Võimlemine	1,6	2,8
Võistlustants	3,4	8,4
Võrkpall	9,9	6,8
Spordipidustused	7,6	9,3
Motosport	1,5	0,6
Muud alad	4,5	3,1
Üldse ei ole	48,8	62,5
Raske öelda	1,5	1,2

**Tabel 56. Spordivõistlused, mida on käidud viimase 12 kuu jooksul kohapeal vaatamas elukoha lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Spordiala	Tallinn	Teised suuremad linnad	Maakonnakeskused ja väiksemad linnad	Maa-asulad ja külad
autosport	9,7	9,1	13,1	13,3
jalgpall	15,5	17,9	13	6,9
jalgrattasport	4,8	8,7	8	6,8
judo	1,9	1,8	1,4	1,8
jäähoki	3,5	5,6	3	0,9
kergejõustik	11,6	7,8	10,8	10,8
korvpall	13,8	13,8	13,6	12,2
suusatamine	3,8	6,5	7	9,4
tennis	3,4	3,9	1,4	1,6
võimlemine	2,3	3,1	2,8	1,3
võistlustants	8	7,3	4,8	4,1
võrkpall	4,7	9,5	10,8	9,4
spordipidustused	6,5	12,8	6,8	8,7
motosport	0,2	-	1,8	2,1
Muud alad	3,9	4,1	3,8	4,1
Üldse ei ole	56,2	54,9	54,1	58,2
Raske öelda	1	0,9	3	1,1



## LISA 13

### Spordi jälgimine erinevate kanalite kaudu

*Tabel 57. Kanalid, mille kaudu saadakse regulaarselt informatsiooni spordi kohta soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Kanal	Mehed	Naised
Televiisorist	70,9	46,9
Raadiost	46,3	30,4
Ajalehtedest, ajakirjadest	46	29
Raamatutest	2,2	2,1
Internetist	12,2	6,7
Sõprade ja tuttavate käest	26,1	14,3

*Tabel 58. Kanalid, mille kaudu saadakse regulaarselt informatsiooni spordi kohta vanusegruppide lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Kanal	39 a.	40-59 a.	60a. ja vanemad
Televiisorist	58	60,2	54,8
Raadiost	33,7	42,3	39,4
Ajalehtedest, ajakirjadest	35,8	40,1	34,2
Raamatutest	2,2	2,2	1,6
Internetist	16,5	4,4	1
Sõprade ja tuttavate käest	27,6	17,1	6,8

## Ajakirja “Sporditäht” lugemine

*Tabel 59. Ajakirja “Sporditäht” lugejate jagunemine lugemissageduse järgi (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

<b>Ajakirja lugemine</b>	<b>Mehed</b>	<b>Naised</b>
Pea iga numbrit	11,7	13
Enamus numbreid	9,1	3,3
Umbes pooli numbreid	17,5	9,8
Umbes veerandit numbreid	16,9	13
Juhuslikult üksikuid numbreid	44,8	60,9

*Tabel 60 . Ajakirja “Sporditäht” lugejate jagunemine ajakirja saamise järgi (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

<b>Ajakirja saamine</b>	<b>Mehed</b>	<b>Naised</b>
koju tellitud	7,8	11,2
ostate kioskist, poest	25,5	21,5
saate sõpradelt	26,1	18,8
töö juurde tellitud	6,0	9,4
loete raamatukogus	12,7	23,1
loete internetis	6,4	2,1
saate mujalt	15,5	13,9

**Spordivõistlused, mida on viimase 12 kuu jooksul meedia vahendusel jälgitud.**

***Tabel 61. Spordivõistlused, mida on viimase 12 kuu jooksul meedia vahendusel jälgitud soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.***

<b>Spordiala</b>	<b>Mees</b>	<b>Naine</b>
autosport	61,2	36,4
jalgpall	64,4	24,6
jalgrattasport	31,7	13,3
judo	14,5	4,7
jäähoki	37,9	9,5
kergejõustik	40,8	35,2
korvpall	52,1	32,8
suusatamine	58,8	55,9
tennis	17,3	8,8
võimlemine	13	12
võistlustants	16,1	41,6
võrkpall	29,1	13,2
spordipidustused	21,1	24,3
ujumine	1,1	1
poks	2	0,5
Muud alad	3,4	2,6
Üldse ei ole	9,5	17
Raske öelda	1,8	2,4

## LISA 16

### Liikumisharrastustega mittetegelemise põhjused.

*Tabel 62. Regulaarselt liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused soo lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.*

Peamine põhjus	Mehed	Naised
Kodused kohustused	12,5	29,3
Ajapuudus	33,1	20,5
Spordivarustuse puudus	9,5	9,2
Sportimiskoha puudus	4,7	6,6
Sobiva juhendaja puudus	2,8	2,2
Sobivate treeningukaaslaste puudus	7,7	6,5
Halb tervislik seisund	23	29,3
Väsimus pärast tööd	22,8	20,5
Pole piisavalt huvi ega viitsimist	32,3	30,7
Pole piisavalt sportimisoskusi	8,3	13
Sportimine on liiga kallis	11,2	17,1
halvad transpordivõimalused	2,2	2,4
Muud põhjused	2,6	3

**Tabel 63. Regulaarselt liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused vanuse lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Peamine põhjus	Vanus		
	kuni 39a.	40-59a.	60a. ja vanemad
Kodused kohustused	29	24,4	12,7
Ajapuudus	35	34	6,7
Sportivarustuse puudus	10,4	8,7	9
Sportimiskoha puudus	6	6,5	4,6
Sobiva juhendaja puudus	1,9	2,4	3,1
Sobivate treeningukaaslaste puudus	6,3	7	7,9
Halb tervislik seisund	8,4	17,9	55,4
Väsimus pärast tööd	24,8	27,8	10,4
Pole piisavalt huvi ega viitsimist	26,6	33,2	33,7
Pole piisavalt sportimisoskusi	10,4	10,1	12,9
Sportimine on liiga kallis	20,9	11,1	12,9
halvad transpordivõimalused	1,4	1,7	4
Muud põhjused	1,5	2,7	4,4

**Tabel 64. Regulaarselt liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused elukoha lõikes (%), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Peamine põhjus	Elukoht			
	Tallinn	Teised suuremad linnad	Maakonnakeskused ja väiksemad linnad	Maa-asulad ja külad
Kodused kohustused	29,9	16,8	25,3	17,1
Ajapuudus	34,5	18,7	26,8	22,6
Spordivarustuse puudus	11,7	5,7	9,3	9,8
Sportimiskoha puudus	6,7	1,2	7,8	7
Sobiva juhendaja puudus	1,6	2,3	1,8	3,8
Sobivate treeningukaaslaste puudus	8,1	4,6	8,2	7,1
Halb tervislik seisund	23,1	29,9	24,7	28,7
Väsimus pärast tööd	24,9	18,3	19,5	22
Pole piisavalt huvi ega viitsimist	28,7	27,7	36,3	33,3
Pole piisavalt sportimisoskusi	9,4	10,3	10,3	13,6
Sportimine on liiga kallis	22,2	8,1	14,3	12,7
halvad transpordivõimalused	1,7	1,1	2,1	3,9
Muud põhjused	1,8	2,9	6,8	1,3

**Tabel 65. Liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused 2003 (%), RASI andmete põhjal.**

<b>Peamine põhjus</b>	<b>Mehed</b>	<b>Naised</b>
Ajapuudus	36,3	35,2
Sportimiskoha puudus	13,5	13,7
Sobivate treeningukaaslaste puudus	11,6	17,3
Halb tervislik seisund	14,1	14,1
Väsimus pärast tööd	34,4	35,8
Pole piisavalt huvi ega viitsimist	25,6	26,3
Pole piisavalt sportimisoskusi	5,8	10
Sportimine on liiga kallis	17,9	23,3
Halvad transpordivõimalused	5,2	11
Muud põhjused	7,5	7,1

**Tabel 66. Liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused 2003 vanuse lõikes (%), RASI andmete põhjal.**

<b>Peamine põhjus</b>	<b>Vanus</b>		
	<b>Kuni 39 a.</b>	<b>40 – 59 a.</b>	<b>60 a. ja vanemad</b>
Ajapuudus	39,3	32,5	27,1
Sportimiskoha puudus	12,4	12	28,4
Sobivate treeningukaaslaste puudus	12,2	14,8	31,3
Halb tervislik seisund	4,8	16,3	45
Väsimus pärast tööd	32,5	37,8	39,7
Pole piisavalt huvi ega viitsimist	18,5	31,5	41,5
Pole piisavalt sportimisoskusi	4,8	11,1	17,3
Sportimine on liiga kallis	18,8	21,7	31,3
Halvad transpordivõimalused	7,5	9	13,3
Muud põhjused	7	6,3	9,9

**Tabel 67. Liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused 2003 elukoha lõikes (%), RASI andmete põhjal.**

<b>Peamine põhjus</b>	<b>Elukoht</b>			
	<b>Tallinn</b>	<b>Suurema linn</b>	<b>Teised linnad</b>	<b>Maa-asulad</b>
Ajapuudus	35,4	41,8	33,9	33,3
Sportimiskoha puudus	10,3	10	9,6	21,5
Sobivate treeningukaaslaste puudus	15,5	15,4	14,5	14,3
Halb tervislik seisund	10,7	23,2	15,2	11,3
Väsimus pärast tööd	30,6	40,3	37,1	35,6
Pole piisavalt huvi ega viitsimist	21,6	29,8	28,4	26,7
Pole piisavalt sportimisoskusi	8,4	8,5	6,5	9
Sportimine on liiga kallid	25,7	28,7	14,7	15,2
Halvad transpordivõimalused	5,8	5,6	7,4	13,7
Muud põhjused	7	8,6	7,1	6,6



**Tabel 68. Liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused soo lõikes 1998**  
(%), RASI andmete põhjal.

<b>Peamine põhjus</b>	<b>Mehed</b>	<b>Naised</b>
Ajapuudus	26,4	25,5
Terviserike	10,9	17,7
Maa(aia)töö, kodused tööd	19,2	8,9
Tööl on liikumist piisavalt	6,7	4,2
Tahtejõuetus, laiskus	17,6	20,8
Vanus	4,1	4,2
Väsimus	3,6	1
Huvipuudus	4,7	9,9
Rahapuudus	1,6	1,6
Pole veel vajadust	1,6	1
Ebasportlik kehaehitus	0,5	1,6
Muu	3,1	3,6

**Tabel 69. Liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused vanuse lõikes 1998 (%)**, RASI andmete põhjal.

<b>Peamine põhjus</b>	<b>Vanusegrupp</b>		
	<b>Kuni 39 a.</b>	<b>40 – 59 a.</b>	<b>60 a. ja vanemad</b>
Ajapuudus	32,6	29,8	7,3
Terviserike	6,1	8,2	40,2
Maa(aia)töö, kodused tööd	8,3	17	17,1
Tööl on liikumist piisavalt	5,3	7	2,4
Tahtejõuetus, laiskus	25	19,3	9,8
Vanus	-	4,7	9,8
Väsimus	3	2,3	1,2
Huvipuudus	12,9	3,5	6,1
Rahapuudus	2,3	0,6	2,4
Pole veel vajadust	1,5	1,8	-
Ebasportlik kehaehitus	2,3	0,6	-
Muu	0,7	5,2	3,7

**Tabel 70. Liikumisharrastustega mittetegelemise peamised põhjused elukoha järgi 1998 (%), RASI andmete põhjal.**

Peamine põhjus	Elukoht		
	Tallinn	Teised linnad	Maa-asulad
Ajapuudus	33	18,6	30,7
Terviserike	12,8	13,4	17,3
Maa(aia)töö, kodused tööd	5,5	16,3	19,2
Tööl on liikumist piisavalt	3,7	5,2	7,7
Tahtejõuetus, laiskus	23,9	23,3	7,7
Vanus	4,6	3,5	4,8
Väsimus	0,9	4,1	1
Huvipuudus	9,2	7,6	4,8
Rahapuudus	2,8	1,7	-
Võimaluste/koha puudumine	-	1,2	1
Pole veel vajadust	-	2,3	1
Üleliigne kehakaal	-	-	1,9
Ebasportlik kehaehitus	0,9	0,6	1,9
Muu	2,7	2,2	1

**Liikumisharrastused, mida soovitakse täiendavalt harrastada****Tabel 71. Liikumisharrastused, millega soovitakse (veel) tegeleda, kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

	Soovijate arv	Osakaal %
aeroobika, võimlemine	68	8.4%
atleetvõimlemine, jõutreening	70	8.5%
jahi/ kalasport	31	3.8%
jalgpall	15	1.8%
jalgrattasõit	47	5.8%
(tervise)jooks	27	3.3%
(tervise)käimine	6	.7%
kergejõustik	15	1.8%
korvpall	11	1.4%
võrkpall	14	1.8%
suusatamine	36	4.3%
ujumine	48	5.8%
uisutamine	3	.3%
minigolf	1	.1%
jooga	2	.3%
golf	2	.3%
ratsutamine	2	.3%
hoki	3	.4%
tennis	8	1.0%
tantsimine	3	.3%
motosport	4	.5%
lasksport	1	.1%
matkamine	2	.3%
lumelaud	1	.1%
laskesuusatamine	1	.1%
langevarjuhüpped	1	.1%
veesuusatamine	1	.1%
sukeldumine	1	.1%
talisuplemine	1	.1%
kõhutants	1	.1%
ei ole sellist	230	28.1%
Raske öelda	165	20.1%
Kokku	820	100.0%

**Tabel 72. Liikumisharrastused, millega soovitakse (veel) tegeleda soo lõikes, kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Spordiala	Mees		Naine	
	Soovijate arv	Osakaal %	Soovijate arv	Osakaal %
aeroobika, võimlemine	5	1.1%	64	15.6%
atleetvõimlemine, jõutreening	42	10.3%	28	6.8%
jahi/ kalasport	26	6.3%	5	1.3%
jalgpall	14	3.4%	1	.2%
jalgrattasõit	21	5.1%	26	6.4%
(tervise)jooks	12	2.9%	15	3.6%
(tervise)käimine	1	.3%	4	1.0%
kergejõustik	6	1.5%	9	2.2%
korvpall	9	2.2%	2	.5%
võrkpall	6	1.4%	8	2.1%
suusatamine	15	3.7%	20	5.0%
ujumine	24	5.7%	24	6.0%
uisutamine	1	.3%	2	.4%
minigolf			1	.2%
jooga			2	.6%
golf	2	.4%	1	.2%
ratsutamine	1	.2%	2	.4%
hoki	3	.7%		
tennis	4	.9%	5	1.1%
tantsimine			3	.6%
motosport	4	1.0%		
laskesport	1	.2%		
matkamine	1	.2%	1	.3%
lumelaud	1	.2%		
laskesuusatamine	1	.2%		
langevarjuhüpped	1	.2%		
veesuusatamine	1	.2%		
sukeldumine			1	.2%
talisuplemine	1	.2%		
kõhutants			1	.2%
ei ole sellist	124	30.1%	106	26.0%
Raske öelda	86	20.9%	79	19.3%
Kokku	410	100.0%	410	100.0%

**Tabel 73. Liikumisharrastused, millega soovitakse (veel) tegeleda vanuse lõikes, kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

	Vanusegrupid					
	Kuni 39		40 - 59		60 ja vanemad	
	Soovijate arv	Osakaal %	Soovijate arv	Osakaal %	Soovijate arv	Osakaal %
aeroobika, võimlemine	46	9.6%	18	7.6%	4	4.3%
atleetvõimlemine, jõutreening	50	10.4%	16	6.7%	4	3.8%
jahi/ kalasport	17	3.5%	12	4.8%	2	2.5%
jalgpall	12	2.4%	3	1.4%		
jalgrattasõit	26	5.5%	17	6.8%	4	4.4%
(tervise)jooks	17	3.5%	8	3.3%	2	2.2%
(tervise)käimine	1	.2%	3	1.2%	1	1.5%
kergejõustik	12	2.4%	4	1.5%		
korvpall	9	1.9%	1	.4%	1	.9%
võrkpall	11	2.3%	3	1.1%	1	.9%
suusatamine	26	5.3%	7	3.0%	3	2.7%
ujumine	23	4.7%	17	6.9%	8	8.7%
uisutamine	3	.6%				
minigolf	1	.1%				
jooga	2	.3%	1	.3%		
golf	1	.3%	1	.4%		
ratsutamine	2	.5%				
hoki	3	.6%				
tennis	4	.9%	4	1.5%		
tantsimine	1	.3%			1	1.4%
motosport	3	.6%	1	.4%		
laskesport	1	.2%				
matkamine	2	.4%				
lumelaud	1	.1%				
laskesuusatamine	1	.1%				
langevarjuhüpped	1	.2%				
veesuusatamine	1	.2%				
sukeldumine	1	.2%				
talisuplemine	1	.2%				
kõhutants	1	.2%				
ei ole sellist	114	23.8%	78	32.0%	38	39.3%
Raske öelda	88	18.3%	50	20.6%	26	27.4%
Kokku	480	100.0%	243	100.0%	97	100.0%

**Tabel 74. Liikumisharrastused, millega soovitakse (veel) tegeleda elukoha lõikes, kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

Spordiala	Elukoht							
	Tallinn		Teised suuremad linnad		Maakonnakeskused ja väiksemad linnad		Maa-asulad ja külad	
	Soovijate arv	Osakaal %	Soovijate arv	Osakaal %	Soovijate arv	Osakaal %	Soovijate arv	Osakaal %
aeroobika, võimlemine	24	9.2%	7	4.3%	15	10.5%	22	8.8%
atleetvõimlemine, jõutreening	19	7.3%	10	6.2%	13	9.1%	28	10.9%
jahi/ kalasport	14	5.2%	6	3.5%	2	1.1%	10	4.0%
jalgball	5	1.8%	2	1.1%	1	.5%	8	3.0%
jalggrattasõit	20	7.6%	10	6.3%	7	4.8%	11	4.1%
(tervise)jooks	8	2.9%	6	3.6%	8	5.4%	6	2.3%
(tervise)käimine	1	.5%	1	.5%	2	1.4%	1	.5%
kergejõustik	7	2.5%	2	1.0%	3	1.9%	4	1.6%
korvpall	4	1.4%	2	1.0%	1	.6%	5	1.9%
võrkball	4	1.6%	3	2.0%	3	2.4%	3	1.3%
suusatamine	14	5.4%	7	4.5%	5	3.6%	9	3.5%
ujumine	24	9.1%	6	4.0%	4	3.1%	13	5.1%
uisutamine			1	.6%	1	.8%	1	.3%
minigolf			1	.4%				
jooga	2	.6%	1	.5%				
golf	2	.7%			1	.4%		
ratsutamine	1	.3%	1	.5%	1	.6%		
hoki	1	.3%	1	.6%			1	.4%
tennis	1	.3%	4	2.3%	3	2.2%	1	.3%
tantsimine							3	1.0%
motosport			1	.7%	2	1.5%	1	.3%
laskusport					1	.7%		
matkamine	1	.4%	1	.6%				
lumelaud					1	.4%		
laskesuusatamine	1	.3%						
langevarjuhüpped	1	.3%						
veesuusatamine					1	.6%		
sukeldumine	1	.3%						
talisuplemine							1	.3%
kõhutants			1	.6%				
ei ole sellist	69	26.0%	51	32.2%	46	32.0%	65	25.5%
Raske öelda	42	15.9%	36	22.9%	23	16.2%	63	24.8%
Kokku	266	100.0%	157	100.0%	143	100.0%	254	100.0%

**Tabel 75. Liikumisharrastused, millega soovitakse veel tegeleda 1998 ja 2003 (2 eelistatuma ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

<b>Spordiala</b>	<b>1998</b>	<b>2003</b>
Ujumine	21,9	18,9
Võimlemine/aeroobika	12,6	10,6
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	10	8,6
Käimine	2	-
Jooks	3	3,1
kergejõustik	1,2	1
jalgrattasõit	7,5	3,1
Korvpall	3	2,8
võrkpall	2,7	4,9
jalgpall	1,5	2
lauatennis	1,9	1
tennis	12,5	9,9
Džuudo jt enesekaitse(maadlus)alad	2,1	2,1
Karate, taekvondo, käsitsivõitlus	2,9	1,8
poks	1,2	1,5
motosport	3,6	3,6
Purjetamine	2,1	1
Peo- ja rahvatants	2,7	3,6
ratsutamine	3,9	2,4
suusatamine	5,1	6,5
uisutamine	1,1	2,1
hoki	-	1,6
Veesuusatamine, purjelaud	2,9	1
(mägi)ronimine, alpinism	-	1,3
pallimängud	2,2	1,3
golf	2	1
Shaping, jooga, hingamisharjutused	3	4,9
Ekstreemsed spordialad	-	1,5
Mäesuusatamine	1	2,8
Lumelauaga sõit	-	2,4
Vesivõimlemine	-	3,3
Muud alad	12	12,5

**Tabel 76. Liikumisharrastused, millega soovitakse veel tegeleda soo lõikes (2 eelistatuma ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Spordiala	Mees		Naine	
	1998	2003	1998	2003
ujumine	16,4	16,4	26,3	20,7
Võimlemine/aeroobika	2	1,1	20,9	17,6
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	9,6	9,5	10,2	7,9
Käimine	2,3	-	1,8	-
Jooks	2,8	3,1	3,1	3,1
Kergejõustik	1,7		1	
jalgrattasõit	4,5	3,4	9,8	2,8
Korvpall	4,2	5	2	1,1
võrkpall	2,5	6,1	2,9	4
jalgpall	3,4	3,4	-	-
lauatennis	3,7	1,9	-	-
Tennis	9,9	9,2	14,5	10,5
Džuudo jt enesekaitse(maadlus)alad	3,1	3,8	1,3	-
Karate, taekvondo, käsitsivõitlus	6,2	2,3	-	1,4
Poks	2,8	3,1	-	-
motosport	7,1	7,6	1	-
Purjetamine	4	1,1	-	-
Peo- ja rahvatants	-		4,9	5,9
ratsutamine	1,4	1,1	5,8	3,4
suusatamine	7,1	6,1	3,6	6,8
uisutamine	1,1	1,1	1,1	2,8
hoki	-	3,8	-	-
golf	2,8	1,5	1,3	-
Veesuusatamine, purjelaud, veeslaalom	2,8	1,1	2,9	1
Skuutrisõit, veemotosport	1,4	-	-	-
Allveeujumine (akvalangiga)	1,4	1,1	-	1
(mägi)ronimine, alpinism	1	2,7	-	-
pallimängud	3,1	1,9	1,6	-
Veloergomeeter, spinning	-	-	-	1,7
Shaping, jooga, hingamisharjutused	-	-	5,3	8,2
Ekstreemsed spordialad	-	3,1	-	-
male	1,1	1,5	-	-
Mäesuusatamine	1,7	3,4	-	2,3
Lumelauaga sõit	-	3,1	-	2
Vesivõimlemine	-	-	-	5,7
Muud alad	17	13,9	7,6	14,5



**Tabel 77. Liikumisharrastused, millega soovitakse veel tegeleda vanuse lõikes (2 eelistatuma ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Spordiala	Vanusegrupid					
	Kuni 39		40 - 59		60 ja vanemad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003
ujumine	19,2	16,5	28,8	24,7	16,7	17,1
Võimlemine/aeroobika	13,1	9,4	11,1	13,2	14,8	11,4
hommikvõimlemine	-	-	-	-	1,9	-
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	10,3	9,1	10,3	8,6	5,6	2,9
Käimine	1	-	2,5	-	9,3	-
Jooks	3	2,7	2,9	3,4	3,7	5,7
Kergejõustik	1,4	1	1	-	1,9	-
jalgrattasõit	5,5	2,7	9,1	3,4	18,5	5,7
Aerutamine, sõudmine, paadisõit	-	-	1,6	-	1,9	2,9
Korvpall	3,4	3	2,5	2,3	1,9	2,9
võrkpall	2,2	4,2	4,1	4,6	1,9	14,3
jalgpall	1,8	2,5	1,2	1,1	-	-
lauatennis	1,2	-	3,3	1,7	1,9	2,9
Tennis	15,6	9,1	7,8	10,9	3,7	14,3
sulgpall	-	-	-	-	3,7	2,9
Džuudo jt enesekaitse ja maadlusalad	2,6	2,5	1,2	1,7	1,9	-
Karate, taekvondo, käsitsivõitlus	3,8	2,2	1,6	1,1	-	-
Poks	1,6	1,7	1	1,1	-	-
motosport	4,2	4,4	2,9	1,1	1,9	5,7
Laskmine	-	1	1,6	-	-	-
Purjetamine	2,6	1	1	-	3,7	-
Jaht	-	-	-	-	1,9	-
Peo- ja rahvatants	3,4	4,2	2,1	2,9	-	-
ratsutamine	4,6	2,7	2,9	1,1	1,9	5,7
suusatamine	4,6	4,4	6,2	8,6	5,6	20
Kelgutamine	-	-	-	-	1,9	-
uisutamine	1,6	1,2	-	2,9	-	8,6
hoki	-	2,5	-	-	-	-
golf	2,8	1,2	1	-	-	-
(mägi)ronimine, alpinism	1	2	-	-	-	-
Veesuusatamine, purjelaud, veeslaalom	3,4	1,2	2,5	-	-	-
talisuplus	-	-	-	-	-	2,9
Marjul-jahil-kalal	-	-	-	-	3,7	-
male	-	1	-	1,1	3,7	-
pallimängud	2,6	1,5	2,1	1,1	-	-
Veloergomeeter, spinning	-	-	-	1,7	-	-
Shaping, jooga, hingamisharjutused	4,4	5,9	1	3,4	-	-
Skuutrisõit, veemotosport	1	-	-	-	3,7	-
Koroona	-	-	-	-	1,9	-
Matkamine	-	-	-	-	1,9	2,9
Allveeujumine (akvalangiga)	1,4	1,2	-	-	-	-
Ekstreemsed spordialad	-	2	-	-	-	-
Mäesuusatamine	1	2,5	1,2	4	-	-
Lumelauaga sõit	-	3,4	-	-	-	-
Vesivõimlemine	-	4,7	-	-	-	-
Ravivõimlemine	-	-	-	-	-	2,9
Muud alad	8,2	8,9	10,2	13	-	-

**Tabel 78. Liikumisharrastused, millega soovitakse veel tegeleda elukoha järgi (2 eelistatuma ala järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Spordiala	Elukoht							
	Tallinn		Suuremad linnad		Teised linnad		Maa-asulad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003	1998	2003
ujumine	26,8	19,4	*	14,6	21,1	15,3	17,1	23,2
Võimlemine, aeroobika	8,9	8,8	*	11,5	15,5	12,1	12,9	11,3
Atleetvõimlemine (tõstmine, jõusaal)	7,8	7,4	*	11,5	9,9	12,1	12,9	6,2
Käimine	1,9	-	*	1	1,9	-	2,4	-
Jooks	3	1,4	*	4,2	4	5,6	1,4	2,8
Kergejõustik	-	1	*	-	1,9	1,6	1,4	-
jalgrattasõit	7,8	3,2	*	5,2	8,7	1	5,2	3,4
Aerutamine, sõudmine, paadisõit	1,5	-	*	-	-	-	-	1,7
Korvpall	2,2	1,8	*	3,1	3,7	2,4	2,9	4
võrkpall	1,9	3,7	*	4,2	2,5	4,8	4,3	6,8
jalgpall	2,2	1,4	*	4,2	1,2	1,6	1	1,7
lauatennis	1,5	-	*	-	1	1,6	3,8	1,1
Tennis	13	12	*	3,1	13,3	11,3	10,5	10,2
Džuudo jt enesekaitse(maadlus)alad	1,9	2,8	*	1	2,2	2,4	2,4	1,1
Karate, taekvondo, käsitsivõitlus	3	1,4	*	2,1	1,9	2,4	4,3	1,7
Poks	1,5	1,8	*	1	1,2	3,2	1	
motosport	2,6	5,5	*	1	3,1	4	5,7	2,3
purjetamine	3		*	2,1	1,9		1,4	
Veesuusatamine, purjelaud, veeslaalom	3,7	2,3	*		2,8		1,9	
Peo- ja rahvatants	2,2	5,1	*	4,2	2,2	1,6	4,3	2,8
ratsutamine	4,1	1,8	*	4,2	4	1,6	3,3	2,8
suusatamine	7,4	6	*	9,4	3,7	6,5	4,3	5,6
uisutamine	-	1,4	*	1	1,2	3,2	1,9	2,8
hoki	1	1,8	*		-	1	-	2,8
golf	2,6	-	*	1	2,2	1,6	1	-
Marjul-jahil-kalal	-	-	*	-	-	-	1,4	-
(mägi)ronimine, alpinism	-	1,4	*	3,1	1	1	-	-
pallimängud	2,2		*	4,2	1,5	2,4	3,3	-
Allveeujumine (akvalangiga)	-	1,8	*	1	1,2	1	-	-
Veloergomeeter, spinning	-	-	*	2,1	-	-	-	1,7
tõstmine	-	-	*	1	-	1,6	-	-
Shaping, jooga, hingamisharjutused	2,6	5,5	*	7,3	5,3	3,2	-	4
Ekstreemsed spordialad	-	1,4	*	2,1	-	1	-	1,7
bowling	-	-	*	1	-	-	-	1,7
male	1	-	*	2,1	-	-	1	1,1
Mäesuusatamine	2,2	3,7	*	1	-	3,2	-	2,3
matkamine	-	1,4	*	-	-	-	-	-
Lumelauaga sõit	1	2,8	*	-	-	3,2	-	2,8
Vesivõimlemine	-	2,3	*	4,2	-	4	-	3,4
Muud alad	11,2	12	*	5,1	8,4	6,4	11	13

## Soovitud aladega tegelemist piiravad tegurid

**Tabel 79. Soovitud aladega tegelemist piiravad tegurid (2 mainitud teguri järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

<b>Piiravad tegurid</b>	<b>1998</b>	<b>2003</b>
Ajapuudus	41,4	36,1
Rahapuudus	35,8	36,8
Sportimisvõimaluste ja –kohtade puudumine	9,6	13,5
Terviserike	7,1	6
Huvi-, tahtejõu puudus, laiskus, mugavus	5,7	3,8
Asukoht, elukohast kaugel	4,7	3
Spordivahendite puudumine	4,7	3,8
Vanus	3,5	1
Kaaslas(t)e, treeneri puudumine	3,6	3,5
Oskamatus	1,4	2,3
(üle)väsimus	1,2	0,5
Transpordi puudumine	1,1	0,7
Võimalused puuduvad (üldiselt)	0,5	4,5
Muu põhjus	4,1	3,7

**Tabel 80. Soovitud aladega tegelemist piiravad tegurid soo lõikes (2 mainitud teguri järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Piiravad tegurid	Mees		Naine	
	1998	2003	1998	2003
Ajapuudus	43,6	36,7	39,7	35,7
Rahapuudus	34,1	34,3	37,1	38,6
Sportimisvõimaluste ja –kohtade puudumine	10,4	11,2	9	15,3
Terviserike	7,5	8,4	6,8	4,3
Huvi-, tahtejõu puudus, laiskus, mugavus	5,5	2,8	5,9	4,6
Asukoht, elukohast kaugel	3,5	2	5,7	3,7
Spordivahendite puudumine	4	4	5,3	3,7
Vanus	4	1,2	3,1	0,9
Kaaslas(t)e, treeneri puudumine	3,8	4,8	3,5	2,6
Oskamatus	1,2	2,8	1,5	2
(üle)väsimus	1,7	0,8	0,9	0,3
Transpordi puudumine	0,6		1,5	
Suur füüsiline koormus töökohal	0,3	1,2	0,4	-
Võimalused puuduvad (üldiselt)	0,3	5,6	0,7	3,7
Muu põhjus	3,3	2,8	3,3	3,9

**Tabel 81. Soovitud aladega tegelemist piiravad tegurid vanuse lõikes (2 mainitud teguri järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Piiravad tegurid	Vanusegrupid					
	Kuni 39 a.		40-59 a.		60 a. ja vanemad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003
Ajapuudus	48,8	39,5	35,1	32,4	15,3	20
Rahapuudus	36,1	40,3	35,9	31,8	33,3	25
Sportimisvõimaluste ja –kohtade puudumine	11	14,4	8,5	12,5	4,2	10
Terviserike	2,1	2,1	12,7	10,8	19,4	22,5
Huvi-, tahtejõu puudus, laiskus, mugavus	6,4	3,1	4,6	5,1	5,6	5
Asukoht, elukohast kaugel	5,5	3,1	3,1	3,4	5,6	-
Spordivahendite puudumine	4,9	3,7	3,9	3,4	6,9	7,5
Vanus	0,8	-	5,4	1,1	13,9	10
Kaaslas(t)e, treeneri puudumine	3,4	3,7	4,6	3,4	1,4	2,5
Aiatöö, kodune töö	-	0,3	0,4	1,1	2,8	-
Oskamatus	1,9	2,1	0,8	3,4	-	-
(üle)väsimus	1,1	0,3	1,9	1,1	-	-
Suur füüsiline koormus töökohal	-	0,3	1,2	1,1	-	-
Transpordi puudumine	1,5	0,8	0,8	0,6	-	-
Ilmastikutingimused	0,4	0,5	0,8	0,6	-	2,5
Võimalused puuduvad (üldiselt)	0,4	5	0,4	4,5	1,4	-
Hirm autode/vee ees (segab rattaga sõitmist, ujumist)	-	0,3	-	0,6	1,4	-
Muu põhjus	2,2	1,9	3,2	1,8	-	-

**Tabel 82. Soovitud aladega tegelemist piiravad tegurid elukoha järgi (2 mainitud teguri järgi) (%), RASI andmete põhjal.**

Spordialad	Elukoht							
	Tallinn		Suuremad linnad		Teised linnad		Maa-asulad	
	1998	2003	1998	2003	1998	2003	1998	2003
Ajapuudus	47,9	39,2	*	42,6	39,6	31,3	36,4	32,2
Rahapuudus	44,4	47,5	*	39,4	35	30,5	26,8	27,5
Sportimisvõimaluste ja –kohtade puudumine	3,5	4,4	*	9,6	9,9	18	16,4	23,4
Terviserike	5,8	2,9	*	6,4	8,4	8,6	6,8	7,6
Huvi-, tahtejõu puudus, laiskus, mugavus	8,1	4,4	*	8,5	4,3	3,1	5	1,2
Asukoht, elukohast kaugel	1,9	0,5	*	1,1	3,4	3,1	10	7
Spordivahendite puudumine	4,6	4,9	*	5,3	4,3	3,9	5,5	1,8
Vanus	2,7	1	*	1,1	2,2	2,3	6,4	-
Kaaslas(t)e, treeneri puudumine	2,3	4,4	*	4,3	3,1	4,7	5,9	1,2
Oskamatus	1,5	2,9	*	1,1	0,6	2,3	2,3	2,3
(üle)väsimus	2,3	0,5	*	1,1	0,9	-	0,5	0,6
Transpordi puudumine	0,4	0,5	*	-	1,2	-	1,8	1,8
(lapse)lapsed	0,4	1	*	1,1	1,2	-	-	-
Ilmastikutingimised	0,8	1	*	-	0,6	-		1,2
Võimalused puuduvad (üldiselt)	0,4	2,9	*	2,1	0,9	5,5	-	7
Muu põhjus	1,6	2	*	2,2	3,9	2,4	2	3

### Hinnangud erinevate spordivaldkondade vajalikkusele

**Tabel 83. Hinnangud erinevate spordivaldkondade vajalikkusele soo lõikes (seda vajalikuks pidanute %), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

<b>Valdkond</b>	<b>Mehed</b>	<b>Naised</b>
Tervisesport	95,2	97,2
Kohalik võistlussport	82,8	75,3
Tippsport rahvusvahelisel tasemel	75	84,6

**Tabel 84. Hinnangud erinevate spordivaldkondade vajalikkusele vanusegruppide lõikes (seda vajalikuks pidanute %), kultuuri-uuringu andmete põhjal.**

<b>Valdkond</b>	<b>Vanus</b>		
	<b>Kuni 39a.</b>	<b>40-59a.</b>	<b>60a. ja vanemad</b>
Tervisesport	96,7	96,1	95,4
Kohalik võistlussport	79,8	77,5	78,5
Tippsport rahvusvahelisel tasemel	80,1	80,4	76,6

## LISA 20

**Tabel 85. RASi 2003. aasta elanikkonnaküsitluse valimi sotsiaal-demograafiline kirjeldus**

	N	%
KOKKU:	1633	
Sugu		
mees	716	43.8
naine	917	56.2
Kodune keel		
eesti	1146	70.2
muu	487	29.8
Elukoht		
Tallinn	491	30.5
suured linnad*	299	18.3
teised linnad	331	20.2
maa	505	31.0
Vanusegrupid		
16 - 24	309	19.1
25 - 34	315	19.6
35 - 44	325	20.2
45 - 54	316	19.6
55 +	346	21.5
Haridus		
alla keskhariduse	349	21.4
keskharidus ja keskeriharidus	927	56.9
kõrgharidus	353	21.7
Perekonnaseis		
vallaline	385	23.6
abielus	718	44.0
vabaabielus	291	17.8
lahutatud või elab abikaasast eraldi	155	9.5
lesk	83	5.1
Majanduslik aktiivsus		
töötav/töötav pensionär või üliõpilane	1071	65.7
(üli-)õpilane	170	10.4
pensionär	213	13.1
lapsehoolduspuhkusel	60	3.7
kodune	20	1.2
töötu	89	5.4
muu (juhutööd jms)	8	0.5

\* Kohtla-Järve, Narva, Pärnu, Tartu



**Tabel 86. Kultuuri-uuringu valimi sotsiaal-demograafiline kirjeldus.**

	N	%
KOKKU:	1500	
Sugu		
mees	698	46,5
naine	802	53,5
Rahvus		
eestlane	988	65,9
venelane	402	26,8
muu	110	7,3
Elukoht		
Tallinn	453	30,1
Tartu	92	6,1
Narva	82	5,5
Kohtla-Järve, Jõhvi	57	3,8
Pärnu	48	3,2
Viljandi	30	2
Teised maakonnakeskused	182	12,2
Teised linnad (alevid)	94	6,3
Maa-asulad (alevikud)	389	25,9
Külad	74	4,9
Vanusegrupid		
15 - 19	152	10,1
20 - 29	271	18,1
30 - 39	262	17,5
40 - 49	279	18,6
50 - 59	229	15,2
60 - 74	308	20,5
Haridus		
Põhiharidus ja vähem	461	30,7
Keskharidus	816	54,4
Kõrgharidus	224	14,9
Põhitegevus		
Üksikettevõtja	71	4,8
Spetsialist, kes ei ole juht	54	3,6
Kontoritöötaja	203	13,6
Teenindussektori töötaja	92	6,1
Reatöötaja, kes teeb füüsilist tööd	172	11,5
Pensionär (mittetöötav), invaliid	263	17,5
Koduperenaine, lapsehoolduspuhkusel	315	21
Õpilane, üliõpilane	60	4
Ajutiselt mittetöötav, töötu	193	12,9
Muu	71	4,7
	5	0,4

## LISA 21

### Uuringute spordiosa küsimustikud

#### RASI ankeet

##### TERVIS JA VABA AEG

**98. Kuidas olete üldiselt rahul oma tervisega?**

..... täiesti	1
..... põhiliselt küll	2
..... põhiliselt	3
mitte..... üldse	4
mitte..... raske öelda.....	5

**99. Kui sageli tegelete liikumisharrastustega (jooks, rattasõit, võimlemine, pallimängud, jõuharjutused jm)?**

4 või rohkem korda nädalas .....	1
2-3 korda nädalas .....	2
..... keskmiselt kord nädalas .....	3
..... paar korda kuus .....	4
..... harvem .....	5
..... ei tegele üldse .....	6 (jätkake küsimusest 107)

**100. Kui tegelete liikumisharrastustega iga nädal, siis mitu tundi nädalas Teil selleks keskmiselt kuulub?**

Suvel \_\_\_\_\_ tundi, talvel \_\_\_\_\_ tundi

**101. Kui tegelete liikumisharrastustega, spordiga siis kui tugeva koormusega seda tavaliselt teete?**

rahulikult, ei hingelda ega higista .....	1
hingeldan ja higistan mõnevõrra .....	2
hingeldan ja higistan tugevasti .....	3

**102. Milliste liikumisharrastustega Te peamiselt tegelete (nimetage kuni 3 põhilist)?**

Suvel

Talvel

**103. Milliseid liikumisvorme, spordialasid tahaksite veel harrastada?**

Tahaksin harrastada (mida?)

Nende harrastamist piirab (mis?)

104. Kas ja kuivõrd sageli olete viimase 12 kuu jooksul osalenud ...				
	ei ole osalenud	mõned korrad	sagedamini	raske öelda
a) tervisespordiüritustel	1	2	3	4
b) muudel spordivõistlustel	1	2	3	4

105. Kas olete viimase 12 kuu jooksul osalenud terviseüritustel ja spordivõistlustel...					
	jah, pidevalt	küllaltki tihti	mõned korrad	ei ole osalenud	raske öelda
a) spordikohtunikuna	1	2	3	4	5
b) spordiürituste korraldajana	1	2	3	4	5
c) teiste sportimise juhendajana	1	2	3	4	5
d) külastajana	1	2	3	4	5

106. Kas tegelete liikumisharrastustega peamiselt ...

omaette .....	1
koos oma pere liikmetega .....	2
sõpradega, tuttavatega omal algatusel .....	3
treeningurühmas, liikumisrühmas .....	4

Siit edasi vastavad kõik.

107. Kui Te ei tegele ühegi liikumisharrastustega, siis mis on selle peamiseks põhjusteks?			
	see kõigepealt	ka see	see mitte
a) ajapuudus	1	2	3
b) sportimiskoha (saali, väljaku jms) puudus	1	2	3
c) halb tervislik seisund	1	2	3
d) pole piisavalt huvi ega viitsimist	1	2	3
e) sportimine on liiga kallis	1	2	3
f) pole sobivat seltskonda ega treeningukaaslast	1	2	3
g) puudub sobiv transport harjutuspaika jõudmiseks	1	2	3
h) pole piisavalt sportimisoskusi	1	2	3
i) väsimus peale tööd	1	2	3
j) muu põhjus (milline?)			

108. Milliseid spordirajatisi Te peate vajalikuks oma elukoha lähedusse ehitada?			
	seda kindlasti	ka seda	pole vaja
a) ujula, veekeskus	1	2	3
b) spordisaal, võimla	1	2	3
c) staadion	1	2	3
d) pallimänguväljakud	1	2	3
e) liikumisrajad (jooks, suusatamine, jalgrattasõit)	1	2	3
f) mida veel? (täpsustage)			

## Kultuuri-uuringu ankeet

Ankeedi viimaseks teemaks on sport.

**S1. Kuivõrd sageli Te harrastate liikumist, sporti ? (näiteks jooksmine, sportlik kõnd, jalgrattasõit, võimlemine, pallimängud, jõuharjutused jms.) ?**

*ULATAGE KAART S1*

- üldse mitte või mõned korrad aastas.....	1	-» JÄTKAKE S8
- mõned korrad kuus.....	2	-» JÄTKAKE S3A
- keskmiselt kord nädalas.....	3	
- 2 – 3 korda nädalas.....	4	-» KÜSIGE S2
- 4 või rohkem korda nädalas.....	5	

**S2. Kui mitu tundi nädalas kokku Teil tavaliselt spordiga tegelemisele, liikumisharrastustele kulub?**

**A. ... suvel:** \_\_\_\_\_ tundi nädalas

**B. ... talvel:** \_\_\_\_\_ tundi nädalas

**S3A. Milliste liikumisharrastustega, spordialadega Te peamiselt tegelete suvisel ajal? ULATAGE KAART S3A – S4. MÄRKIGE KÕIK NIMETATUD VASTUSED VEERGU S3A**

**S3B. Milliste liikumisharrastustega, spordialadega Te peamiselt tegelete talvisel ajal? KAART S3A – S4. MÄRKIGE KÕIK NIMETATUD VASTUSED VEERGU S3B**

**S4. Milliseid liikumisvorme, spordialasid Te tahaksite (veel) harrastada? KAART S3A – S4. MÄRKIGE KÕIK NIMETATUD VASTUSED VEERGU S4**

	<b>S3A</b>	<b>S3B</b>	<b>S4</b>
Aeroobika, võimlemine	1	1	1
Atleetvõimlemine, jõutreening	2	2	2
Jahi/ kalasport	3	3	3
Jalgpall	4	4	4
Jalgrattasõit	5	5	5
(Tervise)jooks	6	6	6
(Tervise)käimine	7	7	7
Kergejõustik	8	8	8
Korvpall	9	9	9
Võrkpall	10	10	10
Suusatamine	11	11	11
Ujumine	12	12	12
Muu, KIRJUTAGE:	.....	.....	.....
	.....	.....	.....
	.....	.....	.....
<i>EI OLE SELLISEID</i>			97
<i>RASKE ÕELDA</i>	99	99	99

**S5. Kas Te olete viimase 12 kuu jooksul ise osalenud spordivõistlustel või üritustel?** LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

- ei ole..... 1
- ainult tervisespordiüritustel..... 2
- ka muudel võistlustel..... 3
- RASKE ÕELDA..... 9

**S6. Kas Te spordite, harjutate peamiselt ... ?** LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

- omaette..... 1
- oma pere liikmetega..... 2
- koos sõprade, tuttavatega omal algatusel..... 3
- treeningugrupis, liikumisrühmas..... 4
- RASKE ÕELDA..... 9

**S7. Kui Te tegelete liikumisharrastuste, spordiga, siis kui tugeva koormusega Te seda tavaliselt teete?** LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

- |  |   |               |
|--|---|---------------|
| - rahulikult, ei hingelda ega higista..... | 1 | -» JÄTKAKE S9 |
| - hingeldan ja higistan mõnevõrra.....     | 2 |               |
| - hingeldan ja higistan tugevasti.....     | 3 |               |
| - RASKE ÕELDA.....                         | 9 |               |

**S8. Kui Te ei tegele regulaarselt ühegi liikumisharrastusega, siis mis on selle peamiseks põhjusteks?** ULATAGE KAART S8. LUGEGE KATEGOORIAD A – M ETTE JA MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Peamiselt see	Ka see	See mitte	RÕ
A	Kodused (perekondlikud) kohustused	3	2	1	9
B	Ajapuudus	3	2	1	9
C	Spordivarustuse, -inventari puudus	3	2	1	9
D	Sportimiskoha (saali, väljaku jms.) puudus	3	2	1	9
E	Pole sobivat juhendajat	3	2	1	9
F	Pole sobivat seltskonda, treeningukaaslast	3	2	1	9
G	Halb tervislik seisund	3	2	1	9
H	Väsimus pärast tööd	3	2	1	9
I	Pole piisavalt huvi ega viitsimist	3	2	1	9
J	Pole piisavalt sportimisoskusi	3	2	1	9
K	Sportimine on liiga kallis	3	2	1	9
L	Pole transporti/ halvad transpordivõimalused	3	2	1	9
M	Muu põhjus? KIRJUTAGE	3	2	1	9

#### VASTAVAD KÕIK

**S9. Kui sageli Te olete viimase 12 kuu jooksul löönud kaasa ... ?** ULATAGE KAART S9. LUGEGE KATEGOORIAD A – C ETTE JA MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Pidevalt	Küllaltki tihti	Mõned korrad aastas	Ei	RASKE ÕELDA
A	Spordikohtunikuna	4	3	2	1	9
B	Spordiürituste korraldajana	4	3	2	1	9
C	Teiste (sportimise) juhendajana	4	3	2	1	9

**S10. Kui palju olete viimase 12 kuu jooksul külastanud spordivõistlusi (pealtvaatajana)? LUGEGE ETTE**

- mitte ühtegi korda..... 1
- mõned korrad..... 2
- üsna sageli..... 3
- RASKE ÕELDA..... 9

**S11. Kui sageli Te jälgite ja saate informatsiooni spordi ja spordisündmuste kohta järgmistest allikatest? ULATAGE KAART S11. LUGEGE KATEGOORIAD A – F ETTE JA MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.**

		Pea iga päev	Iga nädal	Vahetevahel	Üldse mitte	RASKE ÕELDA
A	Televiisorist	4	3	2	1	9
B	Raadiost	4	3	2	1	9
C	Ajalehtedest, ajakirjadest	4	3	2	1	9
D	Raamatutest	4	3	2	1	9
E	Internetist	4	3	2	1	9
F	Sõprade, tuttavate, töökaaslaste käest	4	3	2	1	9

**S12. Milliseid spordirajatisi Te peate vajalikuks oma elukoha lähedusse ehitada? ULATAGE KAART S12. LUGEGE KATEGOORIAD A – F ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.**

		Pole vaja	Ka neid	Neid kindlasti
A	Basseinid, veekeskused	1	2	3
B	Saalid, võimlad	1	2	3
C	Staadionid	1	2	3
D	Pallimänguväljakud	1	2	3
E	Liikumisrajad (jooks, suusatamine, jalgrattasõit)	1	2	3
F	Mida veel? KIRJUTAGE		2	3

**S13. Millist spordi- või turismivarustust Te omate või mida Te saate oma peres kasutada? ULATAGE KAART S13. MÄRKIGE KÕIK NIMETATUD VASTUSED.**

- Suusad..... 1
- Uisud..... 2
- Jalgratas..... 3
- Pall (suurem –korv-, võrkpall jms.)..... 4
- Tennisereketid..... 5
- Sulgpallireketid..... 6
- Treeningdress..... 7
- Jooksukingad (botased)..... 8
- Käsikud, ekspandrid jms..... 9
- Trenažöörid..... 10
- Kalamehe varustus..... 11
- Jahimehe varustus..... 12
- Telk..... 13
- Mida veel? KIRJUTAGE.....
- ..... 14
- RASKE ÕELDA..... 99

**S14. Kui palju Teil isiklikult sportimisele, liikumisharrastustele keskeltläbi aastas raha kulub? LUGEGE KATEGOORIAD A – C ETTE JA KIRJUTAGE SUMMA VASTAVAS REAS. KUI KULUTUSED PUUDUVAD, SIIS KIRJUTAGE "0".**

		Krooni	RASKE ÖELDA
A	Tegevuskulud nagu näiteks treeningtunnid, võistlustel osalemine, sõidukulud, jne	.....	9
B	Varustus	.....	9
C	Muud kulud	.....	9

**S15. Kui võrrelda Teie spordiga, liikumisharrastustega tegelemise sagedust praegu ja umbes kümmekond aastat tagasi, enne Eesti taasiseseisvumist, siis kas praegusel ajal tegelete sellega ... ? LUGEGE ETTE**

- rohkem ..... 3  
 - umbes sama palju ..... 2  
 - vähem ..... 1  
 - EI OSKA HINNATA, SEST OLEN LIIGA NOOR ..... 8  
 - RASKE ÖELDA ..... 9

**S16. Mida peaks Teie arvates Eestis spordi ja liikumisharrastuste edendamiseks ette võtma? KIRJUTAGE**

---



---

**S17. Millisel tasemel ja mil määral on sport Teie arvates vajalik? ULATAGE KAART S17. LUGEGE KATEGOORIAD A – C ETTE JA MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.**

		Arvan, et on vajalik	Raske öelda	Ei ole vajalik
A	Tervisesport, liikumisharrastused	3	2	1
B	Kohalik võistlussport	3	2	1
C	Tippsport rahvusvahelisel tasemel	3	2	1

**S18A. Milliseid spordivõistlusi Te olete viimase 12 kuu jooksul käinud kohapeal vaatamas? ULATAGE KAART S18. MÄRKIGE KÕIK NIMETATUD VASTUSED VEERGU S18A.**

**S18B. Milliste spordivõistluste käiku Te olete jälginud meedia vahendusel (televisioon, raadio, internet)? KAART S18. MÄRKIGE KÕIK NIMETATUD VASTUSED VEERGU S18B.**

	<b>S18A</b>	<b>S18B</b>
Autosport	1	1
Jalgpall	2	2
Jalgrattasport	3	3
Judo	4	4
Jäähoki	5	5
Kergejõustik	6	6
Korvpall	7	7
Suusatamine	8	8
Tennis	9	9
Võimlemine	10	10
Võistlustants	11	11
Võrkpall	12	12
Spordipidustused	13	13
Muud spordialad, millised? <i>KIRJUTAGE:</i>	.....  .....  .....	.....  .....  .....
<i>ÜLDSE EI OLE</i>	97	97
<i>RASKE ÕELDA, EI MÄLETA</i>	99	99